

FAKULTA ZDRAVOTNICKÝCH STUDIÍ
Studijní program: Porodní asistence B5349

Barbora Pospíšilová

Studijní obor: Porodní asistentka 5341R007

Ženská a mužská psychika
Bakalářská práce

Vedoucí práce: Mgr. Kateřina Ratislavová

PLZEŇ 2015

Prohlášení:

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci vypracovala samostatně a všechny použité prameny jsem uvedla v seznamu použitých zdrojů.

V Plzni dne 30.3.2015

.....
vlastnoruční podpis

Děkuji Mgr. Kateřině Ratislavové za odborné vedení práce a poskytování cenných rad a připomínek.

Anotace

Příjmení a jméno: Pospíšilová Barbora

Katedra: Ošetrovatelství a porodní asistence

Název práce: Ženská a mužská psychika

Vedoucí práce: Mgr. Kateřina Ratislavová

Počet stran: číslované 75

Počet příloh: 3

Počet titulů použité literatury: 22

Klíčová slova: ženská psychika, mužská psychika, ženství, mužství, partnerství, rodičovství

Souhrn:

Bakalářská práce se zabývá rozdíly v mužské a ženské psychice a vztahy, které mezi mužem a ženou vznikají. V teoretické části práce jsou popsány vlivy, které na utváření ženství a mužství působí, podstata ženství a mužství a jejich vzájemná konfrontace. V praktické části jsou analyzovány výsledky dotazníkového šetření, které si kladlo za cíl porovnat přístup mužů a žen k partnerskému vztahu, monogamii a rodičovství.

Annotation

Surname and name: Pospíšilová Barbora

Department: Nursing and midwifery

Title of thesis: Female and Male Psyche

Consultant: Mgr. Kateřina Ratislavová

Number of pages: 75

Number of appendices: 3

Number of literature items used: 22

Key words: female psyche, male psyche, femininity, masculinity, partnership, parenthood

Summary:

This thesis deals with difference between male and female psyche and relationships developing between man and woman. In the theoretical part of the work are described influences which effect forming of femininity and masculinity, a gist of femininity and masculinity and a mutual confrontation of these. The practical part contains an analysis of results of the questionnaire survey which aimed to compare man and female access to partnership, monogamy and parenthood.

Obsah

Úvod.....	9
1 Biologický základ pohlaví.....	11
1.1 Prenatální a postnatální vlivy	11
1.2 Mužský a ženský mozek	13
1.3 Smyslové vnímání	15
1.4 Pohlavní a mateřské hormony a jejich vliv na psychiku.....	16
2 Vývoj pohlavní role	19
2.1 Psychologické teorie vývoje pohlavních rozdílů.....	19
2.2 Vliv výchovy a kultury na utváření ženství a mužství.....	21
3 Porovnání vlastností u mužů a žen	24
3.1 Osobnostní vlastnosti.....	24
3.2 Sociální chování	25
3.2.1 Agresivita	25
3.2.2 Ochota pomoci.....	25
3.2.3 Morální chování.....	26
3.2.4 Přizpůsobení názoru podle většiny	26
3.2.5 Vůdcovství a vyjednávání	26
4 Partnerství, manželství, rodičovství.....	28
4.1 Mužská a ženská sexualita	28
4.1.1 Tělesnost vs. emocionalita	28
4.1.2 Rozdílné libido	30
4.1.3 Orgasmus.....	31
4.2 Muži a ženy v partnerských vztazích.....	32
4.2.1 Výběr partnera	32
4.2.2 Mužství a ženství	33
4.2.3 Co se odehrává v mužích a co v ženách?	34
4.2.4 Rozdíly v komunikaci mužů a žen.....	36
4.3 Rodina a manželství.....	37
4.4 Nevěra	40

5	Praktická část.....	43
5.1	Formulace problému	43
5.2	Cíl výzkumu	44
5.3	Charakteristika souboru	44
5.4	Metoda sběru dat	45
5.5	Organizace výzkumu	45
5.6	Analýza údajů.....	46
5.7	Prezentace a interpretace získaných údajů.....	67
6	Diskuse.....	71
	Závěr	75
	Seznam bibliografických zdrojů	
	Seznam obrázků	
	Seznam grafů	
	Seznam příloh	

ÚVOD

Žijeme ve společnosti, kde je k oběma pohlavím přistupováno víceméně totožným způsobem. Ženy byly během minulého století zrovnoprávněny s muži, vesměs již nejsou považovány za méněcenné pohlaví a je jim přikládána stejná vážnost, rozdíly mezi pohlavími se stírají. Na muže a ženy se kladou stejné nároky a požadavky, očekává se od nich řešení stejných překážek, ovšem jedná se o dva různé úhly pohledu, různé postoje, dva různé světy.

Již se upustilo od přesného vymezení rovnice muž rovná se maskulinní typ a žena rovná se feminní typ. Začíná se prosazovat názor, že každá mužská a ženská psychika je složená ze dvou pólů, které se vždy doplňují a jejichž hranice není přesně určena. Novodobý pohled na psychiku pohlaví nás učí vnímat muže a ženy jako jednotlivce, které lze umístit na pomyslnou osu, kde úplně vpravo je maskulinita, rozhodnost, racionalita, orientace na úspěch a levý pól osy představuje ženskost, důraz na emocionalitu, empatické dovednosti a kde se upřednostňuje vztahovost. Nicméně ženám a mužům byly dány do vínku různé predispozice určené fylogeneticky, geneticky, anatomicky, kromě toho ovlivněné i vlastním pohlavním vývojem jednotlivce, které nelze úplně přehlížet. Bez ohledu na bezesporu nutný individuální přístup se z globálního pohledu ženy jeví jako bytosti pasivnější, přijímající a muži jsou více agresivní a expandující. Nynější společnost lze popsat jako více patriarchální, postavenou na mužských hodnotách, zaměřenou na dosažení cílu a výkon, vládne mužský princip, racionalita a důvěra ve fakta založená na důkazech. Matriarchální společnost by se vyznačovala především péčí o děti a vztahy, podporující mír a důraz na intuici.

Podle mého názoru je nutno respektovat určitou mezipohlavní rozdílnost, protože opravdu muž nerovná se žena. Žádné pohlaví by nemělo být upřednostňováno ani zavrhováno, každé pohlaví je jiné, neexistuje horší nebo lepší. Každé má své kladné i stinné stránky. Proto si myslím, že přistupovat k ženě stoprocentně stejným způsobem jako k muži není možné, ani reálné. Ovšem je vhodné přistupovat k muži a ženě individuálně, vzájemné odlišnosti se naučit tolerovat a vytvořit kompromis, abychom žili ve společnosti, ve které budou šťastné obě strany.

K tématu ženská a mužská psychika mě nasměroval zájem o pochopení některých rozdílů mezi muži a ženami. Tato bakalářská práce se zabývá především vztahy mezi mužem a ženou, čemuž je zasvěcena praktická část práce. Cílem bylo porovnat postoje dnešních mladých mužů a žen na partnerství a rodičovství. V teoretické části popisují s tím související mužskou a ženskou sexualitu, rozdíly v komunikaci mužů a žen a rozdílný pohled na

manželství a nevěru. Mimoto se v předchozích kapitolách věnuji rozdílné fyziologii mužského a ženského těla mající úzký vztah k psychice, odlišnou strukturou mozku a odlišným smyslovým vnímáním. Dále pak popisují základní mezníky v psychologickém postnatální vývoj v muže a ženu, vlivy sociálních stereotypů na vývoj pohlavní role a rozdíly v osobnostních vlastnostech a sociálním chování.

1 BIOLOGICKÝ ZÁKLAD POHLAVÍ

1.1 Prenatální a postnatální vlivy

Pohlavní vývoj v muže nebo ženu je determinován základní informací vepsanou v buněčném jádru na gonosomu X a Y, haploidní vajíčko je vždy nositelem chromosomu X, spermie obsahuje buď X nebo Y chromosom. V případě ženské buňky se mutace v chromozomu X snadno opraví přepisem ze zdravé kopie. Pro mužský chromozom Y neexistuje párový protějšek, svoji imunitu zajišťuje opakujícími se sekvencemi a uspořádáním do zrcadlových úseků. Během svého vývoje do nynější podoby se chromozom Y mnohonásobně zmenšil oproti svému původci, který byl obsahem genů podobný dnešnímu chromozomu X, v procesu postupného odstraňování chybných nefunkčních genů. (Jones 2008, s. 25, 30-31) Na chromozomu Y lze identifikovat pouze 70 segmentů kódujících proteiny, v porovnání s chromozomem X je to desetkrát méně. Vývoj k mužství je podmíněn malým úsekem okupujícím krátké raménko chromozomu Y zvaným Sry neboli sex determining region on chromosome Y (oblast určující pohlaví na chromosomu Y). (Jones 2008, s. 22-23) Vysoké procento genů na chromosomu X kóduje bílkoviny, které participují na rozvoji mozku. Některé z nich se pravděpodobně účastní vzniku vyšších kognitivních funkcí. (Medina 2012, s. 236)

Kolem sedmého týdne nitroděložního vývoje se pohlavně neutrální zárodečná žláza začne diferencovat a vytváří se základ varlat a vaječníků. Zatímco vývoj mužských zárodečných žláz na podkladě chromosomu Y je podmíněn existencí transmiteru: antigenu HY, vývoj vaječníků probíhá sám od sebe bez přímého vlivu chromosomu X, což vede k dohadům, že prapůvodní formou je forma ženská. Dotvořené mužské gonády začínají produkovat androgeny, které nezbytně ovlivňují další vývoj mužským směrem. Mezi 12. a 16. týdnem gravidity se vytvářejí vnější pohlavní orgány a dochází k hormonálnímu ovlivnění všech tkání včetně mozku. V případě, že androgeny chybí, vyvíjí se ženský plod. (Karsten 2006, s. 11-12) Vývoj embrya ženským směrem opět není podmíněn produkcí ženských hormonů. Budoucí vaječníky získají schopnost vylučovat hormony mnohem déle než mužské gonády. Standardní pohlavní diferenciaci závisí tedy výlučně na přítomnosti nebo nepřítomnosti mužského pohlavního hormonu bez ohledu na genetickou výbavu. (Oakleyová 2000, s. 26) Patologické působení nebo nepůsobení mužských hormonů vede nejen k vývoji jedinců s pohlavně diametrálním fenotypem ale i k řadě smíšených forem. (Karsten 2006, s. 12) Příkladem je syndrom testikulární feminizace plynoucí z mutace v genu pro androgenní

receptor. Při úplné necitlivosti androgenních receptorů se zevní genitál vyvíjí žensky, částečně sestouplá varlata se nachází často v inguinálním kanálu nebo stydkých pyscích, pubické a axilární ochlupení zcela chybí. (Jones 2008, s. 45)

Mezi 16. a 28. týdnem prenatalního vývoje dochází k pohlavně specifické diferenciaci mozkových oblastí. (Ratislavová 2008, s. 8) Oblast hypotalamu a lymfatického systému se přetvářejí z původně neutrálního základu působením mužských pohlavních hormonů a ukládají vzpomínky na hormonální stav, který ovlivňuje sexuální chování jedince v dospělosti. (Karsten 2006, s. 16) U plodů ženského pohlaví vede absence hormonálního vlivu k poporodnímu vývoji mozku po ženské linii. (Janata 1997, s. 41) Mužské pohlavní hormony se přeměňují v mozku na estrogény, které jsou za vlastní maskulinizaci mozku zodpovědné. Ačkoliv se objevuje feminizující efekt estrogenů v pubertě, během časného vývoje se jejich primární vliv soustředí na rozvoj typicky mužské nervové soustavy a chování. (Eagly et al. 2004, s. 11-12) Pohlavní hormony dále ovlivňují metabolismus mozkové tkáně, vodní a elektrolytickou rovnováhu, aktivitu neurotransmiterů a mají vliv na dráždivost neuronů. Abnormality v působení hormonů během prenatalního života mohou ovlivnit vývoj mozku směrem k feminizaci nebo maskulinizaci. (Ratislavová 2008, s. 8) Na ovlivňování mozkových center se podílí i hladiny mateřských hormonů, zvýšená hladina stresových hormonů u matky a alkohol, který obecně snižuje hladinu testosteronu v krvi, údajně můžou zeslabit pomůžství mozku a být příčinou homosexuality. (Janata 1997, s. 41) Intersticiální nukleus v přední části hypotalamu je například nápadně větší u heterosexuálních mužů než u žen nebo homosexuálních mužů, tudíž se u homosexuálně orientovaných předpokládá silněji žensky diferencovaný hypotalamus. (Karsten 2006, s. 16-17) Každý zárodek mužského pohlaví je vystaven různě intenzivnímu působení hormonálních látek, čímž by se dala vysvětlit větší rozmanitost a různorodost mužů. Mezi muži jsou větší rozdíly než mezi ženami, vyskytuje se v jejich řadách víc géniů a naopak mentálně retardovaných, zatímco ženy jsou soustředěny kolem průměru. (Janata 1997, s. 41-42)

"Dvojitý svět, tj. svět jak ho vnímají ženy a muži, závisí na počtu a velikosti zárodečných buněk, které mají obě pohlaví k dispozici." (Janata 1997, s. 17) Genetické zdroje ženy jsou vzácné na rozdíl od těch mužských (vyzraje méně než 500 zárodečných buněk), vajíčko dozrává jen jednou za měsíc a je oplodnitelné během pouhých 2 dnů. Žena mimo to vkládá do svého potomstva více energie, těhotná nebo kojící žena je z reprodukčního cyklu vyřazena. Muži, kteří mají genetických zdrojů nadbytek, mohou mít několik set potomků, ženy stěží 15. (Janata 1997, s. 20-21, 42) Jakožto vzácnější genetický materiál jsou ženy také náležitě chráněny a vykazují vyšší biologickou odolnost. Větší procento potratů tvoří mužské

zárodky, tento trend pokračuje i po porodu, nedonošený novorozenec mužského pohlaví má menší naději na přežití, chlapci častěji umírají v důsledku porodních traumat, úrazů a snáze podléhají některým chorobám. Nadto ženy pocítují silněji pud sebezáchovy, tudíž jsou opatrnější. Takto vzniklý početní nepoměr je vyrovnáván jiným, a sice že vyhlídka na početí mužského plodu proti ženskému je v poměru 150 : 100, přestože počet vyprodukovaných spermií s chromosomem Y a chromosomem X je přibližně stejný. (Janata 1997, s. 42-43)

Přirozeně větší odolnost žen potvrzuje například porovnání účinků kouření na ženský a mužský organismus. Riziko onemocnění srdečně-cévního ústrojí a rakoviny plic bylo u žen dvakrát menší než u mužů. (Oakleyová 2000, s. 36) U mužů se častěji vyskytují choroby jako hemofilie nebo barvoslepost způsobené mutacemi vázanými na chromosom X, u žen jsou tyto odchylky většinou vyrovnávány druhým nepoškozeným X chromosomem. Vyšší náchylnost mužů na infekční choroby patrně také souvisí s odlišnou chromozomální strukturou. Mechanismy odolnosti vůči infekci jsou kódovány na chromosomu X, tudíž mutantní geny, díky nimž organismus infekci neodolá, přenáší tentýž chromosom. Na následky infekcí umírá v prvních třech týdnech po porodu dvojnásobný počet chlapců než dívek. (Oakleyová 2000, s. 32, 36)

Do osmi až deseti let věku produkuje organismus chlapců a dívek jen malé množství pohlavních hormonů. U obou pohlaví roste s blížící se pubertou hladina mužských pohlavních hormonů, které jsou odpovědné za zrychlení celkového růstu. (Oakleyová 2000, s. 27) U žen jsou zdrojem nevelkého množství androgenů kůra nadledvin a vaječníky. (Schreiber 2004, s. 56) Produkce ženských hormonů roste také jak u dívek, tak u chlapců, u dívek však mnohem výrazněji a začíná být cyklická osmnáct měsíců před nástupem menstruace. Pohlavní hormony mají za úkol zajistit schopnost reprodukce u dospělých jedinců, tudíž ovlivňují sexuální chování. Na sexuální touhu nebo erotickou představivost však nemá u dospělé ženy vliv hladina estrogenu, sexuální apetence je dána u obou pohlaví mužským hormonem. Okolo šedesáti let věku se tvorba hormonů u mužů i žen snižuje a z hlediska hormonální produkce nastává relativně neutrální stav. (Oakleyová 2000, s. 27-28, 30, 41)

1.2 Mužský a ženský mozek

Muži jsou původem lovci a ochránci, ženy sběračky a živitelky. Stejně jako se tělesná schránka mužů a žen vyvíjela odlišně v závislosti na jejich životním poslání, předpokládá se, že jemné rozdíly ve struktuře a funkci mužského a ženského mozku jsou důsledkem fylogenetického vývoje, během kterého byli muži a ženy vystavováni různým zkušenostem. (Karsten 2006, s. 17) V důsledku toho lze najít mezipohlavní odlišnosti ve vnímání,

smyslovém zaměření, zpracovávání informací, rozdíly v prioritách i způsobech chování. (Pease 2003, s. 23)

Již před více než sto lety byl zjištěn pohlavní dimorfismus ve váze a velikosti mozku muže a ženy. Větší mužský mozek plyne z vyšší celkové váhy muže vůči ženě, vyšší postava muže o 10 cm koreluje s váhou mozku vyšší o 50-60g. Tloušťka mozkové kůry nevykazuje pohlavní rozdíly, muži jsou však ve výhodě s přihlédnutím k počtu a hustotě neuronů mozkové kůry. Ženy mají oproti mužům větší množství neuropilu, tzn. bohatší gliální a neuronální zásobení v intersticiálním prostoru, lepší propojení neuronů mozkové kůry je dáno hojnějším dendritickým větvením. Působení pohlavních steroidů zanechává morfologické odchylky plynoucí z ovlivnění růstu neuronů, proliferace neuronů a jejich migrace. To má pravděpodobně souvislost s 23 malými morfometrickými korovými mezipohlavními rozdíly. (Kulišťák 2011, s. 108-109)

Ačkoliv hodnoty obecné inteligence nevykazují mezipohlavní rozdíly, muži obvykle více vynikají v prostorových a matematických schopnostech, zatímco ženy jsou lepší ve verbálních schopnostech. Velké rozdíly byly nalezeny v trojrozměrných mentálních rotacích (schopnost představit si v duchu otáčení trojrozměrného útvaru), menší rozdíly pak v prostorových schopnostech ve prospěch mužů a v rychlosti vnímání (schopnost rychle a přesně identifikovat a srovnávat podněty) a slovní plynulosti ve prospěch žen. (Eagly et al. 2004, s. 22) V příloze 1 doplňuji tuto problematiku grafem porovnávajícím pohlavní rozdíly v kognitivních schopnostech vzhledem k průměrnému rozdílu v tělesné výšce mužů a žen.

Mezipohlavní rozdíly se objevují v limbickém systému, který určuje emoční chování a umožňuje některé typy učení. Amygdala, která má na starost vznik emocí a jejich uložení do paměti, je paradoxně větší u mužů než u žen. Ženy zpracovávají emočně silné zážitky pomocí levé amygdaly, která má tendenci si pamatovat spíše emocionální podrobnosti, naopak pravá amygdala, kterou aktivují muži, si pamatuje jádro událostí. Ženy mají intenzivnější vzpomínky na emocionální situace a vybavují si je rychleji. (Medina 2012, s. 240-241) Při vyslechnutí smutné události se v ženském mozku aktivuje v přední části limbického systému 8x větší okrsek než v mužském. (Janata 1997, s. 49) Paměť muže funguje na základě uspořádání informací do systému, ženy si snadněji zapamatují informace týkající se mezilidských vztahů. (Janata 1997, s. 60, 63)

Neurotransmitter serotonin, který reguluje náladu a emoce se u mužů syntetizuje o 52% rychleji. (Medina 2012, s. 237) Intersticiální jádro v preoptické oblasti hypotalamu bylo nalezeno větší u mužů, u žen naopak větší suprachiasmatické jádro hypotalamu řídící vnitřní hodiny člověka. (Ratislavová 2008, s. 8) Některé výzkumy hodnotí nejsilnější část corpus

callosum (splenium) širší u žen. U pravorukých mužů je při řešení fonematické úlohy patrná lateralizace struktur zajišťujících řečové schopnosti do levé hemisféry, zatímco u pravorukých žen se aktivují frontální gyry v obou hemisférách a úlohy aktivují více difúzní nervové systémy. (Kulišťák 2011, s. 109, 113) Důkazem můžou být případy žen po mrtvici zasahující levou hemisféru, která obsahuje řečová centra, jež mluví lépe než stejně postižení muži patrně z toho důvodu, že jsou schopny čerpat řečové dovednosti i z pravé hemisféry. Ženy umí vjemy lépe sdružovat a kombinovat, jsou všestrannější, obě mozkové hemisféry lépe spolupracují. (Janata 1997, s. 62-63)

1.3 Smyslové vnímání

Ženy jsou rozmanitější v rozeznávání barev díky většímu množství druhů čípků na zadní straně oční bulvy. Příčinou je uložení genetické informace pro čípky na chromozom X. Muži rozeznávají základní typy barev, zatímco ženy popisují odstíny jako jablkově zelená, smetanová, vodová atd. Výrazné bělmo se u jiných živočišných druhů prakticky nevyskytuje, u lidí slouží jako důležitý faktor pro komunikaci v malém prostoru, jelikož zvýrazňuje pohyby očí a směr pohledu, přičemž více bělma mají ženy, které taky přijímají a vysílají více zrakových signálů. Ženský mozek vnímá zrakové podněty ze širšího okolí, jejich periferní vidění pokryje téměř stoosmdesátistupňový úhel, vidí více detailů ale v krátkém zorném poli. Souvisí to s jejich funkcí ochránkyň hnízda. Muži, kteří potřebovali zaměřit při lovu zrak na jednu kořist a nebýt při tom rušeni podněty z okolí, mají užší zrakové pole, spíše tunelové vidění a vidí lépe na velké vzdálenosti. (Pease 2003, s. 41-42, 48) Disponují obecně lepším zrakovým rozlišováním. (Ratislavová 2008, s. 9)

Ženy mají vyšší citlivost sluchu, přičemž dobře zachycují zvuky o vysoké frekvenci, zřejmě aby nezanedbaly pláč dítěte. Mají lepší schopnost vnímat chuti a čichem, který je nejcitlivější v polovině menstruačního cyklu. Byť nevědomě, ženy zachycují v době ovulace pižmové pachy charakteristické pro muže a analyzují tak stav mužského imunitního systému. (Pease 2003, s. 53, 61-62) Rozdílný individuální pach ovlivněný HLA systémem a poukazující na odlišné genetické konfigurace a tím zajišťující menší riziko genetických poruch, je vnímán pozitivně, naopak jedinci s podobným pachem k sobě cítí menší přitažlivost nebo se dokonce odpuzují. (Janata 1997, s. 49)

U žen levá mozková hemisféra, která je zodpovědná za vytváření mluveného slova a za schopnost mluvenému rozumět, dozrává dříve než u mužů, u nichž je vývoj tlumen androgeny. Děvčata tedy mluví dřív než chlapci, už kojence ženského pohlaví zajímají víc obličej, zatímco chlapci se spíše soustředí na věci a hračky. U malých dětí se ještě mozkové

polokoule nedokážou plně synchronizovat, přičemž u děvčat se předpokládá rychlejší rozvoj spolupráce mezi pravou a levou hemisférou, který je dokončen s nástupem do první třídy. Děvčata již v raném věku dokážou uvažovat více holisticky, snadněji prolínají emoce z pravostranné části mozku a argumenty z levostranné, lépe čtou, učí se cizí jazyky a vyjadřují se ve složitějších větách. Kocktání a jiné vady řeči postihují ve větším počtu chlapce než dívky. Ženy jsou také úspěšnější v odlišování různých tónů řeči a v používání paralingválních projevů zahrnujících řeč těla a mimické signály. (Uzel 2012, s. 109-112) Více se usmívají a vykazují více očních kontaktů než muži, zároveň lépe dekódují neverbální chování ostatních osob. (Lippa 2009, s. 51-52) Dobře čtou ve výrazech obličeje druhé osoby, obzvláště vynikají v rozeznání výrazu smutku. (Janata 1997, s. 63)

Ženská pokožka je obecně citlivější na doteky, při hlazení se vyplavuje ženský hormon oxytocin, který ještě zintenzivní vnímavost k dotekům. Na mužskou kůži byl vyvíjen větší nárok na odolnost proti poranění a bolesti. (Pease 2003, s. 294) Ženy mají tenčí pokožku než muži a jejich erotogenní zóny jsou méně ohraničené a větší. (Janata 1997, s. 51)

1.4 Pohlavní a mateřské hormony a jejich vliv na psychiku

Nedostatek testosteronu vede u mužů k pasivitě, apatičnosti a únavě. Nemusí zapříčinit úplnou impotenci, avšak vede ke snížení libida. Raritní nadbytek testosteronu může vést ke zdůraznění sekundárních pohlavních znaků, ale nemusí způsobovat výrazné změny mentální. Některé deriváty pohlavních hormonů ovlivňují chování a mentální pohodu. U žen jsou doloženy cyklické fluktuace nálady a duševní pohody v závislosti na menstruačním cyklu. (Schreiber 2004, s. 58-60, 96)

První fáze menstruačního cyklu žen, kdy stoupá hladina estrogenů, které mají obecně antidepressivní účinek a zvyšují sexuální aktivitu, je charakteristická příjemnou náladou, aktivací, zvýšenou fyzickou výkonností. Krátce před ovulací stoupá hladina progesteronu, který má anxiolytické, sedativní a analgetické účinky, vrcholu dosahuje během 21. dne, od tohoto dne hladiny obou hormonů klesají a v tomto období vzrůstá úzkost, napětí, neklid, agrese, které mohou vyústit až v premenstruační syndrom. V průběhu cyklu se mění také citlivost zraku, sluchu, čichu a vnímavost k bolesti, která je nejnižší před menstruací. (Ratislavová 2008, s. 8, 15) Množství neurotransmiterů, jejich receptorů a enzymů zúčastňujících se jejich syntézy nebo degradace jsou ovlivněny hladinou hormonů cirkulujících v krevním řečišti. Estradiol má rozmanitý efekt na serotoninovou aktivitu, na základě těchto účinků se zvažuje role serotoninu v regulaci nálady. (Eagly et al. 2004, s. 40) Dopad nedostatku estrogenů se dá pozorovat po menopauze, utlumení sekrece se projevuje

emoční labilitou, sklony k depresi, zvýšenou únavností. Neklesá sexuální touha, která je dána spíše hladinou androgenů produkovaných kůrou nadledvin. Roste riziko arteriosklerózy, i mozkové podněcující poruchy paměti a nesoustředění. (Schreiber 2004, s. 59-60)

Také sekrece testosteronu má svůj biologický rytmus, u mužů v reprodukčním věku jsou hladiny volného testosteronu v ranních hodinách o 30-50% vyšší než odpoledne nebo večer. Období mezi čtyřicátým a osmdesátým rokem věku, kdy klesá volný testosteron v plasmě o 50 %, se nazývá andropauza. (Eagly et al. 2004, s. 39-40) Vysoké hladiny androgenů bývají u lidí i zvířat slučovány s agresivitou. (Lippa 2009, s. 185) Muži mají hladiny testosteronu zhruba osmkrát vyšší než ženy. U univerzitních studentek s vyšší hladinou testosteronu se objevovala vyšší činorodost, menší zábrany, menší úzkostnost a vyšší přívětivost než u těch s nízkými hladinami. Muži s vysokými hladinami testosteronu mají horší vyhlídky na uzavření manželství, jejich menší úspěšnost v práci může souviset s netrpělivostí a impulzivností, obecně se méně usmívají a jsou více hrubí a neomalení. (Lippa 2009, s. 186-187, 189) Při zkoumání sklonu ke vzteku, sexuálního chování, řečových schopností a orientace v prostoru u transsexuálních osob po tříměsíční léčbě androgeny a antiandrogeny bylo prokázáno, že ženy po stimulaci androgeny mají větší sklon k agresivitě, byly sexuálně vzrušivější, jejich orientace v prostoru se zlepšila a došlo ke zhoršení slovní plynulosti. (Janata 1997, s. 128)

Androgeny produkované před narozením a krátce po porodu zřejmě ovlivňují chování a fyziologii nervového systému během celého následujícího života. (Archer, Lloyd 2002, s. 72) Agresivní tendence byly studovány u dívek s kongenitální adrenální hyperplazií, která způsobuje nadprodukcii androgenů nadledvinami v prenatálním období. Výsledky výzkumů byly nejednotné. Dvě studie, které se soustředily na účast v potyčkách, nepotvrdily rozdíly mezi děvčaty postiženými touto poruchou a děvčaty zdravými. U dívek s kongenitální adrenální hyperplazií byl však pozorován nezáměr o hraní si s panenkami, snížené pečovatelské tendence a preference hraček typických pro chlapce. (Eagly et al. 2004, s. 13, 20-21) Tyto dívky méně sní o mateřství, hrají si energičtěji než dívky zdravé, mají větší zájem o sport a raději si hrají s chlapci. (Archer, Lloyd 2002, s. 73) Zda dochází k ovlivnění některých specifických kognitivních schopností působením testosteronu v prenatálním období, není jasné, většina studií tuto domněnku nepotvrdila. (Eagly et al. 2004, s. 22-24)

Podle některých studií jsou krajní hladiny testosteronu jak nízké, tak vysoké spojeny s nízkými vizuálně prostorovými schopnostmi a pouze střední hladiny testosteronu korelují s lepšími schopnostmi. Tudíž by testosteron mohl zlepšovat prostorové schopnosti u žen, ale zhoršovat je u mužů. (Lippa 2009, s. 187) U žen byla v polovině menstruačního cyklu, kdy je

hladina estrogenů nejvyšší zaznamenána lepší výslovnost a plynulost řeči. (Lippa 2009, s. 191-192) Naopak nejnižší hladiny v průběhu cyklu souvisely s vyšší schopností mentálních rotací, přičemž tento jev byl potvrzen experimenty u hlodavců a jejich schopností zdolávat bludiště. (Eagly et al. 2004, s. 41-42, 44)

Estrogen, progesteron a další hormony (prolaktin, oxytocin) zřejmě hrají roli při rozvíjení mateřského chování. Pravděpodobně proto mnoho samic savců žere po porodu placentu, která je pro ně mimo jiné zdrojem účinné dávky hormonů, jež podporují navázání vztahu s potomky. Pokusy vyvolat mateřské chování u dospělých samic podáním hormonů spojených s péčí o mláďata, kteří se pak také začali chovat mateřsky, doložily, že neutrální podklad pro mateřské chování existuje i v mozku savčích samic. (Lippa 2009, s. 193-194)

2 VÝVOJ POHLAVNÍ ROLE

Biologické pohlaví je dáno genetickou výbavou a hormonálními vlivy. S biologickou podmíněností vývoje mužské a ženské osobnosti vstupují do interakce faktory psychologické a sociokulturní. Psychologická pohlavní identita jako mezistupeň mezi přirozeností a okolím je určováno různými reakcemi chlapců a dívek na jejich vlastní tělesné pohlavní odlišnosti, odlišným vnímáním obou rodičů a identifikací s pohlavními vzory. (Poněšický s. 14-15) Potvrzením, že biologické pohlaví nemusí odpovídat pohlaví psychosexuálnímu je existence transsexuálů. (Karsten 2006, s. 23) Po narození je biologické pohlaví přisouzeno podle vnějšího genitálu, se kterým koreluje příslušná genderová role. Té se dítě učí v procesu socializace, kdy je pod vlivem rodičů, společnosti, kultury, sdělovacích prostředků a sociálních stereotypů, očekávání a požadavků. Všechny tyto jednotky určují pohlaví sociální. (Ratislavová 2008, s. 9)

2.1 Psychologické teorie vývoje pohlavních rozdílů

Freudova teorie psychosexuálního vývoje rozčleňuje vývoj dítěte do pěti stádií: orální, anální, falické, latentní a genitální. Podle teorie dítěte pociťuje lásku k rodiči opačného pohlaví a rivalitu k rodiči stejného pohlaví, jinak nazýváno jako Oidipův komplex u chlapců a Elektrín u dívek. Proti chlapcově lásce k matce působí kastrací komplex a strach z otce, dívky závidí penis a pozornost směřují k otci. Po identifikaci s rodičem stejného pohlaví od něj dítě přejímá názory a hodnoty a nalézá svoji pohlavní roli v kultuře.

Podle *Kohlbergovy kognitivní teorie vývoje pohlavních rolí* je vývoj pohlavní role dítěte podmíněn kognitivním vývojem a pochopením příslušné role, ke které náleží. Dítě ví, že přísluší k chlapcům nebo dívkám a chápe, že z dívek se stávají ženy a z chlapců muži. Mezi šestým a osmým rokem se stává tato příslušnost nezměnitelnou, dítě přejímá pohlavně typické chování a má snahu potvrdit si svoji pohlavní roli v různých situacích.

Teorie Nancy Chodorowové předpokládá emocionální identifikaci dítěte s matkou, která má dominantní úlohu. Při vzniku nezávislého „já“ se dítě musí od matky odpoutat. Dívky nemusí vazbu na matku úplně popřít, podle teorie právě z této skutečnosti plynou typicky ženské vlastnosti, jako je soucit, citlivost, potřeba splynout s identitou druhého. U ženy má přítomnost blízkého vztahu pozitivní vliv na sebeúctu a naopak nepřítomnost jí ohrožuje. U chlapců je nutné úplné oddělení se od matky a popření toho, co je ženské s následnou identifikací s opačným pohlavím. Důsledkem je menší schopnost porozumět pocitům nejen druhých ale i vlastních a pocit ohrožení identity při vytvoření úzkého citového

vztahu v dospělosti. *Carol Gilliganová* ve své analýze vzorku amerických mužů a žen zjistila, že ženy posuzují svoji hodnotu v závislosti na kvalitě osobních vztahů a muži posuzovali svoji úspěšnost s přihlédnutím k individuálnímu prosazení se. (Ratislavová 2008, s. 11-12)

Dle *Jana Poněšického* probíhá vývoj k ženství od symbiózy s matkou přes identifikaci, vztahovost k matce až k osamostatnění. (Ratislavová 2008, s. 12) Díky konstantní vzájemnosti dcery s matkou, nepřerušnému vývoji k sobě samé a intenzivní emoční výměně má žena lehčí přístup k citovým hloubkám a nevědomí, je pro ni přirozená snaha o vztahovou nerozlišitelnost. Negativním důsledkem může být přehnané úsilí udržet klidné spojení s partnerem, přizpůsobením se roli, kterou očekává na úkor sebeprosazení se. Žena necítí ohrožení v případě setkání se svou původní identitou, jak je tomu u muže, je schopná hlubokého ponoření se do sebe a má propustnější meziosobní hranice, to přispívá k tendenci vcítit se do problémů ostatních a vybírat si pomáhající profese. Hluboký pocit vlastní ženské identity však neznamená automaticky úspěšné sebehodnocení. Fáze individuace zahrnuje separaci od matky a zároveň ponechání ženské identity. Sebevědomí, které je charakteristické přitakáním tomu, jaký člověk doopravdy je, je pak závislé na procesu osamostatnění, na tom nakolik si dcera svého ženství cení a do jaké míry matka dceřin vývoj potvrzuje. Narušení sebevědomí vede k touze po obdivu, náchylnosti ke kritice, případný partner je vnímán spíše jako zrcadlo, je milován, protože obdivuje. Je vyžadována jeho perfektnost, protože chyby partnera připomínají ženiny vlastní chyby, partner ztrácí svou nedosažitelnost nutnou pro udržení vlastního ženina narcismu, její vlastní ceny. Vztahy jsou pak zdrojem sebeocenění spíš než prostředky ke komunikaci a uspokojení vztahových potřeb. (Poněšický 2004, s. 37-41, 44-50) Kolem tří let věku dochází k Oidipální vztahové krizi (opakuje se v pubertě), kdy se dívka obrací směrem k otci, učí se získat jeho pozornost, uvědomuje si, že vztah s otcem není samozřejmý a že o něj musí pečovat, proto vztahová nejistota znamená pro ženu zdroj úzkostí a depresí, zároveň dává ženě schopnost vztahy formovat a udržovat. (Ratislavová 2008, s. 13)

U chlapců musí být první dva roky symbiózy s matkou potlačeny s následným popřením všeho ženského, tato skutečnost je zřejmě důvodem, proč chlapci dospívají déle než dívky. Mužská identita je sekundární, tudíž hrozí větší nebezpečí zženštění a budoucí muž si své mužství musí celý život dokazovat. Čím víc se brání původní identitě, tím méně se zpracuje a integruje do dalšího vývoje osobnosti. Muž potřebuje obojí, akci, pocit vlastní síly a svobodu na vědomé úrovni a oceánický pocit napodobující symbiózu s matkou nevědomě. Identifikačním vzorem se stává otec, to spolu s jeho narůstajícím zájmem o syna, pohlavní odlišností od matky a jejím větším respektem ze synů než dcer, do kterých jakožto odlišných

bytostí nevidí tak jasně, nechává více prostoru ve vývoji, především prvních známek agresivního chování a sexuality. Individuace u chlapců probíhá lehčeji, jejich hranice jsou ostřejší, postupně se rozvíjí schopnost energicky hájit své zájmy a schopnost říct „ne“, později chlapci snášejí lépe diskontinuitu ve vztahu. (Poněšický 2004, s. 37, 41, 49-50, 63-68) S matkou může syn zůstat dítětem, během cesty k otci musí dospět. Tato cesta byla dříve vystlána iniciačními rituály, dnes po ní kráčí každý muž sám. Mnozí odborníci se domnívají, že z toho důvodu vzrůstá agresivita mladých mužů, kteří se patologickým způsobem snaží prosadit jako praví muži. (Sedlická 2010, s. 64)

Vztah s matkou není psychosexuálním vývojem mezi druhým a čtvrtým rokem života přerušen jako u děvčat, chlapec se od spolehlivého vztahu s matkou vzdaluje a může se kdykoliv zase vrátit, nemusí o něj pečovat, je jednostranný. Syn bere od matky, co potřebuje, aniž by pomýšlel jaké zájmy a potřeby má ona. Necítí tedy ani později nucení myslet na vzájemnost ve vztahu nebo pro vztah něco dělat, považuje vztah své ženy za tak jistý, že ho jeho ukončení vyvede z rovnováhy. (Poněšický 2004, s. 68-69)

2.2 Vliv výchovy a kultury na utváření ženství a mužství

Rodiče mají rozdílné postoje k novorozeným děvčátkům a chlapcům. Bez ohledu na skutečné pohlaví byli předpokládání chlapci hodnoceni jako aktivní, stateční, nezávislí, chytří, pokud se totéž dítě posuzovalo jako dívka, bylo charakterizováno jako hodné, slabé a pasivní. S děvčaty se i v pozdějším věku v domácnosti obvykle jedná jako s křehčími, méně odolnějšími, méně se jim důvěřuje a méně se od nich očekává. Jejich pokusy o samostatnost jsou více omezovány, mají menší možnost poznat potencionálně silné stránky své osobnosti a vytvořit si zdravé sebevědomí. Ve většinovém procentu jsou v obrázkových knížkách pro děti hlavními postavami chlapci prezentováni jako silní, inteligentní, nápadití, zatímco dívky stojí pasivně v pozadí, bezmocné, úzkostné, poslušné. Chlapci jsou více pod dozorem, ale na rozdíl od děvčat jsou ve svých snahách o nezávislost podporováni. Tradiční výchova vede chlapce k tomu, aby tajili své slabé stránky a rychleji se odpoutávali od matky. Empatie nebo soucit jsou odsuzovány jako typicky ženské vlastnosti, chlapci pak obtížněji navazují mezilidské vztahy a mají menší schopnost brát ohledy na ostatní. Chlapcům jsou nabízeny technické hračky, stavebnice, vozidla, hry rozvíjející tvůrčí myšlení, čímž jsou ovlivňováni k objevování a manipulování věcmi okolního světa, dívčí pokoj bývá zařízen hračkami souvisejícími s domácími pracemi a výtvarnými potřebami, od dívky se tedy očekává pečlivost a starostlivost. Průzkumy dokládají, že je vyvíjen silnější nátlak na chlapce, jež se stereotypy pohlavních rolí neřídí a chovají se například zženštile nebo si hrají s holčičími

hračkami, děvčatům jsou odklony od stereotypů více tolerovány. (Karsten 2006, s. 49, 64-66, 68-70)

Studie zabývající se výchovou dětí v šesti různých kulturách ohodnotila sice ve všech těchto kulturách chlapce jako útočnější a dívky jako citlivější, nicméně chlapci a dívky se lišili v projevu agresivity tam, kde se lišila reakce rodičů na jejich agresivní chování. V jiném výzkumu, který studoval rozdíly ve výchově chlapců a dívek, bylo zjištěno, že dívkám se útočnost povolovala mnohem méně, chlapcům se tolerovala větší svoboda projevu, co se týče agrese vůči rodičům a byli podněcováni k tomu, aby se bránili při útoku jiného dítěte, dívky nikoliv. U předškolních dětí se u chlapců projevuje převaha fyzické aktivity, negativismu vůči dospělým a problémového chování. Útočnost žen byla popsána jako totožná s mužskou u některých kmenů. (Oakleyová 2000, s. 51, 53-54) Androgeny mají u obou pohlaví úzký vztah k sexuální vzrušivosti. Experimenty, které zkoumaly sexuální chování samiček opic rhesus, avšak došly k závěru, že neméně významný je vliv sociální dominance dané opice. Po umělém podání androgenů se projeví určité samčí tendence pouze u těch samiček opic, které byly před testováním dominantní ve svém společenství. Pohlavní hormony, které vytváří sexuální vzrušení, tedy mohou být potlačeny sociálním učením, což také dokládá srovnání různých kultur. U některých národů (Lesu, Kurtači, Kuoma, Matakó) je možné se setkat s převládající sexuální iniciativou ve vztazích ze strany ženy. Z toho lze vyvodit závěr, že některé rozdíly v sexualitě muže a ženy jsou více záležitostí podněcování a tlaku společnosti než záležitostí prekulturní. V souvislosti s jiným pojetím maskulinity a feminity se v řadě kultur také například objevuje u mužů větší důraz na estetickou stránku (muži nosí ve vlasech květiny, k tanci jsou nalíčení a ozdobeni). (Oakleyová 2000, s. 52, 87-88, 97)

Williams a Bennet (1975) se ptali studentů, která přídavná jména spadají do kategorie „typicky mužská“, a která hodnotí jako „typicky ženská“. Cílem bylo probádání stereotypních genderových rolí, co je obecně očekáváno od žen a co od mužů. Byl zde významný soulad ve smýšlení obou pohlaví. Na dotaz, která adjektiva patří do mužské sekce, byla pozitivně označena slova jako odvážný, ambiciózní, sebejistý, odhodlaný, aktivní, nezávislý, racionální, realistický, vyrovnaný atd. Neutrální nádech měla adjektiva jako agresivní, asertivní, dominantní, silný, veselý, přísný, negativně zhodnocené pak byly vlastnosti jako vychloubačný, hrubý, troufalý, nepořádný, hlučný. Mezi kladná přídavná jména spojená se ženami patřila slova laskavá, vnímavá, přitažlivá, příjemná, mírná, neutrální byla závislá, emocionální, koketní, trpělivá, citlivá, upovídaná, poslušná. Negativně ohodnocena byla slova afektovaná, stěžující si, náladová, pošetilá, úzkostlivá, rýpavá, stydlivá, slabá atd. Dotazovaní připisovali větší hodnotu mužským než ženským charakteristickým rysům, v ženském

seznamu adjektiv bylo určeno 5 jako pozitivních a 10 jako negativních, u mužů to bylo naopak, 10 pozitivních a 5 negativních. (Archer, Lloyd 2002, s. 21-22) Jednorozměrné rozřazení absolutně feminních a maskulinních znaků je dnes nahrazeno dualistickým náhledem, který předpokládá, že každá osoba má individuálně znaky jak feminní tak maskulinní. Osoba je pak ohodnocena podle stupnice expresivnosti, která zahrnuje vlastnosti sociálně-emoční tedy více ženské a stupnice instrumentálnosti, kde jsou umístěny atributy klasifikované společností jako mužské týkající se řešení úkolů. Ve výsledcích rozboru vlastností expresivnosti a instrumentálnosti se obě pohlaví překrývají, nikoliv výhradně vylučují, mnoho mužů se hodnotí jako více expresivní než kdejaká žena a naopak. (Karsten 2006, s. 25-26)

Biologické odlišnosti mezi muži a ženami nebudou tedy zřejmě zdaleka tak výrazné a mezipohlavní role jsou do velké míry přijaty na základě toho, jak je mužům a ženám určuje výchova a společenské stereotypy. Model naší kultury je v některých společnostech převrácený a doklady o „primitivních“ společnostech ukazují, že zvyklosti podmíněné kulturou nejsou nutně vytvořeny na podkladě biologie. Na pojetí mužů a žen v jakékoliv společnosti tedy nelze pohlížet jako na povinné ani nutně přirozené. Jazyk pygmejského kmene Mbuti, ve kterém mají muži a ženy stejný sociální statut, například polarizuje ženské a mužské pohlaví jen v rámci mateřství a otcovství, neexistuje zde výraz pro „muže“ a „ženu“. (Oakleyová 2000, s. 12, 19, 51, 112- 113, 120)

3 POROVNÁNÍ VLASTNOSTÍ U MUŽŮ A ŽEN

3.1 Osobnostní vlastnosti

Psychologie osobnosti rozděluje lidskou osobnost na 5 základních vlastností: extroverze, příjemnost, svědomitost, neuroticismus a otevřenost ke zkušenosti, pod kterými se skrývá další množství podfaktorů. Ve studiích byly zjištěny mezipohlavní rozdíly zejména v podfaktorech extroverze a příjemnosti. Muži podle výzkumů projevují větší míru asertivity, více vyhledávají vzrušení (složky extroverze), mají vyšší výsledky v šikovnosti (faceta svědomitosti), větší fantazii, jsou více otevřeni novým myšlenkám (složky otevřenosti). Naopak ženy mají vyšší výsledky v mnoha podsložkách příjemnosti, jsou výrazně útlocitnější a byly shledány jako mírně úzkostnější než muži (složka neuroticismu). Sebeúcta byla nalezena mírně vyšší u mužů, největší rozdíl pak v pozdním adolescentním období, nicméně tento rozdíl není příliš zřetelný v běžném životě. (Lippa 2009, s. 35-37)

Jiná studie, která zkoumala pohlavní rozdíly na reprezentativním vzorku osmnáctiletých chlapců a dívek narozených v průběhu jednoho roku poukázala na to, že ženy se raději vyhnou riziku a upřednostňují bezpečí více než muži. Menší rozdíly byly objeveny v sebekontrolě a opatrnosti, přičemž ženy se nad sebou více zamýšlely než muži a muži byli více podezřívaví a snadněji se cítili podvedení. Jako více společenské a sociálně otevřené se jevily ženy a také se od mužů lišily v reakci na stres. (Lippa 2009, s. 38-39) Zátěžové situace vnímají intenzivněji ženy a častěji podléhají depresím. Copingové mechanismy jsou u mužů soustředěny na odstranění příčiny stresu, emoční vyrovnání se se situací spíše využije žena. Muži tedy obecně s příčinami stresu bojují, ženy se s nimi smiřují. Jak už bylo zmíněno, větší citlivost žen má zabránit jejich účasti v nebezpečných situacích. Při nadměrném stresu se zintenzivní činnosti nadledvin a mimo jiné zvýší produkce androgenů, které vyvolávají kromě akné i poruchy menstruačního cyklu a neplodnost. Dalo by se říct, že žena, která se nechová tak, jak je to pro ni biologicky vhodné, je takto nepřímo vyřazena z předávání genetických vloh. (Janata 1997, s. 53-54) Vyšších hodnot dosahují muži v sociální dominanci, což znamená, že muži více podporují nerovnost mezi skupinami lidí, více poukazují na určité skupiny jako na lepší než jiné a mají větší předsudky vůči minoritám. V autoritářství tedy ochotě podřídí se autoritě a konvencím a v pocitu nepřátelství k příslušníkům jiných skupin nebyly nalezeny velké rozdíly. (Lippa, 2009, s. 39-40)

3.2 Sociální chování

3.2.1 Agresivita

V neexperimentálních studiích získaných přímým pozorováním a hodnocením reálných situací se 70 % mužů projevilo jako fyzicky agresivnější než průměrná žena a jen 30% žen bylo fyzicky agresivnější než průměrný muž. (Lippa 2009, s. 33) Zabití jakožto krajní důsledek agresivity poskytuje snad nejspolehlivější data pro hodnocení lidského násilí. Shrnutí studií týkajících se vražd mezi osobami stejného pohlaví bez příbuzenské souvislosti napříč kulturami a historií, ukazuje z 97 % případů na muže jako hlavní aktéry jak z hlediska obětí tak útočníků, pakliže jsou ze studií vyloučeny vraždy novorozenců. Mladí muži byli identifikováni jako nejrizikovější v páchání násilí, dalšími faktory zvyšujícími míru agresivity u mužů byla nezaměstnanost a svobodný stav. (Archer, Lloyd 2002, s. 110-111) Dívky vykazují vyšší hodnotu ve verbálním typu nepřímé agresivity, tzn. častější snahu ostrakizovat jedince prostřednictvím pomluv. (Archer, Lloyd 2002, s. 113, 115) Zároveň byly dívky častěji oběťmi tohoto druhu agresivity. Uvedený rozdíl ve verbální agresivitě je nejzřetelnější v období adolescence. (Lippa 2009, s. 44)

Pojem agresivita skrývá význam nejen ve smyslu násilného chování ale i jakékoliv chování, kterým chceme dosáhnout cíle. S věkem lze u agresivity muže sledovat klesající tendenci, u žen naopak stoupající. Po přechodu je u žen ve všech kulturách pozorován vzestup agresivity, jak ve smyslu negativních (kriminální) tak pozitivních aktivit, ženy se aktivněji věnují politice a není výjimkou, že spisovatelky dosahují úspěchů až v pokročilém věku. (Janata 1997, s. 127, 133-134)

3.2.2 Ochota pomoci

Podle všeobecného náhledu a na základě již zmíněné větší útlocitnosti u žen by se zdálo, že více budou pomáhat ženy, ale studie jsou v této oblasti dost nejednotné. Ženy skutečně samy sebe hodnotí jako empatičtější, ale z metaanalýz výzkumů vycházejí co do nápomocnosti lépe muži. Je možné, že studie se častěji zaměřují na riskantní typ pomoci jako záchranu z hořícího domu a běžnou každodenní pomoc vynechávají, což může zkreslit výsledek. Bylo zjištěno, že muži jsou ochotni více pomáhat než ženy, zvláště pokud jsou někým pozorováni a pokud pomáhají ženám. Také častěji pomáhají v situacích, ve kterých si ublížený o pomoc přímo neřekl. Tyto výsledky se ale neslučují s pravděpodobným faktem, že ženy nesou větší podíl péče o děti a přebírají více zodpovědnosti za péči o ostatní v běžných záležitostech jako je příprava stravy nebo péče o nemocného. (Lippa 2009, s. 44-46)

3.2.3 Morální chování

Muži se chovají morálně spíše na základě práva a povinností, zatímco ženy berou v potaz spíše morální snahu druhým neškodit. (Ratislavová 2008, s. 12) Již u chlapců ve věku tří let je shledáno více přestupků proti pravidlům než u děvčat. (Janata 1997, s. 64) Dívky více odolávají zakázaným činnostem, zvláště pokud je v dosahu odměna. Lépe kontrolují své impulzy, a tudíž jsou schopny si snadněji odříct nebo oddálit uspokojení. (Lippa 2009, s. 47) Ženy více dbají na společenská pravidla, zákony, zvyky a tradice a jsou přesvědčeny o jejich neomylnosti, protože regulované chování je předvídatelnější a podporuje stabilitu ve společnosti a bezpečnou výchovu potomků. Upřednostňují absolutně platné pravdy a jasné definování toho, co je dobré a co špatné, mravné a nemravné, muži berou v potaz relativistický náhled. Ženy mají větší úctu k výše postaveným osobám, větší sklon k náboženskému založení a důvěře v magické vlivy. Ženy jednají více podle kolektivního svědomí, čímž formují vazby, jsou více závislé na společenských normách, muži si počínají nezávisle na základě vlastního svědomí. (Janata 1997, s. 64-66, 100)

3.2.4 Přizpůsobení názoru podle většiny

Byly shrnuty výzkumy ohledně přizpůsobování se tlakům většiny takového typu, kde měli probandi kupříkladu rozhodnout, která ze tří čar je stejně dlouhá jako čára čtvrtá, načež byl otevřeně vyvíjen nátlak větší skupiny lidí na změnu tohoto rozhodnutí. Z výsledků vyplývá, že ženy se nechají v průměru o něco více přesvědčit než muži. Stejně tak ženy snadněji než muži změni názor, pokud je jim podáno přesvědčivé vysvětlení nebo pakliže si přečtou průkaznou zprávu. (Lippa 2009, s. 47-48)

3.2.5 Vůdcovství a vyjednávání

Ženy se ve skupině více zaměřují na chování sociálně-emoční orientované na mezilidské vztahy, častěji vedou skupinu v tomto duchu a jsou demokratičtější vůdci. Muži se ve skupině více orientují na úkol, jsou častěji vůdci směřující skupinu k cíli a vedou ji více autokraticky. Vůdce vyniká v jednom z uvedených typů chování nebo i v obou typech. Muži měli v průměru větší šanci se prosadit jako vůdci skupiny v experimentálních podmínkách.

Z hlediska tří základních stylů vedení muži častěji používali liberální styl vedení, zatímco ženy o něco více preferovaly transformační styl, který měl za úkol vnést do skupiny inovativní prvky. Poslední transakční styl založený na odměnách a trestech využívali smíšeně jak muži, tak ženy, přičemž muži více zdůrazňovali chyby podřízených a ženy se spíše

zaměřovaly na odměny a motivaci. Mezipohlavní rozdíly ve způsobech vedení jsou minimální, ale v průměru vyobrazují ženské strategie vedení jako efektivnější.

Ve schopnosti vyjednávání také nebyly nalezeny zásadně velké rozdíly (muži o něco lépe než ženy), ovšem v případě opakovaného vyjednání výhod by se výsledný efekt mohl kumulovat. (Lippa 2009, s. 49-50)

4 PARTNERSTVÍ, MANŽELSTVÍ, RODIČOVSTVÍ

4.1 Mužská a ženská sexualita

S materiálním osvobozením žen od mužů a s nástupem antikoncepčních pilulek proběhla revoluce v oblasti sexuality. (Nelles 2011, s. 41) Došlo k odklonu od jednoduché rovnice sex = manželství = reprodukce. Sexualita může existovat nezávisle na plození. (Dallarie 2009, s. 98) Především ženy mohou nyní svobodně objevovat své sexuální touhy bez strachu z otěhotnění a následné závislosti na muži. Manželství a trvalý vztah už neplní nutnou funkci finančního zaopatření žen a dětí, nadto pravidlo nerozlučitelnosti manželského páru už téměř ztratilo svou posvátnost. Většina lidí přesto uvítá představu trvalého vztahu. To, co se dříve vyvíjelo nuceně a z povinnosti, se dnes může vytvořit přirozeně a svobodně. (Nelles 2011, s. 41-42)

4.1.1 Tělesnost vs. emocionalita

Postoj k sexu se různí z pohledu mužů a žen. Představuje dva protipóly, které nemusí nutně bojovat proti sobě, nýbrž se doplňovat. Pro sexuální funkci páru jsou nutné obě strany, které mají v tomto ohledu stejnou hodnotu. Ženská sexualita se nese ve smyslu souznění a smyslnosti, mužská upřednostňuje aspekt tělesný. Muži hodnotí ženy pohledem, zaměřují se na vizuální stránku věci. Ženy se naopak snaží, aby na nich pohledy mužů spočinuly, jejich pozornost je věnována svádění. Eroticky stimulovaný muž nesehná zakryje svoje vzrušení, jeho pohlavní orgány jsou vně těla a zvětšují svůj objem, tudíž je pochopitelné, že je zaujatý pohlavím. Eroticky naladěná žena cítí spíše rozrušení a smyslový prožitek po celém těle.

Dále uvedené charakteristiky samozřejmě neplatí pro každého muže a ženu, v obou řadách existují výjimky. Muž nicméně prožívá obvykle svou sexualitu intenzivněji, má tendenci věci uspěchat, snaží se zkrátit dobu vedoucí k pohlavnímu styku, během kterého jsou jeho pocity nejintenzivnější. Žena posléze oprávněně nabude dojmu, že mu jde jen o to jedno. Obzvláště v mládí je muž přitahován objektem své touhy a snaží se mu neodbytně přiblížit a je ochotný říkat to, co se od něj očekává, poskytnout city, aby získal na oplátku sex. Intenzita v prožívání muže zajišťuje pokračování lidského druhu. (Dallaire 2009, s. 103-106) Muž je naprogramován k upřednostňování rozmanitosti, jinak řečeno k vyhledávání co největšího počtu plodných partnerek. Z pohledu monogamie se tato rozmanitost projevuje důrazem na změnu a novoty hlavně v sexuální oblasti stejně jako pozitivními reakcemi na

partnerku oblečenou do svůdného prádla, které se dá vnímat do jisté míry jako převlek. (Pease 2003, s. 254)

Ženy jsou více zdrženlivé, nevkládají svou sexualitu do jednoho orgánu z důvodu jejich poněkud jiného účelu. Rády přijímají pochvalu i lichotivé komentáře, a pokud po někom touží, obvykle se nepřímo snaží ukázat vstřícnost, aby mohly sledovat, jak se o ně muž snaží. Žena chce znát toho, s kým se bude milovat, chce si k němu vytvořit důvěru, protože pro tento vztah neposkytne jen pohlavní orgány, ale celé své tělo, psychiku i duši v následujícím období těhotenství, při porodu a kojení. (Dallaire 2009, s. 105-106) Nejprínosnější evoluční zkušenosti nashromádkované a zakódované v genech, vedou k neuvědomělému chování, které je z hlediska reprodukce genů nejvýhodnější. (Janata 1997, s. 24) Ženu tedy pochopitelně více než nahota vzrušuje oddanost a odevzdání, jak ukazuje tabulka níže, které vnímá jako příslib muži přítomnosti po dobu nutnou k výchově potomků. (Pease 2003, s. 270) Upřednostňuje citovou milostnou předehru nad erotickou, velkou roli v erotickém vzrušení ženy hraje čas, potřebuje ho obvykle více než muž. (Blechová 2012, s. 134, 138)

Obrázek 1 Co vzrušuje ženy a muže

Co vzrušuje ženy	Co vzrušuje muže
1. romantika	1. pornografie
2. vztah a odevzdání	2. ženská nahota
3. komunikace	3. sexuální rozmanitost
4. intimita	4. luxusní prádlo
5. nesexuální doteky	5. ženina přístupnost

Zdroj: (Pease 2003, s. 270)

Důsledkem rozdílného vnímání sexuality je, že zatímco pubertální chlapec masturbuje třikrát týdně, dívky téhož věku sní. Více se soustředí na smyslnost, která je pak snáze připraví na pohlavní stimulaci. Potřebují nashromádkovat romantické a smyslné pohlavní zážitky, aby se naučily dosáhnout vyvrcholení. (Dallaire 2009, s. 29) Nejintenzivněji umí sex prožívat ženy mezi třicátým a čtyřicátým rokem života, kdy se nezdrahají říct partnerovi o svých přáních a očekáváních. Muži se naopak sexu oddávají nejvíce okolo dvaceti let. (Blechová 2012, s. 123) S přibývajícím věkem se tělesná vs. citová polarizace v sexualitě mužů a žen zmenšuje. Pohlavní reaktivita se u muže postupem času zmírňuje, jeho sexualita má větší prostor

soustředit se na citlivost a smyslnost. U ženy, která na začátku pohlavního života reagovala nejlépe v romantické atmosféře, s věkem roste její zaměření na pohlavní stránku věci a pokud zažívá příjemné sexuální zkušenosti, může ve stabilním vztahu dospět k přijetí pouze tělesné stránky sexuality, jelikož, jak vyplývá ze sexuologických studií, za těchto okolností její sexuální reaktivita stoupá. (Dallaire, 2009, s. 103, 115)

Z metaanalýz, které uvádí Lippa (2009, s. 53-54, 56-57) lze shrnout muže jako liberálnější, co se týče přístupu k sexu, uvažují pozitivněji o příležitostném sexu, mají kladnější postoj k pohlavnímu styku v rámci závazného vztahu, uvádějí častější pohlavní styk než ženy a vyšší výskyt homosexuálního chování než ženy. Ženy uvádějí více úzkosti a viny spojené se sexem. Sexualita žen byla ohodnocena jako flexibilnější a vnímavější na sociální normy, mužská sexualita je zřejmě stabilnější a nemají na ni takový dopad faktory prostředí a kultury, snad z toho důvodu, že muži mají obecně vyšší tendenci k sexuálnímu puzení. Tuto domněnku podporují doklady o tom, že jednotlivé ženy uvádějí v průběhu života vyšší proměnlivost v míře sexuálních aktivit i v sexuální orientaci než jednotliví muži.

Na touhu partnerů má vliv pravidelnost sexu. Na ženu má sexuální abstinence spíše tlumivý efekt, její chuť zesiluje právě po pohlavním styku, kdy se aktivují erotické zóny. Pokud následuje delší přestávka, touhy odezní. Ze sexuálního života s delšími pauzami má lepší uspokojení muž, který vnímá sex jako vybití emocí a jehož dychtivost naopak stoupá s každým dnem, kdy sex neprovozuje. Žena po delší době může mít větší problém v sobě znovu probudit erotické naladění a odvázat se. Muž pociťuje po sexu útlum energie, žena naopak přívál. (Blechová 2012, s. 142-143) Sedlická (2010, s. 58) dodává, že muž se souloží zbavuje napětí, žena se musí zbavit napětí, aby byla ochotná souložit.

4.1.2 Rozdílné libido

Žena nejsilněji prahne po sexu, když je zamilovaná. Když je s partnerem ve fázi poznávání dává do vztahu nejvíce aktivity a energie, díky tomu je i jejich sexuální prožitek intenzivnější. Čím méně aktivity vztahu propůjčujeme, tím pozvolnější je frekvence vzrušení. (Blechová 2012, s. 124) Z ohledu samotného libida je to mužské jedenapůlkrát až třikrát silnější než ženské v závislosti na věku. Muži myslí na sex v průměru víc než ženy, což je dáno desetkrát až dvacetkrát vyšší hladinou testosteronu. Studie chicagské univerzity v roce 1994 ukázala, že 54 % mužů myslí na sex několikrát denně, zatímco 66 % žen na něj myslí jen několikrát za měsíc, maximálně několikrát za týden. (Dallaire 2009, s. 78, 84-85) Největší touhu na sex žena pociťuje před menstruací a v polovině menstruačního cyklu, kdy jí její tělo

naznačuje možnost oplodnění vajíčka. Před menstruací také stoupá chuť k jídlu, aby se tělo lépe připravilo na výživu potomka. (Blechová 2012, s. 148)

Ženy často ve vztahu ztrácejí libido z důvodu, že se milostný život páru řídí podle muže a jednoduše se jim zprotiví jíst dvakrát častěji, než mají chuť. Muž, který chtěl sexuální touhou vyjádřit svou lásku, pokládá nezájem ženy za odmítnutí své lásky. Žena je ale bytost především emocionální a spirituální, na rozdíl od racionálního a tělesně zaměřeného muže a za projev lásky považuje verbální vyjádření emocí. (Dallaire 2009, s. 78-79) Sex ze sounáležitosti k partnerovi nepřináší tu správnou satisfakci, nehledě na to, že pro obě strany je výsledek poloviční. U muže dojde jen k uspokojení těla, nikoliv duše, žena má po sexu spíše pocity smutku než radosti, tudíž se milování snaží čím dál častěji vyhnout výmluvami na bolest hlavy. (Blechová 2012, s. 126-127)

4.1.3 Orgasmus

Pro muže je sex od začátku něčím přirozeným, orgasmus a ejakulace jsou u něj vrozené, zatímco žena k reprodukci orgasmus nepotřebuje. (Dallaire 2009, s. 29) Mladá žena se tedy až na výjimky teprve začíná učit pravému sexuálnímu požitku. (Blechová 2012, s. 123) Schopnost orgasmu musí postupně rozvíjet shromažďováním příjemných sexuálních zážitků, přičemž toto učení narušuje jakákoliv traumatizující událost. (Dallaire 2009, s. 79-80) Erotogenní zónou ženského těla je mozek, nevzrušuje se jako mužské automaticky fyzickým dotykem. (Sedlická 2010, s. 57) Musí se nejprve vzrušit vnitřně. Ženin orgasmus je do značné míry závislý na jejím citovém rozpoložení, ovlivňuje ho i hodnota vazby k partnerovi. Přirozeně větší zranitelnost ženy na nepříjemná slova má svůj původ v jejím přizpůsobení na výchovu dětí, proto nevyřešené spory s partnerem mohou snadno oddálit nástup vzrušení. U muže není dosažení orgasmu tolik závislé na stavu mysli, dokáže dosáhnout orgasmu, ať už je v jakékoliv náladě. (Blechová 2012, s. 147) Potvrzením, že ženy tíhnou k monogamii, může být třikrát snazší dosahování orgasmu u žen, které žijí v trvalém vztahu nebo mají pocit "vyvolené". (Pease 2003, s. 279)

Sexuálního vyvrcholení muži dosahují v kratším časovém intervalu než ženy, které potřebují v průměru 8-20 min. Některé ženy jsou schopné dosáhnout několikanásobného orgasmu v průběhu jednoho styku, ovšem udávají uspokojení i ze sexu bez dosažení orgasmu. Muž vnímá orgasmus jako povznášející pocit při vzrůstání tenze s následnou uvolňující ejakulací. Po jeho dosažení několik minut nereaguje na žádnou sexuální stimulaci, přičemž tento interval se prodlužuje s věkem. (Ratislavová 2008, s. 21)

4.2 Muži a ženy v partnerských vztazích

Zamilovanost je dána z hlediska biochemie vyplavováním endorfinů a dalších hormonů štěstí, nelze opomenout ani dopamin zodpovědný za pocit spokojenosti, fenylethylaminy vyvolávající vzrušení, aktivizující noradrenalin a serotonin jako původce emoční stability. (Pease 2003, s. 282) Co je ale příčinou toho, že při kontaktu dotyčného muže a ženy je tělo zahlceno zmíněným hormonálním koktejlem? Dle Nellese (2011, s. 14-16) jde o hru mezi pohlavím, kterou zkonstruovala evoluce a podle jejíchž pravidel se vyvíjí, rozmnožuje a proměňuje každý druh. Je to to neznámé, které v nás vzbuzuje setkání s jedincem opačného pohlaví, jenž je někým jiným než jsme my, má něco, co my ne a co jeho prostřednictvím chceme prozkoumat, čeho se můžeme skrze něho účastnit. Po čas, kdy bude ženství pro muže tajemstvím a kdy bude mužství ženy fascinovat a potvrzovat jejich ženskou identitu, bude zachována sexuální přitažlivost. Polarita zajišťuje tok proudu mezi plusovým a minusovým pólem dokud jsou oba, jací jsou, a právě díky tomu hra pokračuje. Zamilovanost, produkce hormonů a vzrušení se v přírodě osvědčily jako nejlepší prostředky pro zachování druhu. Reprodukce by ale nebyla účinná ani bez lásky a citové vazby, která podmiňuje nezbytnou péči okolí o novorozence. Obzvlášť matka hraje v zachování životaschopnosti, zajištění růstu a prospívání lidského druhu nezastupitelnou roli, ve které i ona potřebuje oporu okolí a tu zastřešuje právě partnerská láska. Erotická láska je charakteristická pro člověka jako druh a v různých podobách existuje ve všech kulturách. (Sedlická 2010, s. 48)

4.2.1 Výběr partnera

Pokud se zaměříme na fyzické vlastnosti, které přitahují muže na ženách a ženy na mužích, jde obvykle o ty fyzické rysy, které se liší od jejich samotných. Muži preferují výrazné křivky tam, kde oni sami jsou ploší a pevní, přičemž nejměrodatnější byl vždy poměr pasu a boků. Muži během svého vývoje dekovali tu vlastnost, že pokud je pas vzhledem k bokům přibližně sedmdesátiprocentní, jde pravděpodobně o ženu plodnější a zdravější. Ženy dávají přednost mužům s postavou do písmene V: širokým ramenům a užšímu pasu, vypracovaným pažím a nohám, tedy fyzickým znakům potřebným k lovu.

Ženy hodnotí muže více podle osobnostních vlastností, muži jsou eroticky nejčastěji zrakově stimulováni, proto jsou soutěže krásy sledované především v případě, že účastnice jsou ženského pohlaví. Volba nejkrásnějšího muže nikoho nenadchne, protože ani ženy ani muže nezajímá pasivní mužská краса, jejich přitažlivost se hodnotí hlavně v závislosti na jejich schopnostech a fyzické zdatnosti. (Pease 2003, s. 258, 287-289)

Lippa (2009, s. 57-58) popisuje metaanalýzu, která potvrzuje, že muži uvádějí v dotazníkových šetřeních vyšší důležitost fyzické atraktivity partnerky, přičemž tento jev lze jednotně pozorovat v různých kulturách. Sedlická (2010, s. 33) uvádí, že muže nejvíc přitahuje žena, která vyjadřuje libido. Ženy kladou mírně větší důraz na inteligenci a povahu partnera, výrazněji důležitější je pak pro ženy v porovnání s muži ambicióznost a sociální třída partnera. (Lippa 2009, s. 57) Tyto parametry zřejmě souvisí s ženským oceněním tzv. přístupu ke zdrojům, což znamenalo v pravěku přísun ulovené potravy, dnes jde o finanční prostředky. (Uzel 2010, s. 55) Rozdíly v důrazu na osobnost a humor byly také nepatrně vyšší ve prospěch žen. Kritériem, které upřednostňují více muži než ženy, bylo mládí. Věkové kategorie mužů, které preferují ženy, se s jejich věkem příliš nemění, stále upřednostňují partnery obdobného věku, jako jsou ony samy, naopak u muže s narůstajícím věkem roste preference partnerek mladší kategorie. (Lippa, 2009, s. 57-58)

V příloze 2 jsou uvedeny tabulky, které shrnují, jaké vlastnosti podle Peaseových (2003, s. 260-262) hledají muži a ženy u jejich dlouhodobých partnerek a partnerů. A naopak ukazují, jaké preference podle názoru daného pohlaví očekává to opačné. Patnáct procent mužů si myslí, že je pro ženu směrodatná velikost jejich penisu. Pouze 2 % žen udává, že tomu tak skutečně je. Položky tabulky "co preferuje muž podle názoru ženy" by odpovídaly prvnímu setkání muže se ženou, vlastnosti které skutečně preferovali muži na ženách, jsou ty, které upřednostňují pro dlouhodobý vztah.

4.2.2 Mužství a ženství

Tělesné vzezření mužů a žen, fyziologie jejich těla spolu s fenomenologií pohlavního aktu se odráží na údělu obou v partnerském vztahu, plynou z nich i některé centrální prvky mužství a ženství. (Nelles 2011, s. 18, 24)

Nelles (2011, s. 18-20, 22-24) uvádí, že mužství je ve své přirozené podstatě agresivní. Ne ve smyslu násilí nebo hněvu, ale jak napovídá latinské slovo „aggredi“ tedy „postupovat vpřed“, je mužství ta síla, která se neohlíží, dere život vpřed, síla, bez níž by se život nevyvíjel. Mužství je to, co dává impuls, co tvoří. Podmaňování, překračování hranic, expanze, pronikání, vybití/exploze jsou základy mužského principu, které jsou ve službách rozšiřování života. Muž i žena jsou byť každý odlišným způsobem součástí procesu, který je oba přesahuje. Bez ženství je mužství pouhým potenciálem, ženství je to, co ho dělá plodným. Žena má schopnost usměrnit mužskou agresivní energii, dovoluje jí růst a transformuje ji na nový život. Podstatou ženství je tedy otevření se, oddání se, přijetí a vstřebání. Mužská agrese je nutná k pokračování života, pokud je odsuzována, zatracována nebo srážena ze své

přirozenosti, stává se destruktivní. Obráceně přebírání mužského chování ženami, křečovitě potlačování přirozené poddajnosti ničí jejich dar zjemnit mužství do plodné podoby.

Teorii pohlavního aktu jakožto prapůvodu, ze kterého plynou odlišnosti muže a ženy aplikoval Nelles (2011, s. 25-26) i na příklad tvořivosti. Primární lidskou tvořivostí je zplození života, přičemž žena v něm hraje pasivní roli, bez bezpodmínečného přispění muže sama nový život nevytvoří. Její tvořivost se projevuje skrze to, co jí dává muž. Mužův impuls k tvoření sice vychází z něj samotného, ale sám o sobě nestačí, teprve žena z něj udělá něco samostatného a úplného. To, že se na předních příčkách v oblastech vědy, umění a kultury objevují spíše muži, podle něj tedy nemusí být výhradně způsobeno znevýhodněním žen, co se týče vzdělání a svéprávnosti, ale příčina může být i v tom, že kreativní činnost vyžadující impuls je více přirozeností mužů. Přirozená tvořivost žen se zakládá na přijetí a proměně mužských impulsů, které by, namísto odklonu od ženství a soutěžení s muži, sloužili zjemnění společnosti. Pohlavní akt je předloha toho, jaká síla je specificky mužská a jaká ženská.

Muž exploduje a dává, žena imploduje a přijímá. Na šabloně početí jasně vidíme, že žena může dávat, až na základě bezpodmínečného přijetí, přičemž dává větší míru toho, co přijala. V braní (ve smyslu přijmout darované) být v pasivním procesu je skryta tvořivost, aby z toho, co žena dostává, mohlo vyrůst něco, co naopak obohatí muže. Muž začne automaticky dostávat, až když je ochotný něco sám dát a neptá se, co za to dostane zpátky. (Nelles 2011, s. 24-25) Gray (1994, s. 39) doplňuje, že muže motivuje, když nabudou dojmu, že je někdo potřebuje a důvěřuje jim, v takovém případě překypují energií, ženy posiluje, když jsou hýčkány. Model dávání a braní je základním elementem pro předávání života - původního účelu vztahu, Nelles (2011, s. 73-74) tvrdí, že odmítání tohoto základního principu mezilidských vztahů je často důvodem ke krizi nebo rozpadu partnerství.

4.2.3 Co se odehrává v mužích a co v ženách?

Ženy, na něž není vyvíjen nátlak se pocitově odpoutat od matky, v mezilidských vztazích tendují k vyšší míře důvěrnosti než muži. (Karsten 2006, s. 120-121) Mužská intimita probíhá v cyklu, který zahrnuje těsné sblížení, odtažení se a opětovné sblížení. Odtážení se je čas od času nutné pro nalezení autonomie, přichází po uspokojení potřeby důvěrnosti, v případě, že má muž pocit, že intimita už je příliš mnoho a pocítí nutkání nalézt sám sebe, aby potvrdil svoji nezávislost, obnovil osobní hranice a mohl si svou potřebu sblížení zase uvědomit. (Gray 1994, s. 58, 73-75)

Sebeúcta a schopnost ženy milovat druhé stoupá a klesá vlnovitým průběhem. Vzestupná vlna znamená přebytek lásky, při sestupné tendenci pociťuje žena vnitřní

prázdnost a potřebuje ventilovat problémy a být naopak zahrnuta projevy lásky. Pokud žena při vzestupu vlny zapírala sama sebe nebo potlačovala negativní emoce, při sestupu se tyto skutečnosti projeví. (Gray 1994, s. 85)

Žena intuitivně vycítí potřeby druhých a projevuje blízkému okolí oporu automaticky. Dává tolik, kolik může, načež pocítí nespravedlnost, že dostala méně. Očekává i od muže, že jí poskytne oporu bez požádání, ten ale předpokládá, že dává dost, když ho žena nežádá. Muž dává zpravidla hodně až do té doby, kdy začne být skóre nevyrovnané v jeho prospěch, pak si sedne a čeká, co dostane na oplátku. Prevencí pocitů rozmrzelosti ženy je stanovení mezí a regulování toho, kolik dává, aby dostala také svých potřeb. Důležitým motivem pro mužské dávání je také ženské ocenění toho, co již dostává bez demotivujícího postoje, že se jedná o samozřejmost. (Gray 1994, s. 43-45, 139, 173-175)

Ženy více vnímají případné neshody ve vztazích, jsou citlivější na negativní změny jako redukce něžnosti nebo zábrany v komunikaci a také se více pokoušejí tyto problémy řešit a jsou ochotnější o nich hovořit. Průzkum Rubina a jeho kolegů (1981) ukazuje, že ženy snáze opouštějí vztah, který je pro ně příliš problematický. V rozporu s obecným míněním se zdá, že ženy jsou více realistické a muži spíše romantici. (Karsten 2006, s. 120-121) Přestože ženy kladou důraz na citový vztah a jejich láska zřejmě ukrývá větší emoční komponentu, snáze racionálně kontrolují a mění své emoce a tím jsou ve vztahu méně závislé a zranitelné. (Janata, 1997, s. 99-100) Karsten (2006, s. 120) uvádí, že přetrvávající přátelství po rozpadu partnerství je k vidění spíše tehdy, pokud rozchod inicioval muž, než když ho žádala žena. Rozchod má zřejmě větší psychologické následky na muže a jejich sebevědomí, častěji přemýšlí o minulé partnerce a jsou po rozchodu méně aktivní než ženy, které se často rozcházejí kvůli jinému partnerovi. (Janata 1997, s. 104) Na stupnici lásky sestavené Rubinem (1981) vykazují muži vyšší hodnoty v počátcích vztahu, snáze se tedy zamilovávají „až po uši“. Vztahy, u nichž ženy po roce vykazují větší sílu lásky než muži, obvykle vydrží, zatímco pokud je tomu naopak, vztah se častěji rozpadá. V této skutečnosti lze nalézt náznak toho, že postoje a chování ženy určují budoucnost vztahu. (Karsten, 2006 s. 120)

Žena, která je ohrožena rizikem, že bude nést následky v podobě plodů lásky, uvažuje realisticky do budoucna, její rozhodování je více ovlivněno praktickými potřebami než emocionálními pohnutkami. (Janata 1997, s. 101) Pragmatičtější přemýšlení u ženy vede k tomu, že pro ni má při volbě manželského partnera láska menší význam než pro muže. (Janata 1997, s. 102) Věnuje více pozornosti silné emoční vazbě partnera vůči ní než jeho fyzické atraktivitě, která poskytuje záruku, že emoce lásky přečká i období, kdy nebude schopna svoje geny reprodukovat (těhotenství a kojení). (Janata 1997, s. 104)

4.2.4 Rozdíly v komunikaci mužů a žen

Muži jsou především soustředěni na výkonnost, jejich uspokojení závisí na schopnosti dosáhnout výsledku. Kladou důraz spíše na věci a děje (nové technologie, rychlé automobily), které jim umožní dosáhnout cíle, než na lidi a city. Ženy, jejichž osobnost je určována vztahy a city, věnují větší úsilí komunikaci, sdílení a udržování vztahu. Nabídnutí pomoci berou jako projev lásky a opory, zatímco muž si je vyloží jako projev nedůvěry. Napravování a poučování, nežádané rady nebo snaha změnit dotyčného k lepšímu, můžou v muži vzbudit pocit neschopnosti, znamenají pro něj předpoklad, že nedokáže dosáhnout výsledku sám. Naopak když muži o radu požádají, čekají návrhy řešení problému. Na základě této skutečnosti hodnotí i očekávání ženy, která se obvykle chce jen svěřit se všedními problémy, ale zhodnocení situace a jednoduché návrhy na řešení v této chvíli neočekává, žádá spíše vyslechnutí a pochopení, jejím záměrem není činit někoho odpovědným za její problémy. (Gray 1994, s. 21-24)

S tím souvisí i rozdílné vyrovnávání se mužů a žen se stresem. Muž se ve stresu stáhne a soustředí se na řešení daného problému, o kterém nemá potřebu hovořit nebo se věnuje problémům, za které nenesou osobní zodpovědnost (četba novin, sledování televize), a které mu pomohou na jeho problém zapomenout a uvolnit se, nemůže tedy v takové situaci věnovat tolik pozornosti partnerce, ta si jeho lhostejnost bere často osobně. Žena se cítí lépe, když o problémech mluví a to bez ladu a skladu o těch důležitých i nedůležitých, aniž by se snažila o jejich řešení. Lépe tak prozkoumá své pocity spjaté s danými problémy a pochopí, co jí vlastně vadí. Ženy přemýšlí nahlas a někdy přijdou na to, co chtěly říct až během řeči. Úlevu pro ni představuje něčí účast, muž ale výčet problémů může brát jako výtku nebo jako žádání o radu. Když jsou jeho rady odmítnuty, připadá si neužitečný a ztrácí trpělivost poslouchat. (Gray 1994, s. 31-37, 56)

Ženy vynikají v nepřímých sděleních, které mají skrytý význam a obvykle obsahují narážku na to, co by si přály. Tento způsob komunikace se vyhýbá přímé konfrontaci za účelem udržení harmonických vztahů. (Pease 2003, s. 121) Muži, kteří využívají řeč jako prostředek ke sdělení faktů a informací, berou ženiny výroky příliš doslova. (Gray 1994, s. 51-52) Mluví přímo a v krátkých stručných větách, což umožňuje jednat nebo uplatnit autoritu vůči druhým. (Pease 2003, s. 123) Ženy užívají ve větách superlativy, zobecnění a dramatické výrazy, které jim pomohou vyjádřit jejich pocity, ale nemusí doslova korespondovat se skutečností. (Gray 1994, s. 51, 56)

4.3 Rodina a manželství

Žena byla přírodou pověřena k zajištění pokračování lidské linie, má tedy své vyhraněné neotřesitelné místo ve společnosti i v rodině. Muž má za úkol ženu oplodnit. Tím jeho mise končí. (Nelles 2011, s. 43-44) Žena v sobě nosí nový život, přivádí ho na svět a poskytuje mu potravu v prvních měsících. Pozice muže v rámci rodiny je nejistá. Aby muž zaujal to správné místo, potřebuje od ženy potvrzení své role a ujištění, že není zbytečný, že je ochotna se o něj „opřít“, čímž vyjadřuje respekt k mužství. Když ženy neposkytnou muži prostor, vše zvládnou samy, muž často odchází, protože je nepotřebný. A svůj odchod může vyjádřit mnoha způsoby. Málodky odejde ze vztahu úplně, často odchází vnitřně, utíká k alkoholu, milenkám nebo svým zálibám. (Sedlická 2010, s. 66-67) Dříve byla role muže nezastupitelná, živil rodinu a chránil manželku. Dnes jsou v mnoha ohledech muži a ženy na sobě více nezávislí. (Nelles 2011, s. 44)

Starší lidé obvykle mají pocit, že většina mladších považuje manželství za překonanou tradici. Podle průzkumu na sklonku 20. století se prokázalo, že z přibližného počtu dvou a půl tisíc vysokoškoláků se těch ženského pohlaví plánovalo vdát 84 %, mužská část vzorku chtěla v budoucnu manželství ze 70 %. Pouze 5 % mužů a 2 % žen považovalo manželství za zbytečné a zastaralé. (Pease 2003, s. 279) Z celoevropského výzkumu v roce 2008 vyplynuly u nás hodnoty poněkud vyšší, jako zastaralé označilo manželství 25% mužů a 21% žen. (Uzel 2012, s. 35)

Nelles (2011, s. 46-47) dále rozebírá myšlenku, že žena je z pohledu rodiny i vztahu to silné pohlaví, které má moc. Muž si ani nemůže být jist, že potomka, kterého jeho družka porodila, on pomohl spoluutvářet, zatímco místo matky je vždy stoprocentně jisté. Dítě na začátku svého života nezbytně vyžaduje přítomnost matky, matka je jeho prvním vztahem, který poskytuje půdu pro budoucí vztahy. Matčin prs má nutriční i duševní funkci, matka uspokojuje potřeby dítěte, zároveň však má moc dítěti jeho potřeby odepřít. Vzniká zde prapůvodní závislost muže na ženě, která se znovu projeví v partnerském vztahu. Žena je původně také závislá na matce, nicméně později se stává ženou-matkou a tuto roli objevuje v sobě, zatímco muž nalézá mateřskost pouze v ženě, proto pociťuje obavy, když má znovu podlehnout této závislosti, obává se lásky. Omezí se na sex a raději setrvává v mužské společnosti, která mu poskytuje falešný pocit nadřazenosti. (Sedlická 2010, s. 62-63) Žena se naproti tomu obává sexu, protože ji staví do pozice závislé na muži. (Nelles 2011, s. 47)

Muž je v rámci vztahu slabší pohlaví, tudíž se tuto slabost snaží kompenzovat jinde. Je nejen fyzicky nadřazen nad ženami, ale hraje mu do karet i maskulinní společnost. Někteří

muži toho hojně využívají a unikají do společenských sfér (práce, hospoda, politika), kde jsou ženám nadřazeni, často tím víc, čím jsou slabší a více podřízeni v přímém kontaktu se ženou. Ženy se ale ne-li spíše ony, na podpoře mužského principu ve společnosti také podílejí, obzvlášť pak bojovnice za práva žen, které sice chtějí, aby ženám bylo dovoleno dělat všechno, co dělá muž a to stejným způsobem, ale potlačují tím přirozenou podobu ženství. Ženy, které bojují o moc, chtějí být jako muži, snaží se dosáhnout na mužskost v domnění, že jim přinese výhody, nechápou, že nakonec získají jen to, co jim neprospívá. Skutečná síla nevyžaduje srovnání s jinou, je si jista sama sebou. (Nelles 2011, s. 46, 48, 50)

Utopie rovnocennosti mužů a žen ve vztahu i ve společnosti by se dala popsat tak, že žena nebude určovat, kde je mužovo místo v rodině, nebude mu říkat, co, kdy a jak má udělat, pouze přijme to, co jí poskytuje, nechá ho hrát jeho specifickou roli a ocení jeho přínos. Kompenzace nadřazeným postojem muže ve společnosti už nebude nutná a tím, jak získá muž své ocenění v rodině, získá žena ocenění ve společnosti. (Nelles 2011, s. 48-49)

Žena je schopná za život porodit několik málo potomků, je tedy geneticky naprogramovaná k upřednostňování snahy o nalezení nejlepšího partnera, pod jehož křídly bude o svoje potomky pečovat. Muž skrývá potenciál na zplození tisíce dětí, proto jeho genetické dispozice vedou ke snaze oplodnit co nejvíc žen. Tyto pudy mají velkou sílu, ostatně jen díky nim byla evoluce úspěšná, Nelles (2011, s. 49) se však domnívá, že připouští růst muže pouze do šířky, nikoliv do hloubky, proto ho dříve či později přestanou naplňovat.

Důvodů, proč se muži bojí manželství, je mnoho, kladou si otázky, zda se přítelkyně po svatbě nezmění, zda jim nebude nevěrná, zda se s nimi nerozvede, nesebere jim dům a polovinu majetku nebo bude pořád tak sexuálně aktivní? Co odrazuje nejvíc, jsou negativní zkušenosti okolí a to, co na vlastní oči zažili jako děti. Pokud chlapci sledují rozpad manželství a vyrůstají v rodině bez otce, jejich motivace k ženění se snižuje. Ztrácí pojem o výhodách nebo smyslu manželství, hůře si vytváří definici toho, co znamená být otec. Otec je pro syna vždycky vzor, se kterým se identifikuje, jakékoliv narážky a útoky na vlastnosti otce ze strany matky po rozvodu působí dost citelně a zapříčiní, že se syn bude chtít vyhnout tomu, aby dopadl jako otec. Stejně tak působí despekt vyjadřující komentáře matky o mužích na dcery, které přinejmenším vnímají, jaký dopad nefungující manželství na matku mělo. Matka chlapci vštípí, co od něj jednou budou ženy čekat, vychovává je tak, aby z nich byli jednou uspokojiví manželé. Dívky vyrůstající bez otce postrádají podnět, který by pro ně byl vzorem toho, jaké chování očekávají muži od žen, jaká má být péče o manžela a domácnost. (Johnson 2010, s. 12, 18-19, 22, 146, 147-148)

Johnson (2010, s. 7-10) uvádí názor, že u mužů, kteří mají odmítavý postoj k manželství a dětem, přesto jednou dojde ke zlomu (zhruba kolem pětatřicátého roku věku), kdy je začne unavovat střídání žen a sex bez citových závazků, ve kterém už vyzkoušeli vše, co mohli. Chtějí rozvíjet svojí kariéru a radost z úspěchu s někým sdílet, uvědomí si, že nejsou nesmrtelní, že by se měli naučit zdravější životosprávě a přes celoživotní odmítání potomků budou jednou chtít, aby předali světu něco ze svého genetického dědictví.

Do nového vztahu si přinášíme postoje k druhému pohlaví a názory na partnerský vztah, které pramení z původní rodiny. (Nelles 2011, s. 81) Vztah muže k ženám velmi úzce souvisí s jeho vztahem k matce. Přestože i v dospělosti je obvyklé, že láska ženy zahrnuje určité mateřské znaky, pokud se matka staví do pozice nejdůležitější ženy v životě, syn může mít v budoucnu problém navázat zralý vztah k jiné ženě, jelikož si ženu spojuje s přílišnou odevzdaností a mateřskou nezištností. (Sedlická 2010, s. 64-65)

Uspokojivé partnerství napomáhá nastávajícímu otci a matce se lépe vypořádat s náročnými situacemi. Pokud partner projevuje v těhotenství účast a podporu, žena snadno zaujímá pozitivní postoj k nenarozenému dítěti a i rok po porodu má vytvořen ke svému dítěti pevný vztah. Naopak nejistotu a negativní emoce vyvolává partner lhostejný, který si udržuje odstup k těhotenství své družky nebo na něj hledí dokonce odmítavě. Otcové jsou také ke svým potomkům v kojeneckém věku vnímavější a citlivější, jestliže zachovávali s partnerkou během těhotenství příjemný vztah. (Karsten 2006, s. 123)

První rodičovské zkušenosti vyvolávají konflikty v partnerství plynoucí z náročných potřeb dítěte, které vyžaduje téměř ustavičnou přítomnost matky. Muž si připadá zanedbáván a žena rozmrzelá z jeho nedostatečné pomoci při zaopatřování dítěte. Žena se na určitou dobu vzdává své profesní kariéry, je finančně závislá na muži, více sociálně izolovaná a uspokojování jejích potřeb se odsouvá. Role hospodyně nebo ženy v domácnosti je v naší společnosti na nižších příčkách hodnotového žebříčku, zachovat si pocit vlastní hodnoty tedy může být nelehký úkol. (Karsten 2006, s. 124)

Ženy mají ve vztahu s dítětem jinou výchozí pozici, za pomoci chemických látek zaujímají roli matky přirozeně. Otec si musí vztah k dítěti vybudovat. Muži zacházejí s dítětem jiným způsobem, obvykle dávají více prostoru, pocítují menší potřebu zasahovat, opatrovat a chránit a děti spíše vystrkují z hnízda. Jelikož dítě je složeno napůl z obou stran, je pro jeho integraci důležité uznání rozdílných postojů a hodnot, což zahrnuje přijmout nejen vliv druhého pohlaví ale i vliv jeho původní rodiny. (Nelles 2011, s. 83-84)

4.4 Nevěra

Monogamních versus, polygamních živočichů je jen velmi vzácné množství, monogamie u lidí je určována spíše zákony a společenskými pravidly, než samotnou přirozeností, lidstvo je tedy monogamní i polygamní v závislosti na okolnostech. (Uzel 2010, s. 54) Povinná monogamie údajně vznikla jen jako zkušební opatření s platností jednoho tisíce let v období, kdy hrozila židovskému národu doba pogromů a lépe se mělo utíkat v páru než ve skupině. (Uzel 2010, s. 56) V Etnografickém atlase George Murdocka z roku 1967 se objevilo 849 lidských společností, z nichž 83% bylo polygynních, 0,5% fungovalo na principu polyandrie a 16% bylo monogamních. (Janata 1997, s. 32) Uzel (2010, s. 55) uvádí zajímavou hypotézu propojení mnohoženství a terorismu. Vzhledem k přibližně vyrovnanému počtu mužů a žen v populaci, se v případě polygamie na některé muže zákonitě nedostane, ti pak neuspokojeni plánují revoluce a teroristické útoky, které jsou nápadně častější právě v zemích s polygamní politikou. Odkazují i na Nellese (2011, s. 19-20), který tvrdí, že přirozená mužská agrese je nejdestruktivnější tam, kde se neseťká se ženstvím a vyskytuje se jen sama o sobě. Janata (1997, s. 34-35) dodává, že individuální mužský genetický egoismus je v kontrastu se zájmy společnosti, jelikož societa, ve které nemá každý příslušník příležitost genetického přenosu je náchylná k rostoucímu napětí a ohrožení pospolitosti. Polyandrie, která má důvody ekonomické, se vyskytuje v oblastech, kde je nedostatek úrodné zemědělské půdy (například v Tibetu) a kde má muž omezené prostředky k zajištění manželky. Zároveň je tímto způsobem zamezeno nárůstu obyvatelstva nad únosnou úroveň. (Uzel 2012, s. 34)

Nevěře ve smyslu porušení sexuální exkluzivity podléhají dvakrát častěji muži než ženy, tedy asi 50 % proti 25 %, mimomanželské pletky se u muže vyskytují dřív po svatbě a zároveň ve srovnání se ženou mívá po nevěře menší pocity viny. Muži nevěru partnerky odpouští s většími obtížemi. (Dallaire 2009, s. 148-149) Vdané podváděné ženy iniciují méně často rozvod patrně z toho důvodu, že nevěra pro ně nepředstavuje takovou společenskou stigmatizaci jako pro podváděné muže, jejichž ješitnosti se nevěra dotýká citelněji. Značnou roli může hrát i ženská rivalita. (Chromá 2011, s. 49)

Ve výzkumu, který uvádějí Peaseovi (2003, s. 280) se ženy mladší třicet let projeví jako nejpřísnější v hodnocení případné nevěry jejich protějšků a monogamie a věrnost byly v jejich hodnotovém žebříčku na nejvyšších místech: 44 % žen uvedlo, že by vztah ukončily z důvodu nevěry. Čím starší ženy se výzkumu účastnily, tím benevolentnější byly odpovědi, u šedesátiletých žen by totéž udělalo pouhých 11 %. Nutno dodat, že přístup k nevěře je odlišný

národ od národu, v České republice je postoj výrazně shovívavější než v USA nebo Velké Británii. (Uzel 2010, s. 58)

Uzel (2010, s. 67-68, 81-84) popisuje jakousi biologickou příčinu míry promiskuity plynoucí z rozdílné role muže a ženy v reprodukčním procesu. Zatímco muži jde především o co nejširší rozprostření jeho genetického materiálu, tudíž je u něj biologicky přirozené úsilí o kohabitaci s velkým množstvím partnerek na úkor pečlivého výběru, pro ženu, která vkládá energii do svědomitého výběru partnera, kterým je oplodněna, nemá kohabitace s dalším mužem už žádný reprodukční smysl. Muži jde tedy spíše o kvantitu, ženě o kvalitu sexuálních partnerů. Větší biologické puzení mužů k páchání nevěry lze analogicky pozorovat i v přírodě. U živočišných druhů, kteří provozují párové sexuální kontakty, se objevuje tzv. Coolidgeův efekt, kdy se u samce po opakované kopulaci s tou samou samičkou objeví pokles sexuální aktivity, která je náhle obnovena při možnosti kopulace se samičkou jinou. U lidí působí jako protiklad ke Coolidgeovu efektu sociální brzdy, jež jsou právě tou duševní podstatou lidského bytí, která je odlišuje od živočichů.

Sexuální chování je ovlivňováno především snahou o reprodukci kvalitních genů. Pro ženy to často znamená hraní tzv. dvojí hry, kdy setrvávají v bezpečném vztahu s manželem a bokem si pořídí geneticky cennějšího milence. Důkazem může být výzkum prováděný ve Velké Británii, ve kterém se zjistilo, že nevěrné ženy mají pohlavní styk s milencem nejčastěji během plodné fáze menstruačního cyklu, zároveň s milencem zažívají frekventovanější sexuální vyvrcholení než s manželem, jenž ještě zvyšuje šanci na oplodnění. Potomkům od různých mužů jejich genetická rozmanitost zajišťuje vyšší biologickou odolnost a tím i šanci na přežití. Mezi mužskou a ženskou nevěrou je zásadní rozdíl, ta ženská je nebezpečná proto, že nese riziko přivedení cizího dítěte do rodiny. Patrně na základě této skutečnosti lze pozorovat přítomnost dvojího metru v hodnocení promiskuity muže a ženy. (Uzel, 2010, s. 85-87, 135) Plzák říká, že žena není o moc ctnostnější než muž, avšak má na své straně tu výhodu, že v případě pokušení nemusí potlačovat tak silné pudy přírody. (in Uzel 2010, s. 138)

Dallaire (2009, s. 149, 150) popisuje, že nevěra partnera i partnerky znamená, že ve vztahu existuje určitý důvod, proč dotyčný snáze podlehl pokušení, které je celkem běžné a normální. K nevěře se uchylujeme, když ve vztahu již nenacházíme to, co hledáme, obvykle když v partnerském vztahu již nenalzáme lásku. Pro muže lásku představuje sex, pro ženu city. Když žena podvádí svého partnera, je to častěji z důvodu citového vzplanutí k jinému muži, který jí věnuje svoji pozornost a kompenzuje jí něco po citové stránce. Málodky mívají ženy zálety čistě kvůli sexu. U mužů, jak by se dalo očekávat, je to naopak. Mimo manželské

pletky u žen se projeví i odmítáním sexuálních aktivit s jejich manželem, při nichž mají pocit, že podvádí svého milence. Častěji jsou pak důvodem rozvodu spíš milenci než milenky. Nevěrný muž si chce zachovat svůj polygamní stav, málokdy opustí svou manželku kvůli milence. Pokud přeci jen odejde z manželství, aby mohl žít s milenkou, často se tento vztah po krátké době rozpadá a muž je sám, aniž by to tak původně chtěl.

Uzel (2010, s. 89, 136) potvrzuje, že výpovědi žen přiznávajících se k nevěře často obsahují jako důvod citové nepochopení ze strany stálého partnera a potřebu obdivu a ocenění, kterých se jim dostává s milencem. Na druhém místě pak uvádějí ověřování vlastní přitažlivosti. Nevěrou partnerky jsou nejčastěji postiženy muži typu 3S: slušný, spolehlivý a slabý. Obzvláště náchylná je pak kombinace neimponujícího muže a nevyzrálé ženy. (Plzák in Chromá 2011, s. 49) Muži na prvním místě v příčinách nevěry dokládají potřebu vzrušení, na druhém potřebu změny, oběťmi bývají ženy obětavé, razící heslo vše pro rodinu, které jsou stále k dispozici. (Uzel 2012, s. 39-40) Zatímco u ženy se paralelně s nevěrou často vyskytuje nějaký defekt ze strany partnera a jeho chování, mužské zálety nejsou neobvyklé i v případech, kdy záletník žije ve spokojeném partnerství. (Uzel 2010, s. 138) Muž prostřednictvím nevěry hledá jinou ženu, žena se nevěrou snaží získat lepšího muže. (Janata 1997, 123)

V roce 2003 nevěru přiznalo 59% ženatých mužů a 40% vdaných žen (Matějková in Chromá 2011, s. 50), rozdíl plyne nejspíš z faktu, že se u nás skoro každý desátý muž přiznává k sexuálnímu styku s prostitutkou, nelze samozřejmě opomenout ani styky se svobodnými nebo rozvedenými ženami nebo větší upřímnost mužů ve výzkumu. V roce 2000 byl v Austrálii publikován průzkum, který dokládá, že prostitutkám dávají přednost muži méně sexuálně zdatní, kteří je v první řadě vyhledávají za účelem méně komplikovaného sexu. (Uzel 2010, s. 58-59, 116)

Na podvádění má nemalý podíl povaha a osobnostní struktura. (Uzel 2010, s. 91) Je důležité mít na paměti, že statistické rozdíly mezi muži a ženami byt' výrazné nejsou tak významné jako individuální rozdíly mezi jednotlivci. (Chromá 2011, s. 44)

5 PRAKTICKÁ ČÁST

5.1 Formulace problému

Mužská a ženská psychika jsou dva odlišné principy, které vnímají svět různým způsobem, vzájemně se doplňují a spolu vytváří celek. Příčina této polarity je v každé buňce našeho těla, zakódována v genech předávaných z generace na generaci v průběhu evoluce od zrodu lidského druhu, ba dokonce i před ním. Zanedbatelný není ani vliv rozdílného postoje bezprostředního okolí a společnosti k děvčatům a chlapcům od narození. Ženy mají jiné zájmy často pro muže nepochopitelné, muži zase věnují pozornost jiným činnostem, možná proto je přítomnost ženy v politice a vedoucích pozicích stále ojedinělá, čistě z toho důvodu, že většinové procento žen se o takové věci nezajímá. (Janata 1997, s. 8-10, 39)

V Izraelských kibucech usilovali o vyhlazení stereotypů ve výchově chlapců a dívek a předávání pohlavně typických vzorců chování, aby muži a ženy měli stejné příležitosti a rovnocennou perspektivu do budoucna. Výsledkem přes několikaleté snažení byly skupinky chlapců s organizovanou hierarchií, projevující neposlušnost a agresivitu a spolupracující dívky, které vytvářely kooperující skupiny a vyhýbaly se konfliktům. (Pease 2003, s. 307) Zdá se, že na našem biologickém určení toho mnoho nezměníme.

Rozbor rozdílů mužské a ženské psychiky může ovlivnit vnímání opačného pohlaví, vnímání ovlivňuje jednání, které je významné pro kvalitu života. (Janata 1997, s. 9) Možnost dozvědět se o světě druhého pohlaví víc je tedy lákavá, avšak jak uvádí Nelles (2011, s. 14), v partnerském vztahu by nemělo jít o pochopení všech tajemství, ale o účast, o výměnu. Právě díky tomu přetrvává sexuální přitažlivost mezi mužem a ženou. Mezi muži a ženami byli, jsou a budou vždy rozepře, minová pole a vzájemné zesměšňování a netolerance, domnívám se, že neznalost odlišného mužského a ženského přístupu k partnerskému vztahu tyto skutečnosti ještě zesiluje a ztěžuje vzájemnou akceptaci jinakosti, nalezení společné cesty, případně vede ke zbytečným hádkám ve vztahu muž-žena. Má otázka zní: „Jak přistupuje k partnerskému soužití muž a jak žena?“

5.2 Cíl výzkumu

Cílem bylo porovnat odlišné přístupy mužů a žen k partnerskému vztahu.

Dílčí cíle

1. Porovnat priority mužů a žen z hlediska partnerského vztahu.
2. Porovnat názory mužů a žen na monogamní vztah a nevěru.
3. Porovnat názory mužů a žen na rodičovství.

Předpoklady

1. Domnívám se, že ženy kladou větší důležitost partnerským vztahům v porovnání s muži.

Otázky: 5, 8, 10, 13, 16

2. Domnívám se, že muži kladou větší důraz na sexuální než citovou oblast vztahu v porovnání s ženami.

Otázky: 3, 4, 7, 12, 14

3. Domnívám se, že muži mají liberálnější postoj k polygamii a nevěře v porovnání s ženami.

Otázky: 6, 9, 17, 19, 20

4. Domnívám se, že muži mají větší tendenci odkládat rodičovství do vyššího věku v porovnání s ženami.

Otázky: 11, 15, 18

5.3 Charakteristika souboru

Výběr respondentů byl záměrný, chtěla jsem se soustředit na mladší generaci mužů a žen ve věkovém intervalu 20-30 let. Dalšími kritérii byla bezdětnost a heterosexuální orientace. Předpokládal se přístup respondentů k internetu. Soubor byl rozdělen na dvě skupiny. Původně zamýšlená velikost vzorku byla minimálně 100 respondentů, 50 účastníků mužského a 50 ženského pohlaví.

5.4 Metoda sběru dat

Jako metodu sběru informací jsem si zvolila výzkum kvantitativního rázu uskutečněný formou strukturovaného dotazníku. Cílem bylo šetření populace na reprezentativním vzorku. Zkoumány byly průměrné rozdíly v mužské a ženské psychice souboru, na individuální osobnostní rozdíly ve výzkumu nebyl brán zřetel. Kvantitativní metoda posloužila ke snadnější generalizaci výsledků. Nezávislou proměnnou je pohlaví, závislou pak zkoumaná odlišnost mezi muži a ženami. Úvodní část dotazníku obsahuje vstupní identifikační a filtrační údaje (věk, pohlaví, rodinný stav, sexuální orientace). Samotných otázek je 18, 13 uzavřených a 5 polouzavřených. K závěrečnému prvku dotazníku patří možnost uvedení emailové adresy, na kterou budou zaslány výsledky výzkumu. Dotazníky byly anonymní, tudíž lze předpokládat relativní pravdivost a upřímnost odpovědí.

5.5 Organizace výzkumu

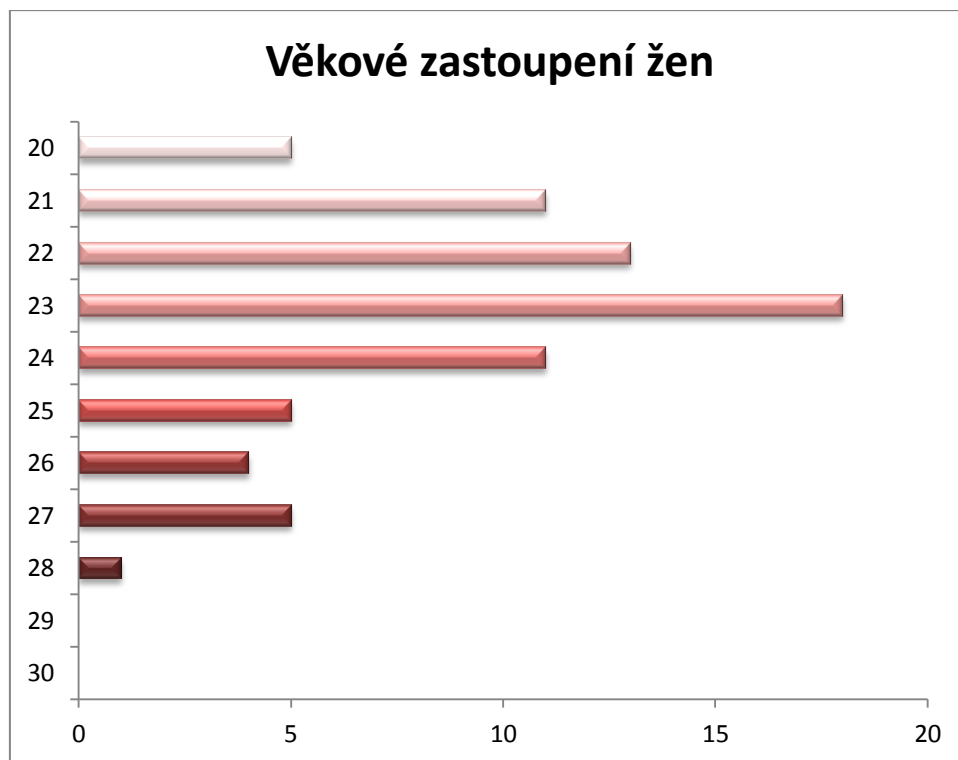
Šetření probíhalo během ledna a února 2015. Výzkum byl zahájen pilotní studií, která ověřila smysluplnost otázek. Dotazník byl veřejně přístupný na adrese https://docs.google.com/forms/d/1OKoUEo_qzNU13OXStJUcKJYAk7Fhr2ewXoLHtEnDMIY/viewform. Pro distribuci dotazníků jsem využila sociální síť Facebook. Dotazníků bylo vyplněno celkem 155, ve snaze o dodržení stanoveného věkového intervalu a po vyřazení nesprávně vyplněných dotazníků a jiné než heterosexuální orientace u respondentů, jich zůstalo 143, 73 žen a 70 mužů.

Pokud se ke každé hypotéze potvrdí více než polovina otázek, tj. tři z pěti nebo dvě ze tří a zároveň se budou výsledky odpovědí mužů a žen lišit o více než 15%, bude hypotéza vyhodnocena jako potvrzená.

5.6 Analýza údajů

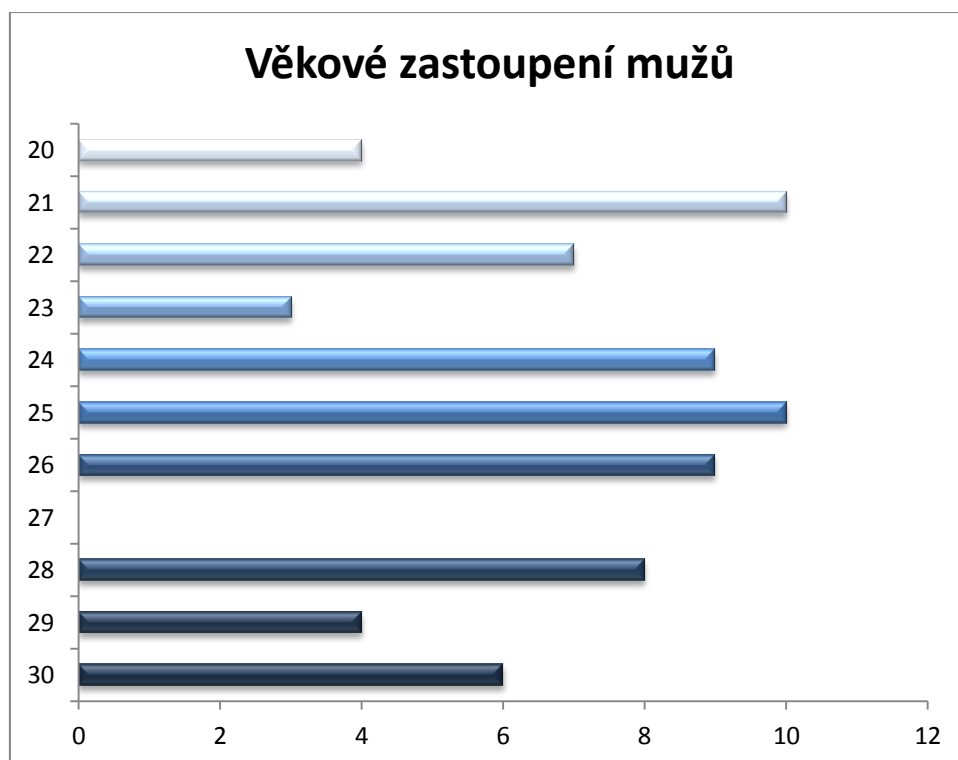
Otázka č. 1: Věkové zastoupení mužů a žen

Graf 1 Věkové zastoupení žen

Ze 73 respondentek jich bylo ve věku 20 let 6,84%, ve věku 21 let 15,07%, ve věku 22 let 17,81%, ve věku 23 let 24,66%, ve věku 24 let 15,07%, ve věku 25 let 6,85%, ve věku 26 let 5,48%, ve věku 27 let 6,85%, ve věku 28 let 1,37 % a starší respondentky se výzkumu nezúčastnily.

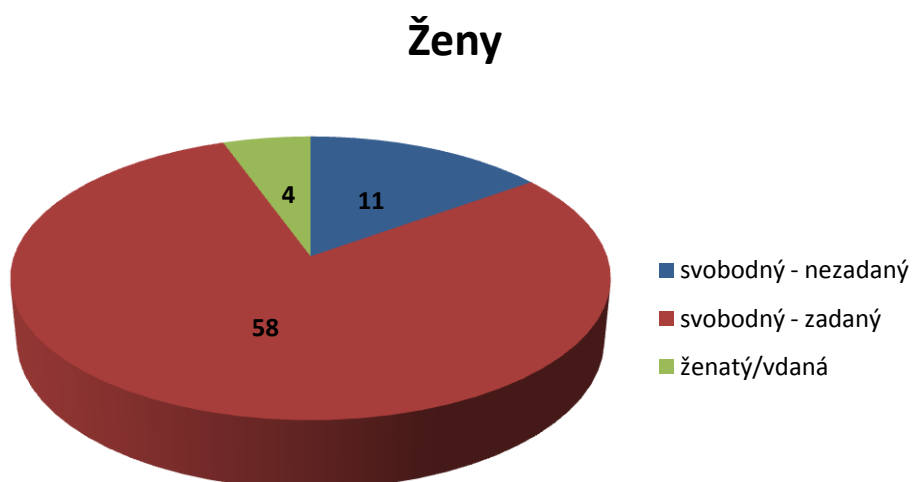
Graf 2 Věkové zastoupení mužů

Ze 70 respondentů jich bylo ve věku 20 let 5,70%, ve věku 21 let 14,29%, ve věku 22 let 10,00%, ve věku 23 let 4,29%, ve věku 24 let 12,86%, ve věku 25 let 14,29%, ve věku 26 let 12,86%, ve věku 27 let 0,00%, ve věku 28 let 11,43%, ve věku 29 let 5,71% a ve věku 30 let 8,57%.

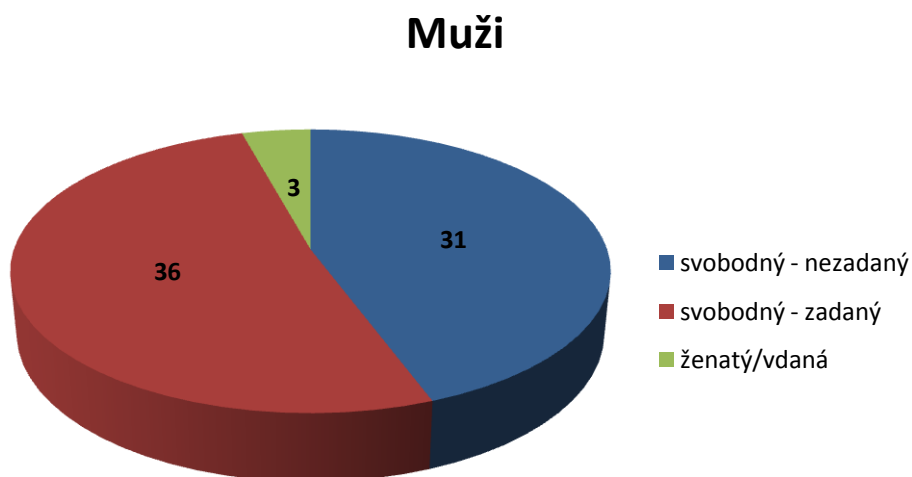
Otázka č 2.: Rodinný stav respondentů

Graf 3 Rodinný stav respondentek

Z počtu 73 žen jich svobodných a nezadaných bylo 11 (15,07%), svobodných a zadaných 58 (79,45%) a vdané 4 (5,48%).

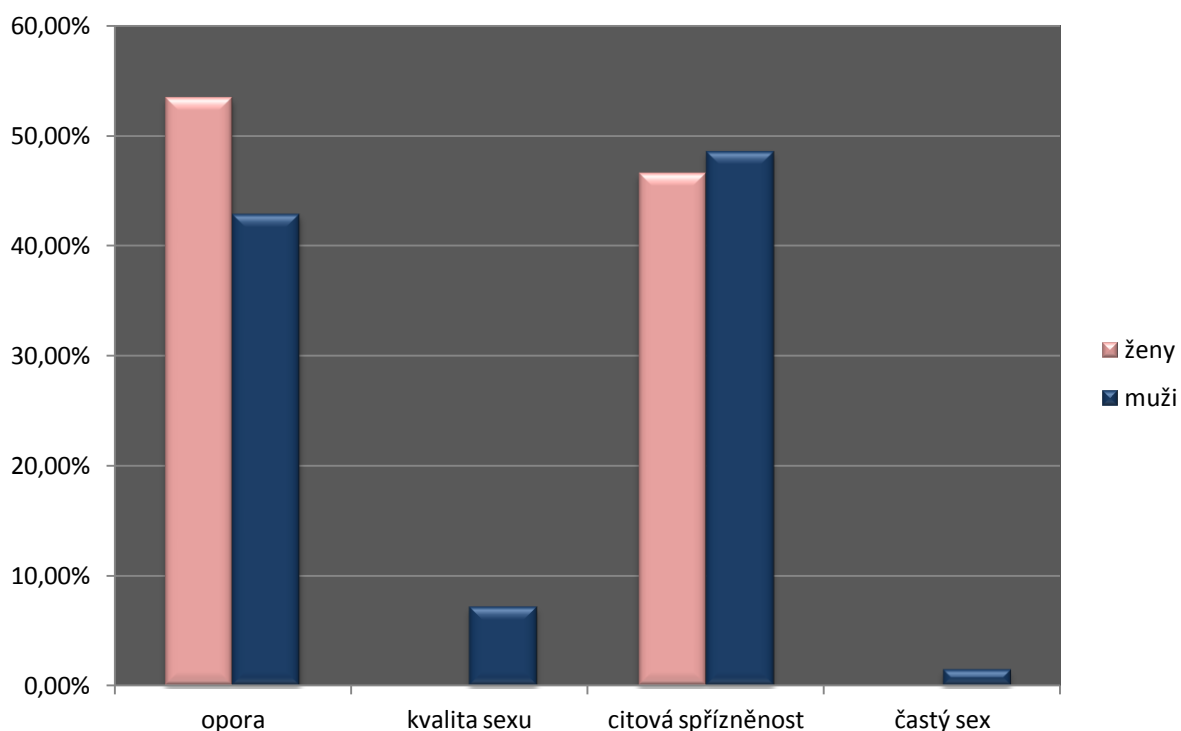
Graf 4 Rodinný stav respondentů

Z počtu 70 mužů jich svobodných a nezadaných bylo 31 (44,29%), svobodných a zadaných 36 (51,43%) a ženatí 3 (4,28%).

Otázka č. 3.: Která z uvedených možností je pro vás v partnerství nejdůležitější?

Graf 5 Priority v partnerství

Ze 73 (100%) žen uvedlo 39 (53,42%) oporu jako nejdůležitější složku partnerského vztahu, kvalitu sexu neuváděla žádná (0,00%) žena, stejně tak ženy neuváděly možnost častý sex (0,00%). Citová spřízněnost byla v partnerství nejdůležitější pro 34 žen (46,58%).

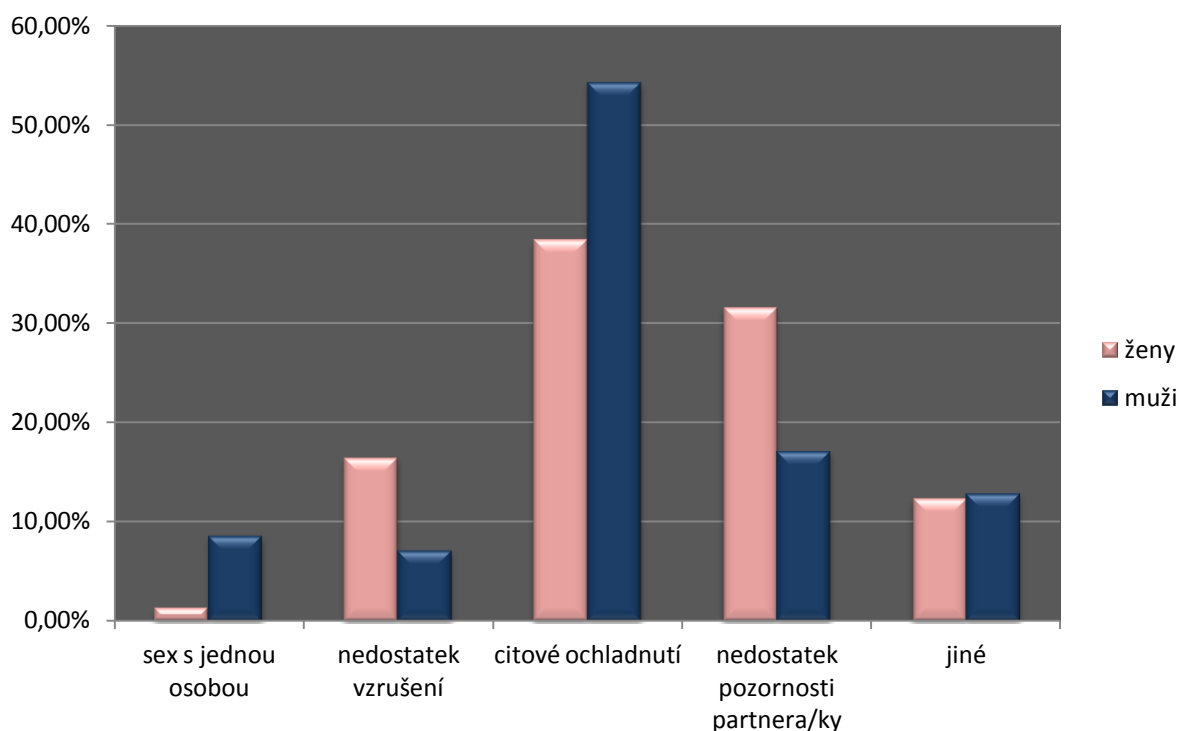
Ze 70 (100%) mužů se 30 (42,86%) rozhodlo pro oporu jako nejdůležitější v partnerství, 5 (7,14%) mužům záleželo nejvíc na kvalitě sexu, 34 (48,57%) mužům na citové spřízněnosti a jednomu na častém sexu (1,43%).

Celkem tedy 100,00% žen volilo odpovědi „opora“ nebo „citová spřízněnost“ a žádná žena nevolila odpovědi „kvalita sexu“ nebo „častý sex“. Celkem 91,43% mužů volilo odpovědi „opora“ nebo „citová spřízněnost“ a 8,57% volilo odpovědi „kvalita sexu“ nebo „častý sex“.

Otázka č. 4.: V čem vidíte největší problém dlouhodobého vztahu?

Graf 6 Problémy dlouhodobého vztahu

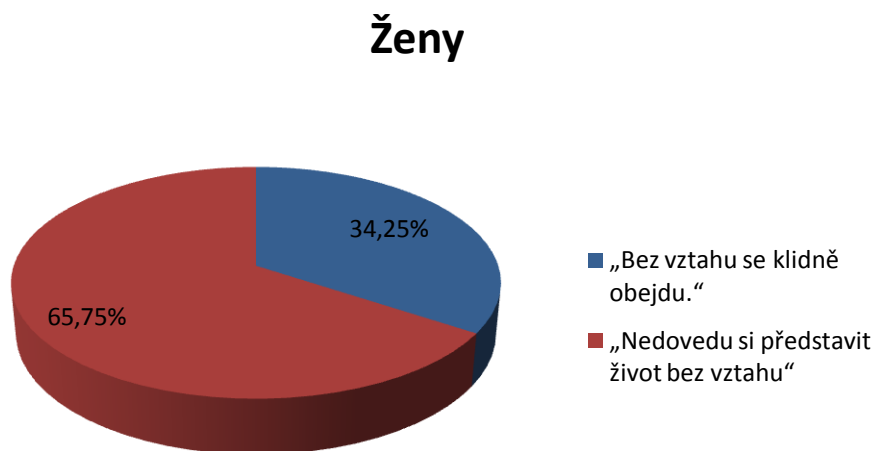
Z celkového počtu 73 žen označila pouze jedna (1,37%) sex s jednou osobou jako největší problém dlouhodobého vztahu, 12 (16,44%) uvedlo jako největší problém nedostatek vzrušení, 28 (38,36%) citové ochladnutí a 23 (31,51%) nedostatek pozornosti partnera. Jiné odpovědi uvedlo 9 (12,32%) žen, přičemž nejčastější odpovědí byla všednost a stereotyp (5,48%).

Z celkového počtu 70 mužů jich 6 (8,57%) považovalo sex s jednou osobou jako největší problém dlouhodobého vztahu, 5 (7,14%) uvedlo nedostatek vzrušení, 38 citové ochladnutí (54,29%) a 12 (17,14%) nedostatek pozornosti partnerky. Devět (12,86%) mužů uvedlo jiné odpovědi.

Celkem 69,87% žen uvedlo možnosti „citové ochladnutí“ nebo „nedostatek pozornosti partnera“ a 17,81% možnosti „sex s jednou osobou“ nebo „nedostatek vzrušení“. Celkem 71,43% mužů uvedlo možnosti „citové ochladnutí“ nebo „nedostatek pozornosti partnerky“ a 15,71% možnosti „sex s jednou osobou“ nebo „nedostatek vzrušení“.

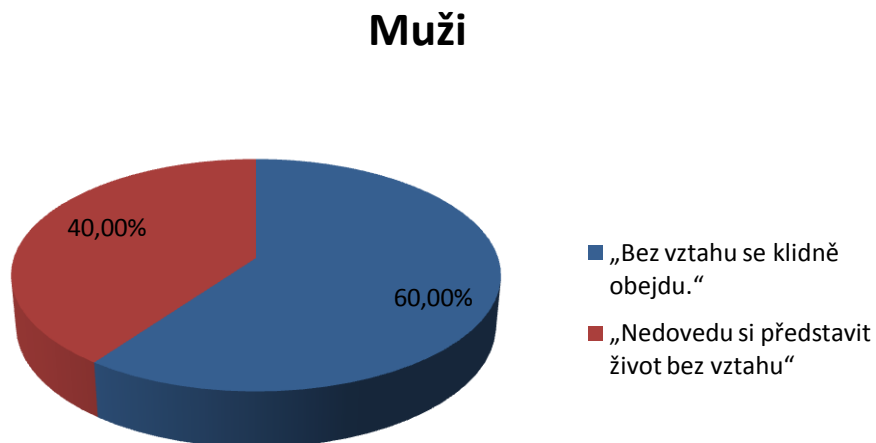
Otázka č. 5.: Ke kterému z těchto výroků se více přikláníte?

Graf 7 Důležitost vztahu pro ženy

Z počtu 73 žen jich 25 (34,25%) uvedlo, že se bez vztahu klidně obejdou a 48 (65,75%) jich označilo možnost, že si nedovedou představit život bez vztahu.

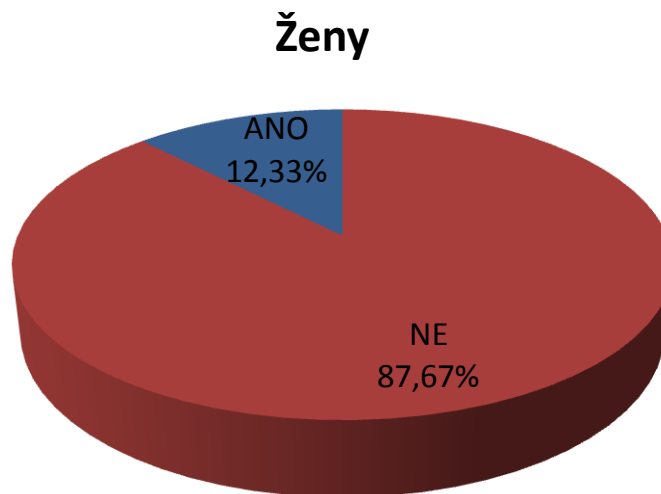
Graf 8 Důležitost vztahu pro muže

Z počtu 70 mužů se jich 42 (60,00%) bez vztahu klidně obejde a 28 (40,00%) si nedovede představit život bez vztahu.

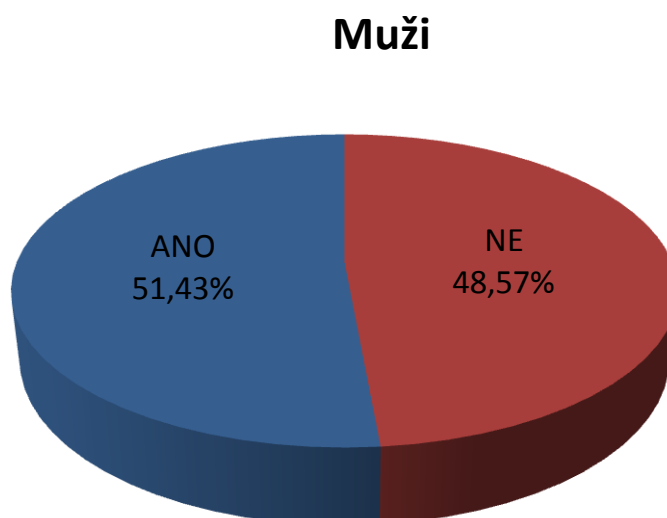
Otázka č. 6.: Myslíte obvykle často na sexuální kontakt s jinou osobou než je partner/ka, když jste zadaný? (alespoň jednou za den)

Graf 9 Myšlenková nevěra u žen

Ze 73 žen jich 64 (87,67%) nemyslí na sexuální kontakt s jinou osobou než je partner, když jsou zadané a 9 (12,33%) ano.

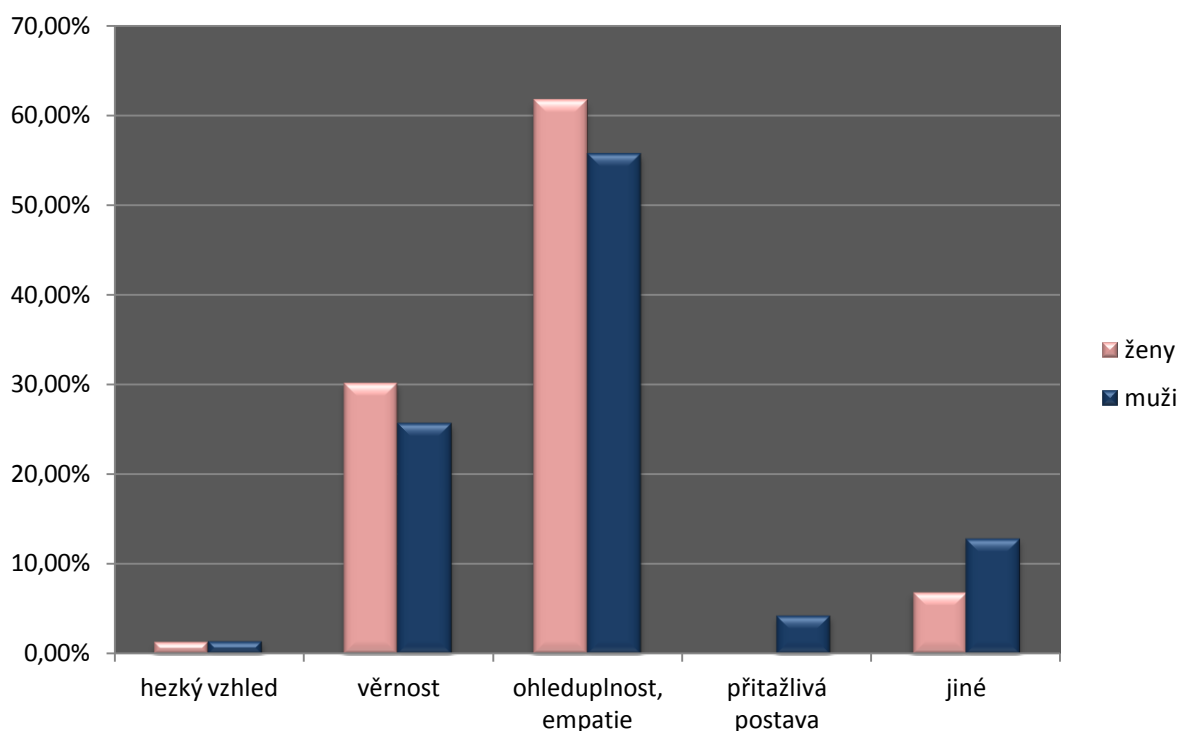
Graf 10 Myšlenková nevěra u mužů

Ze 70 mužů jich 34 (48,57%) nemyslí na sexuální kontakt s jinou osobou než je partnerka, když jsou zadaní a 36 (51,43%) ano.

Otázka č. 7.: Kterou vlastnost byste označili u partnera za nejdůležitější?

Graf 11 Preferované vlastnosti partnera

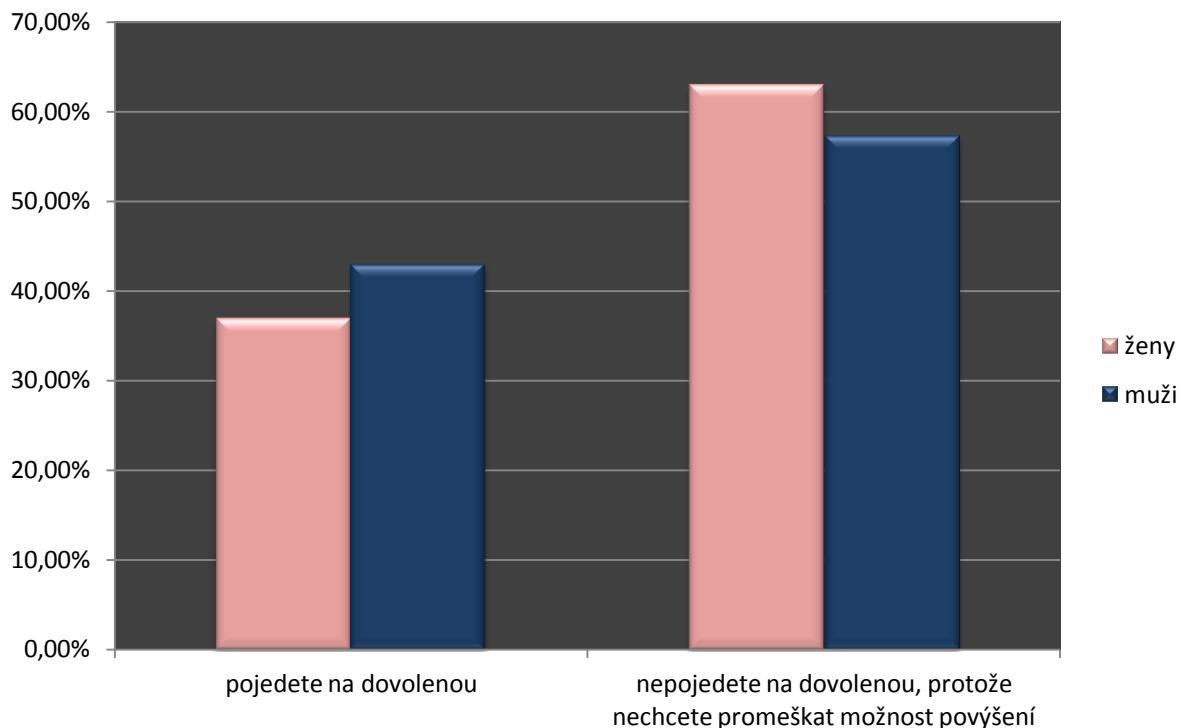
Ze 73 žen pouze 1 (1,37%) uvedla hezký vzhled jako nejvíc preferovaný u partnera. Věrnost uvedlo 22 (30,14%) žen, ohleduplnost a empatii 45 (61,64%) žen a přitažlivou postavu žádná (0,00%). Jinou možnost zvolilo 5 (6,85%) žen.

Ze 70 mužů opět jeden (1,43%) zvolil hezký vzhled jako nejdůležitější u partnerky. Věrnost zvolilo 18 (25,71%) mužů, ohleduplnost a empatii 39 (55,71%) mužů a přitažlivou postavu 3 (4,29%). Jiné odpovědi uvedlo 9 (12,86%) mužů, z toho nejčastější odpověď byla inteligence (5,71%).

Celkem 91,78% žen zvolilo možnosti „věrnost“ nebo „ohleduplnost a empatie“ a 1,37% možnosti „hezký vzhled“ nebo „přitažlivá postava“. Celkem 81,42% mužů zvolilo možnosti „věrnost“ nebo „ohleduplnost a empatie“ a 5,72% „hezký vzhled“ nebo „přitažlivá postava“.

Otázka č. 8.: Máte naplánovanou dovolenou s partnerem/kou, v práci požadují vaši přítomnost, ze které může plynout povýšení. Pro co se rozhodnete?

Graf 12 Upřednostnění povýšení v práci před dovolenou s partnerem

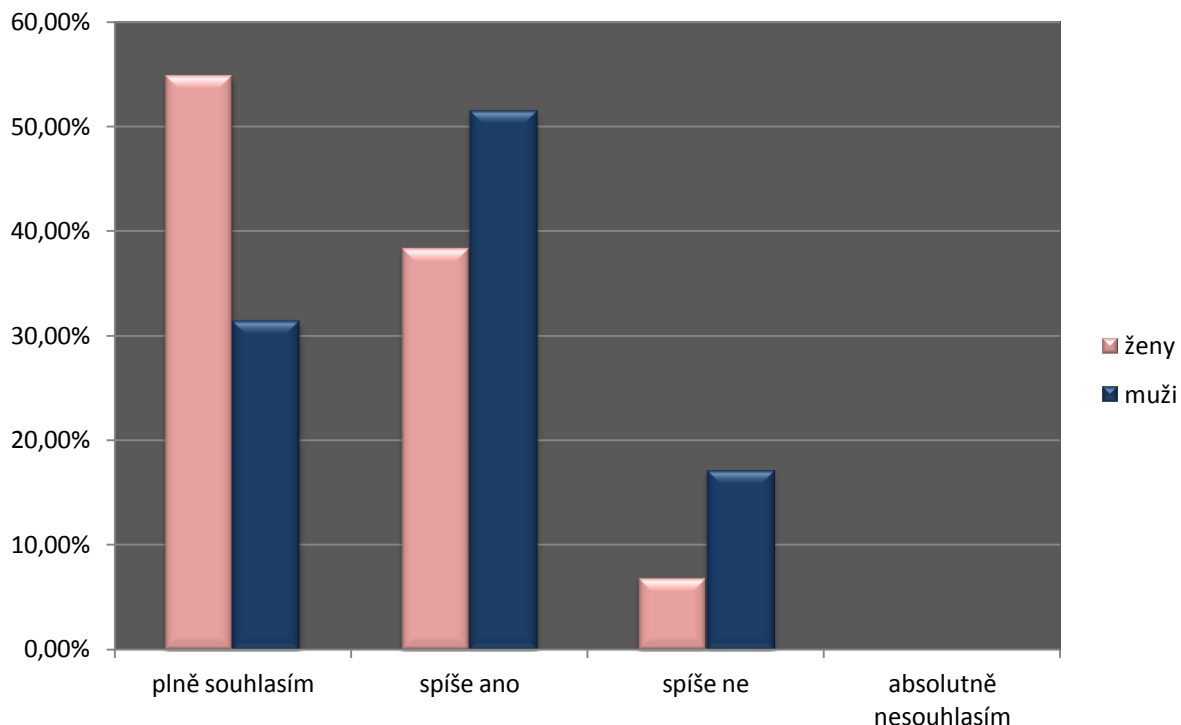

Z celkového počtu 73 žen jich nepojede na plánovanou dovolenou s partnerem, protože nechce promeškat možnost povýšení 46 (63,01%), 27 (36,99%) žen na dovolenou přesto pojede.

Z celkového počtu 70 mužů jich na dovolenou s partnerkou nepojede z výše uvedených důvodů 40 (57,14%) a pojede 30 (42,86%).

Otázka č. 9.: Jak se ztotožňujete s tvrzením: „Umím si představit, že bych byl/a s jedním člověkem celý zbytek života“?

Graf 13 Pocity při představě monogamního vztahu

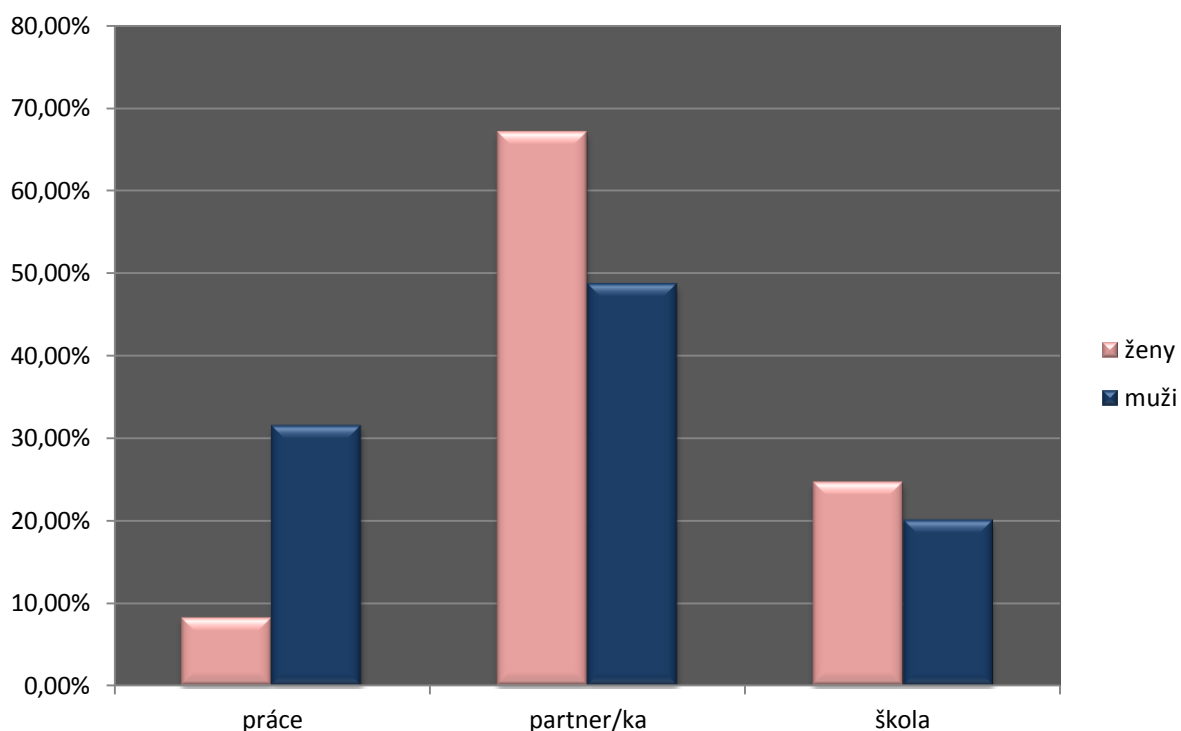
Z počtu 73 žen jich 40 (54,79%) plně souhlasilo s tím, že si dovedou představit být s jedním člověkem celý zbytek života, 28 (38,36%) žen se s tímto tvrzením spíše ztotožňovalo, 5 (6,85%) žen spíše ne a s tvrzením se absolutně neztotožňovala žádná (0,00%).

Z počtu 70 mužů jich s tvrzením plně souhlasilo 22 (31,43%), odpověď spíše ano zvolilo 36 (51,43%) mužů, spíše ne 12 (17,14%) mužů a absolutně nesouhlasilo 0 (0,00%) mužů.

Ženy zvolily kladnou odpověď celkem z 93,15% a zápornou z 6,85%. Muži zvolili kladnou odpověď z 82,86% a zápornou z 17,14%.

Otázka č. 10.: Vyberte, co je pro vás z uvedených položek na prvním místě.

Graf 14 Důležitost partnera v porovnání s vlastními ambicemi

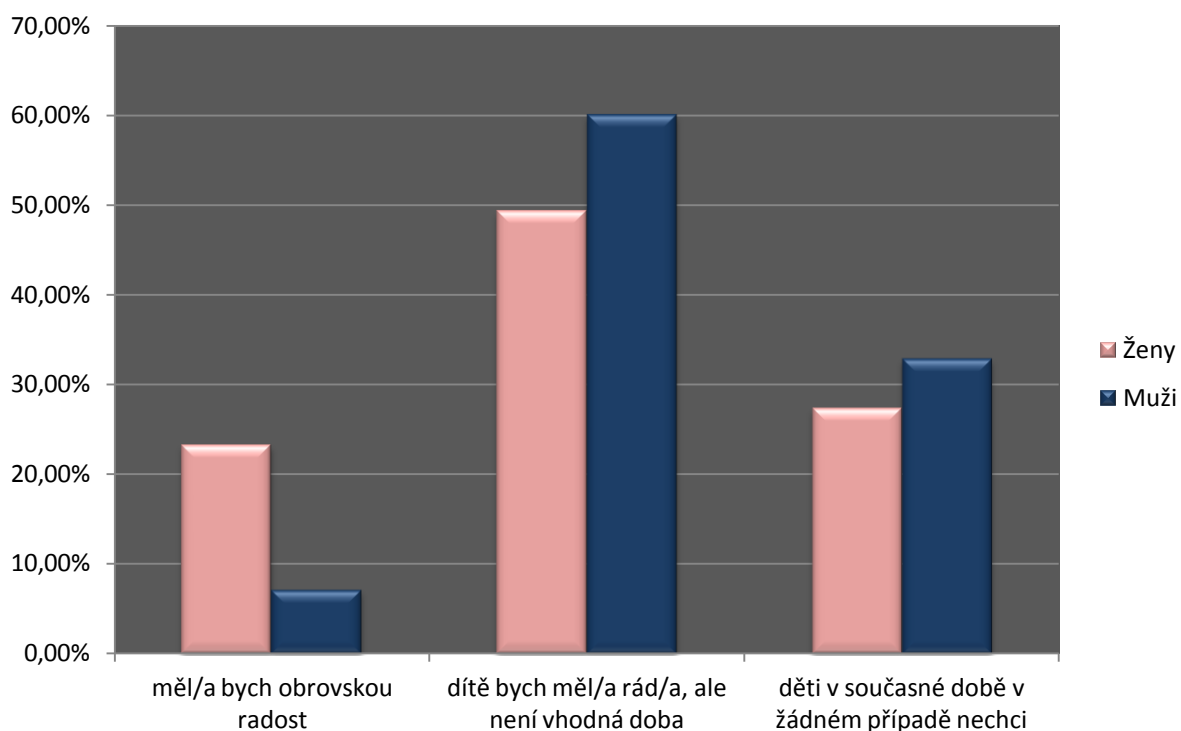
Ze 73 žen byla pro 6 (8,22%) z nich na prvním místě práce, pro 49 (67,12%) partner a pro 18 (24,66%) z nich škola.

Ze 70 mužů jich 22 (31,43%) na prvním místě označilo práci, 34 (48,57%) partnerku a 14 (20,00%) školu.

Celkem 32,88% žen zvolilo možnosti „práce“ nebo „škola“ a 67,12% zvolilo možnost „partner“. Celkem 51,43% mužů zvolilo možnosti „práce“ nebo „škola“ a 48,57% zvolilo možnost „partnerka“.

Otázka č. 11.: Jaká by byla vaše nynější reakce na potomka?

Graf 15 Reakce na potomka

Ze 73 žen by jich 17 (23,29%) mělo obrovskou radost z potomka, 36 žen (49,31%) by dítě mělo rádo, ale není vhodná doba a 20 (27,40%) děti v současné době v žádném případě nechce.

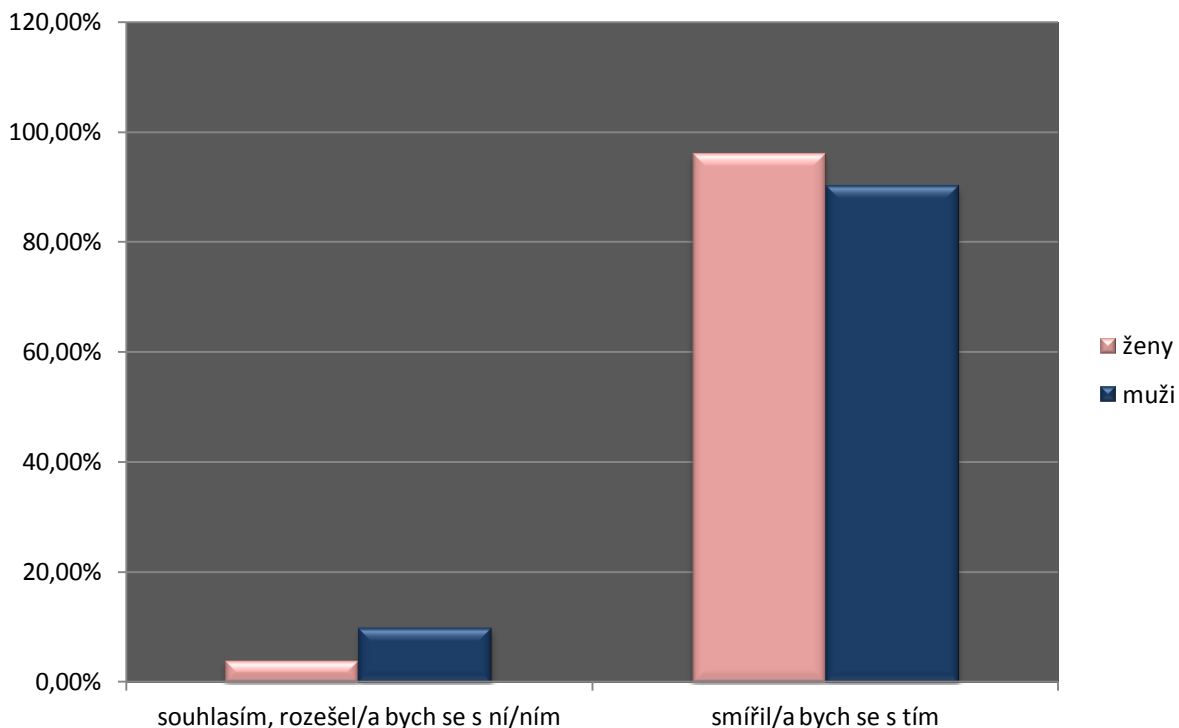
Ze 70 mužů by jich 5 (7,14%) mělo obrovskou radost z potomka, 42 (60,00%) mužů by dítě mělo rádo, ale není vhodná doba a 23 (32,86%) děti v současné době v žádném případě nechce.

Celkem 76,71% žen zvolilo možnosti „dítě bych měla ráda, ale není vhodná doba“ nebo „děti v současné době v žádném případě nechci“ a 23,29% žen zvolilo možnost „měla bych obrovskou radost“. Celkem 92,86% mužů zvolilo možnosti „dítě bych měl rád, ale není vhodná doba“ nebo „děti v současné době v žádném případě nechci“ a 7,14% mužů zvolilo možnost „měl bych obrovskou radost“.

Otázka č. 12.: Jak se ztotožňujete s tvrzením: „Pokud by partner/ka nebyla ochotná v sexuální oblasti zkusit to, co bych chtěl/a já, vztah by nevydržel.“?

Graf 16 Důležitost sexuální oblasti ve vztahu

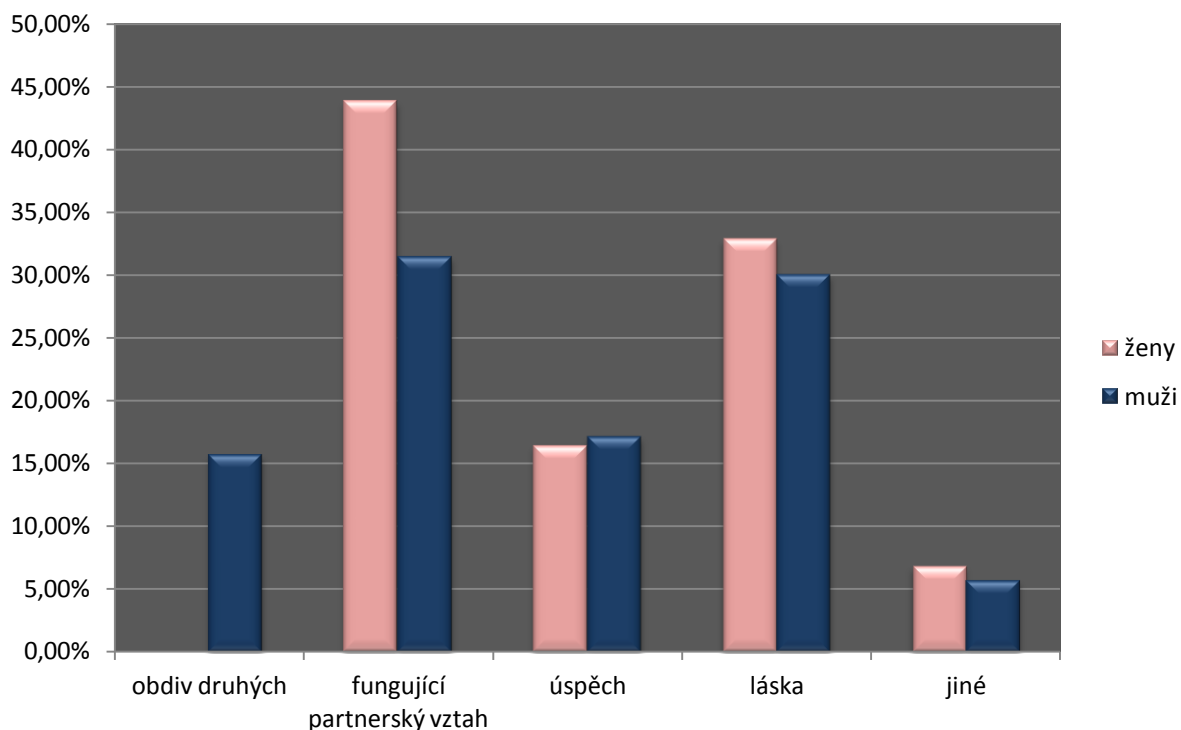

Z počtu 73 žen by se 3 (4,11%) s partnerem rozešly v případě, že by nebyl ochotný v sexuální oblasti zkusit to, co by chtěly ony, 70 (95,89%) žen by se s tím smířilo.

Z počtu 70 mužů by se 7 (10,00%) s partnerkou rozešlo z výše uvedeného důvodu a 63 mužů (90,00%) by se s tím smířilo.

Otázka č. 13.: Co vám z uvedených možností přináší největší uspokojení? Popřípadě doplňte.

Graf 17 Aspekty přinášející uspokojení

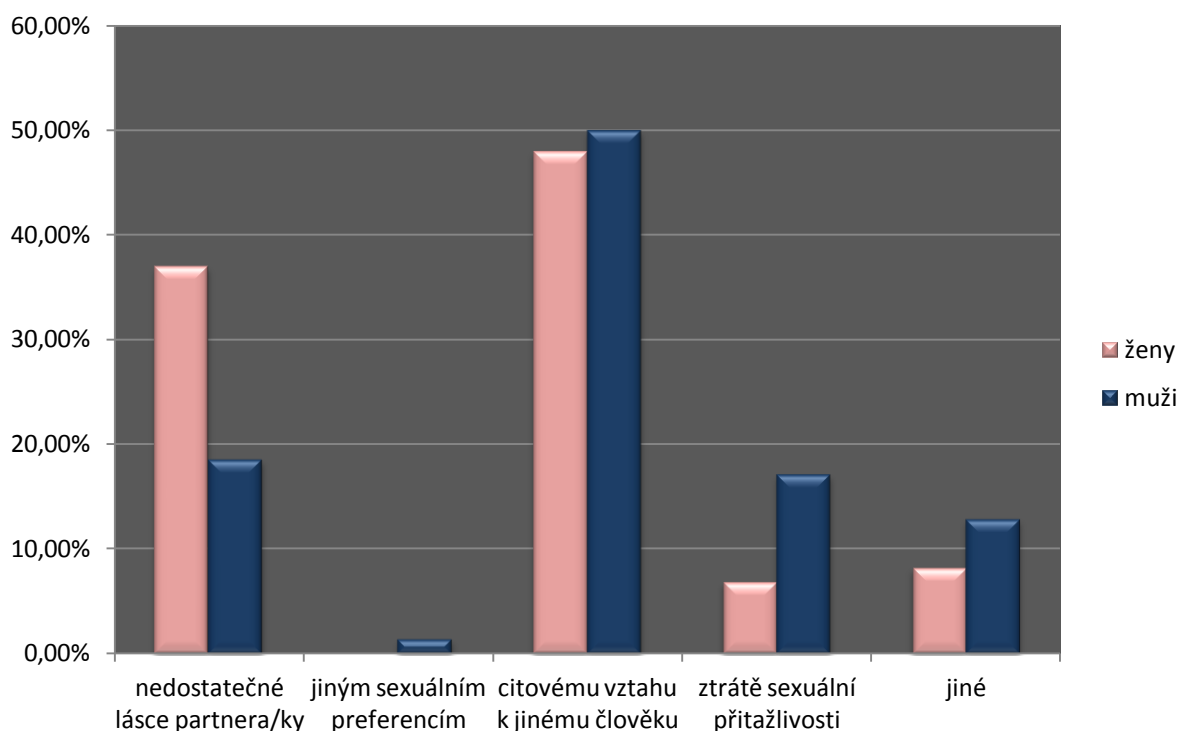
Ze 73 žen žádná (0,00%) nevedla, že jí přináší uspokojení obdiv druhých, 32 (43,84%) ženám přináší uspokojení fungující partnerský vztah, 12 (16,44%) ženám úspěch a 24 (32,88%) láska. Jinou možnost uvedlo 5 (6,84%) žen, například spokojenost se sebou sama (2,74%).

Ze 70 mužů 11 (15,71%) uvedlo, že jim uspokojení přináší obdiv druhých, 22 (31,43%) mužům přináší uspokojení fungující partnerský vztah, 12 (17,14%) mužům úspěch a 21 (30,00%) láska. Jiné odpovědi uvedli 4 (5,72%) muži, například intenzivní zážitky (2,86%).

Celkem 76,72% žen uvedlo odpovědi „fungující partnerský vztah“ nebo „láska“ a 16,44% žen „úspěch“. Celkem 61,43% mužů uvedlo odpovědi „fungující partnerský vztah“ nebo „láska“ a 32,85% mužů „obdiv druhých“ nebo „úspěch“.

Otázka č. 14.: Jiného partnera bych si pravděpodobně našel/a kvůli...?

Graf 18 Důvody ke změně partnera

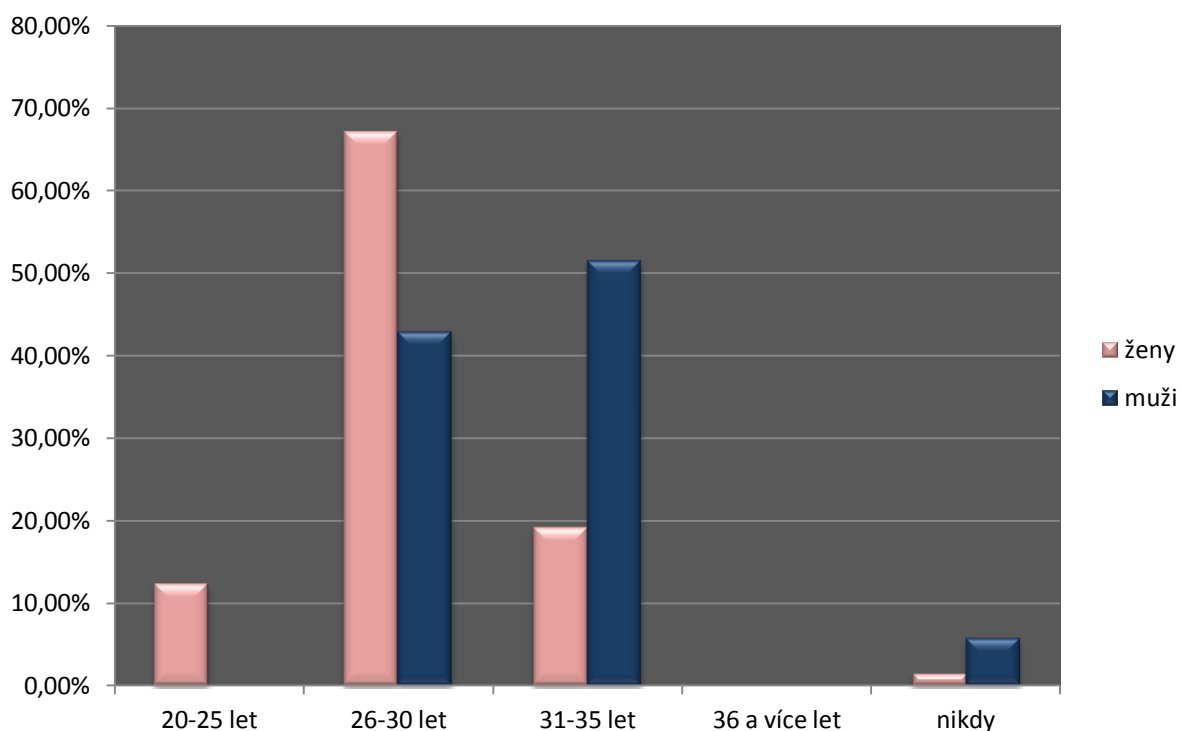
Ze 73 žen by si 27 (36,99%) našlo jiného partnera kvůli nedostatečné lásce současného, žádná (0,00%) žena neuvedla jako důvod změny partnera jiné sexuální preference, 35 (47,95%) zvolilo citový vztah k jinému člověku, 5 (6,85%) ztrátu sexuální přitažlivosti k partnerovi a 6 (8,21%) žen uvedlo jiné odpovědi.

Ze 70 mužů by 13 (18,57%) změnilo partnerku kvůli nedostatečné lásce, jeden (1,43%) kvůli jiným sexuálním preferencím, 35 (50,00%) kvůli citovému vztahu k jinému člověku a 12 (17,14%) kvůli ztrátě sexuální přitažlivosti k partnerce. Jiné odpovědi uvedlo 9 (12,86%) mužů.

Celkem 84,94% žen zvolilo možnosti „nedostatečná láska partnera“ nebo „citový vztah k jinému člověku“ a 6,85% zvolilo možnost „ztráta sexuální přitažlivosti“. Celkem 68,57% mužů zvolilo možnosti „nedostatečná láska partnera“ nebo „citový vztah k jinému člověku“ a 18,57% mužů zvolilo možnosti „jiné sexuální preference“ nebo „ztráta sexuální přitažlivosti“.

Otázka č. 15.: V jakém věku přibližně chcete založit rodinu?

Graf 19 Plánování založení rodiny

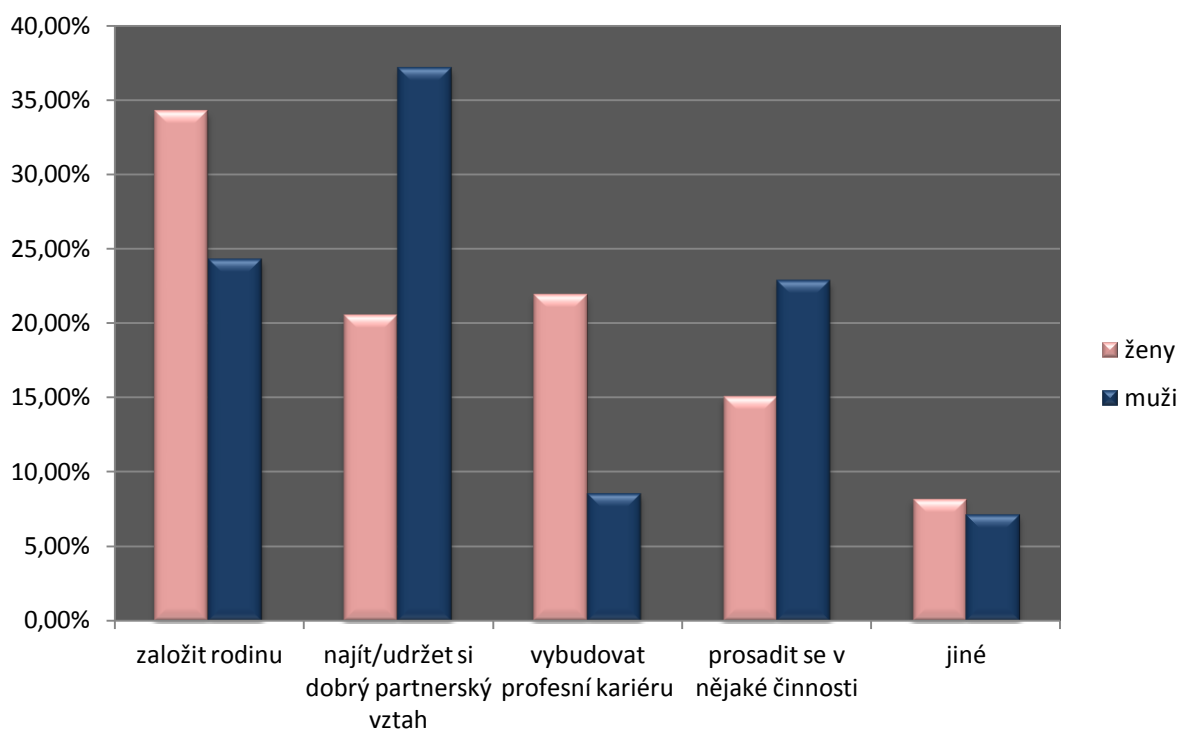
Ze 73 žen jich 9 (12,33%) plánuje založit rodinu mezi 20-25 lety, 49 (67,12%) mezi 26-30 lety, 14 (19,18%) mezi 31-35 lety, žádná nevedla možnost 36 a více let (0,00%), jedna (1,37%) žena nechce založit rodinu vůbec.

Ze 70 mužů žádný nezvolil možnost 20-25 let (0,00%), 30 (42,86%) mužů chce založit rodinu mezi 26-30 lety, 36 (51,43%) mezi 31-35 lety, žádný (0,00%) nevedl možnost 36 a více let a 4 (5,71%) muži zvolili možnost nikdy.

Celkem 79,45% žen plánuje založit rodinu před třicátým rokem věku a 19,18% žen po třicátém roku věku. 42,86% mužů plánuje založit rodinu před třicátým rokem věku a 51,43% mužů po třicátém roku věku.

Otázka č. 16.: Co je pro vás do budoucna nejdůležitější?

Graf 20 Preference do budoucna

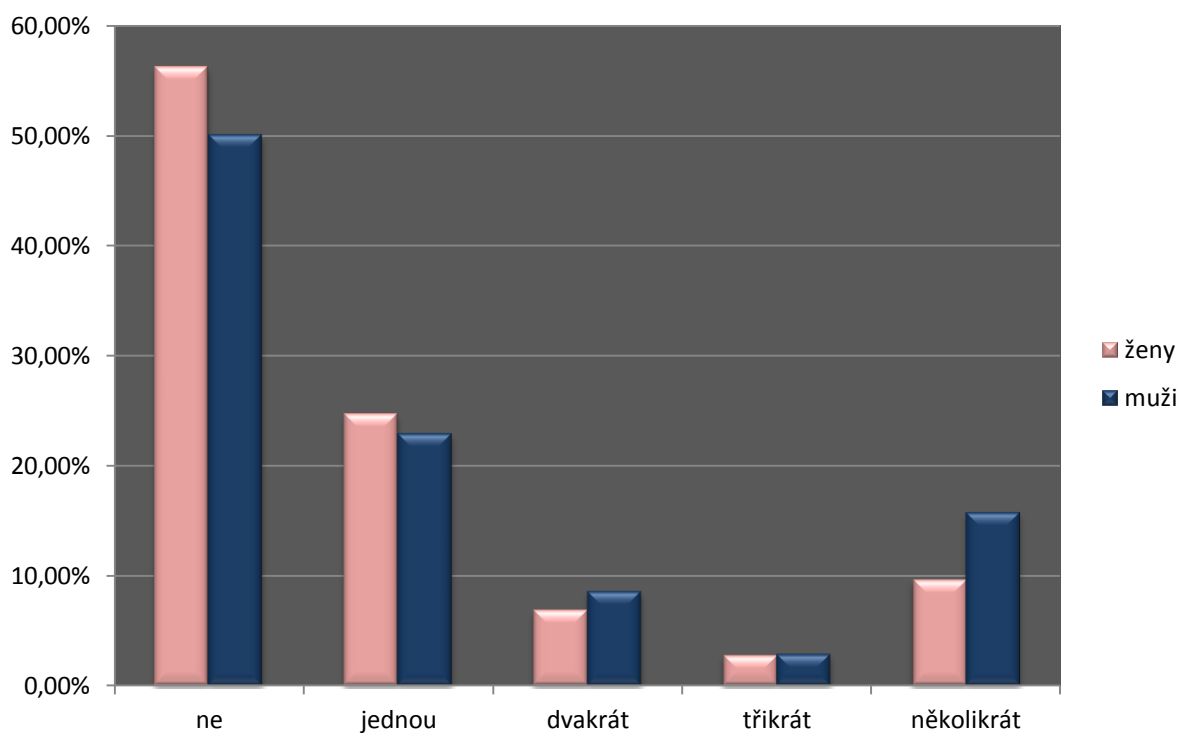
Z počtu 73 žen je pro 25 (34,25%) z nich do budoucna nejdůležitější založit rodinu, pro 15 (20,55%) najít a udržet si dobrý partnerský vztah, pro 16 (21,92%) vybudovat profesní kariéru, pro 11 (15,07%) prosadit se v nějaké činnosti a 6 (8,21%) žen uvedlo jinou možnost.

Z počtu 70 mužů jich 17 (24,29%) do budoucna považuje za nejdůležitější založit rodinu, 26 (37,14%) najít a udržet si dobrý partnerský vztah, 6 (8,57%) vybudovat profesní kariéru, 16 (22,86%) prosadit se v nějaké činnosti a 5 (7,14%) mužů uvedlo jinou možnost.

Celkem 54,80% žen zvolilo možnosti „založit rodinu“ nebo „najít/udržet si dobrý partnerský vztah“ a 36,99% žen zvolilo možnosti „vybudovat profesní kariéru“ nebo „prosadit se v nějaké činnosti“. Celkem 61,43% mužů zvolilo možnosti „založit rodinu“ nebo „najít/udržet si dobrý partnerský vztah“ a 31,43% mužů zvolilo možnosti „vybudovat profesní kariéru“ nebo „prosadit se v nějaké činnosti“.

Otázka č. 17.: Byl/a jste někdy nevěrný/á?

Graf 21 Nevěra mužů a žen

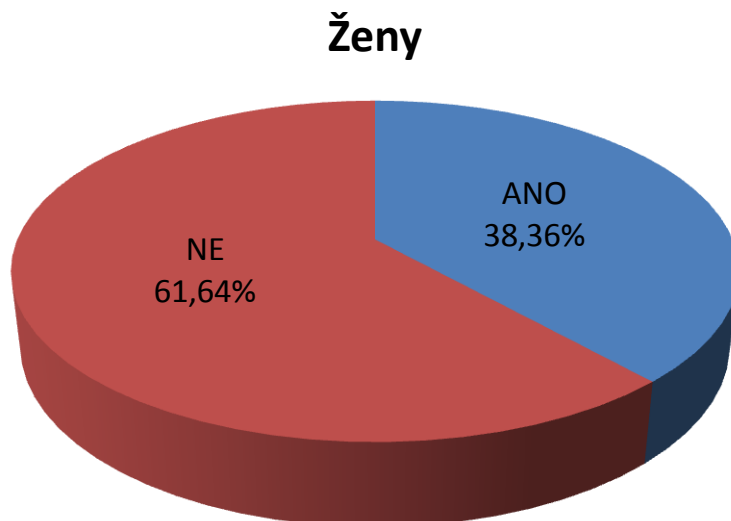
Ze 73 žen jich 41 (56,16%) nikdy nebylo nevěrných, 18 (24,66%) jednou, 5 (6,85%) dvakrát, 2 (2,74%) třikrát a 7 (9,59%) několikrát.

Ze 70 mužů jich 35 (50,00%) nikdy nebylo nevěrných, 16 (22,86%) jednou, 6 (8,57%) dvakrát, 2 (2,86%) třikrát a 11 (15,71%) několikrát.

Celkem nevěrných bylo 43,84% žen a 50,00% mužů.

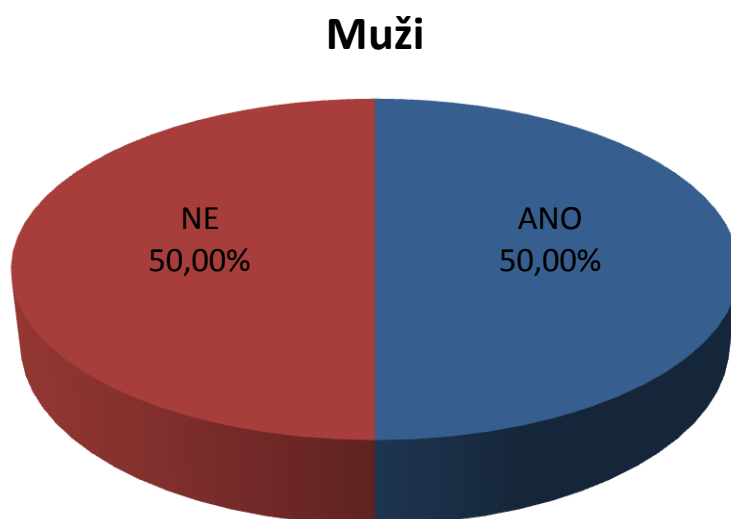
Otázka č. 18.: Upřednostnili byste v současné době interrupci (partnerky) před rodičovstvím?

Graf 22 Upřednostnění interrupce před rodičovstvím u žen

Ze 73 žen by jich 28 (38,36%) upřednostnilo interrupci před rodičovstvím a 45 (61,64%) nikoliv.

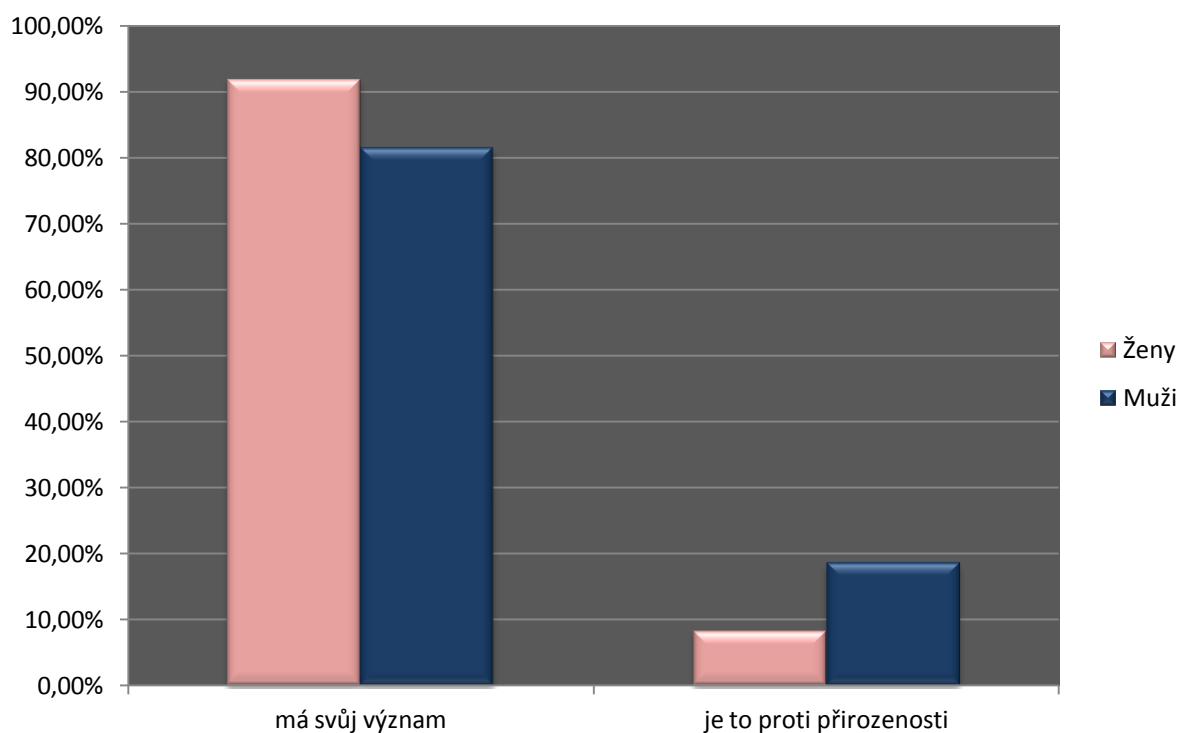
Graf 23 Upřednostnění interrupce před rodičovstvím u mužů

Ze 70 mužů by jich 35 (50,00%) upřednostnilo interrupci partnerky před rodičovstvím a 35 (50,00%) nikoliv.

Otázka č. 19.: Co si myslíte o monogamním partnerském vztahu?

Graf 24 Názor na monogamní partnerský vztah

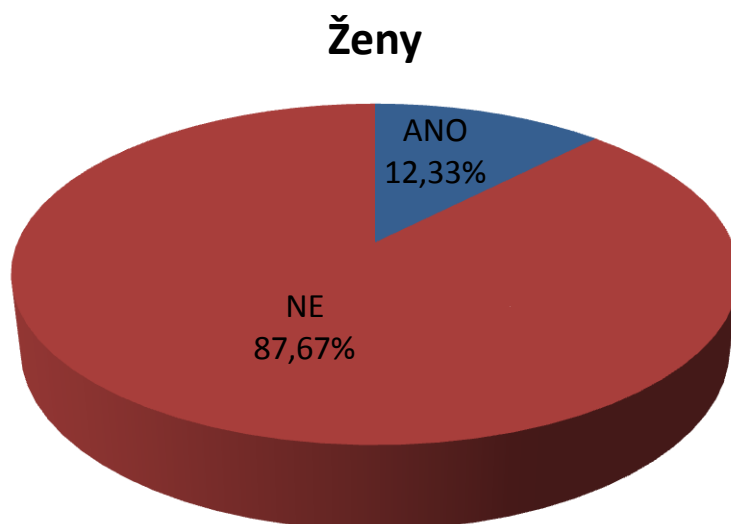
Z počtu 73 žen si 67 (91,78%) myslí, že monogamní partnerský vztah má svůj význam a 6 (8,22%), že je proti přirozenosti.

Ze 70 mužů si 57 (81,43%) myslí, že monogamní partnerský vztah má svůj význam a 13 (18,57%), že je proti přirozenosti.

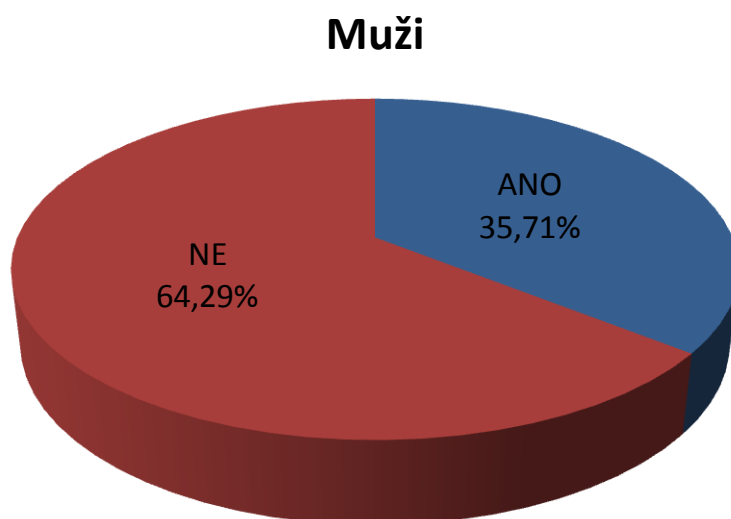
Otázka č. 20.: Uvítal/a byste ke stálému partnerovi/partnerce ještě příležitostného/nou milence/milenku?"

Graf 25 Postoj k polygamii u žen

Ze 73 žen by jich 9 (12,33%) ke stálému partnerovi uvítalo příležitostného milence, 64 (87,67%) nikoliv.

Graf 26 Postoj k polygamii u mužů

Ze 70 mužů by jich 25 (35,71%) uvítalo ke stálé partnerce příležitostnou milenku a 45 (64,29%) nikoliv.

5.7 Prezentace a interpretace získaných údajů

Cíl č. 1 - Porovnat priority mužů a žen z hlediska partnerského vztahu.

Hypotéza č. 1 – Domnívám se, že ženy kladou větší důležitost partnerským vztahům v porovnání s muži.

K této hypotéze se vztahují otázky č. 5, 8, 10, 13, 16.

Cílem první otázky týkající se této hypotézy bylo zjistit obecně důležitost partnerského vztahu pro život ženy a muže. Dále jsem v otázkách dávala do kontrastu partnerský vztah a jiné individuální zájmy zejména profesní ambice.

Možnost, že si nedovede představit život bez vztahu, uvedlo 65,8% žen a 40,0% mužů. Pro dovolenou s partnerem s rizikem promeškání profesního povýšení se rozhodlo 37,0% žen a 42,9% mužů. Pro 8,2% respondentek byla na prvním místě práce a pro 24,7% škola, celkem 32,9% žen zvolilo jinou odpověď než partnera. U mužů byla ze 31,4% na prvním místě práce a z 20,0% škola, celkem 51,4% mužů uvedlo jinou odpověď než partnerku.

Při výběru možností přinášejících největší uspokojení udávali muži celkem z 32,9% úspěch nebo obdiv druhých, ženy obdiv druhých vůbec nevolily a z 16,4% se přikláněly k úspěchu. K fungujícímu partnerskému vztahu nebo lásce se přiklánělo 76,7% žen a 61,4% mužů.

Při dotazování na preference do budoucna se 37,0% žen a 31,4% mužů přiklánělo k vybudování profesní kariéry nebo prosazení se v nějaké činnosti. K možnostem založení rodiny nebo udržení dobrého partnerského vztahu inklinovalo 54,8% žen a 61,4% mužů.

U dvou otázek bylo navzdory předpokladu větší procento mužů než žen, kteří kladli důraz na partnerský vztah před vlastními ambicemi. Zbylé tři otázky, kdy se výsledky odpovědí mužů a žen u každé z otázek liší o více než 15%, hypotézu potvrdily.

Hypotéza č. 1 se mi potvrdila.

Hypotéza č. 2 - Domnívám se, že muži kladou větší důraz na sexuální než citovou oblast vztahu v porovnání s ženami.

K této hypotéze se vztahují otázky č. 3, 4, 7, 12, 14.

V této hypotéze jsem zjišťovala, nakolik jsou pro muže a ženy důležité citové složky jako opora, pozornost partnera/ky, citová náklonnost v partnerském vztahu oproti sexuálním. Porovnávala jsem přitažlivost fyzických rysů u partnera/ky v porovnání s věrností, ohleduplností a empatií. Dále jsem zjišťovala, do jaké míry může být nevyhovění v sexuální oblasti důvodem k ukončení vztahu a jaké důvody ke změně partnera/ky volili muži a jaké ženy.

Z dotazníku vyplynulo, že pro 100,0% žen je v partnerství důležitější opora nebo citová spřízněnost, muži udávali z 8,6% kvalitu sexu nebo častý sex jako důležitější v partnerství, zbylých 91,4% se také přiklání k opoře nebo citové spřízněnosti.

Ženy dále uváděly ze 69,9% citové ochladnutí nebo nedostatek pozornosti partnera jako největší problémy dlouhodobého vztahu, muži ze 71,4%. Sex s jednou osobou nebo nedostatek vzrušení označilo 17,8% žen a 15,7% mužů.

Při dotazu na preferenci přitažlivé postavy a hezkého vzhledu u partnera/ky zaškrtno tyto možnosti 1,4% žen a 5,7% mužů, 91,8% žen a 81,4% mužů upřednostňuje u partnera/ky věrnost nebo ohleduplnost a empatii.

Pro naprostou většinu mužů (90,0%) a žen (95,9%) není nesplnění přání v sexuální oblasti partnerem/partnerkou důvodem k rozchodu. Z řad mužů by se 10,0% s partnerkou, která by nebyla ochotná zkusit v sexuální oblasti, to co by požadovali oni, rozešlo. K takovému názoru se přiklání 4,1% žen.

Jako důvod ke změně partnera/ky volilo 84,9% žen a 68,6% mužů nedostatečnou lásku partnera/ky nebo citový vztah k jinému člověku. Jiného partnera by si 6,9% žen a 18,6% mužů našlo kvůli jiným sexuálním preferencím nebo ztrátě sexuální přitažlivosti.

Ve čtyřech otázkách je procento mužů kladoucí důraz na sexuální oblast vztahu vyšší než u žen, avšak v žádné se nejedná o rozdíl větší než 15%. V jedné z otázek dotazujících se na problémy dlouhodobého vztahu se mírně větší procento mužů než žen přiklání k citovým oblastem.

Hypotéza č. 2 se mi nepotvrdila.

Cíl č. 2 - Porovnat názory mužů a žen na monogamní vztah a nevěru.

Hypotéza č. 3 - Domnívám se, že muži mají liberálnější postoj k polygamii a nevěře v porovnání s ženami.

K této hypotéze se vztahují otázky č. 6, 9, 17, 19, 20.

Cílem hypotézy bylo zjistit rozdílné postoje žen a mužů k nevěře jak sexuální tak myšlenkové a rozdílné názory na monogamní vztah.

Z dotazníku vyplynulo, že 87,7% žen nemyslí na sexuální kontakt s jinou osobou, když jsou zadané, stejnou odpověď uvedlo 48,6% mužů. Zbylých 51,4% mužů a 12,3% žen má sexuální myšlenky na jinou osobu než je partner/partnerka alespoň jednou za den.

Celý zbytek života s jedním člověkem si snadno umí představit 54,8% žen a 31,4% mužů, 38,4% žen a 51,4% mužů si to spíše umí představit a 6,9% žen a 17,1% mužů spíš ne. Tuto

možnost úplně nezavrhovali žádní muži ani ženy. Kladnou odpověď uvedlo celkem 93,2% žen a 82,9% mužů.

Ženy, které nikdy nebyly nevěrné, představovaly 56,2% respondentek, věrní muži tvořili 50,0% vzorku. Jednou bylo nevěrných 24,7% žen a 22,9% mužů, dvakrát 6,9% žen a 8,6% mužů, třikrát 2,7% žen a 2,9% mužů a několikrát 9,6% žen a 15,7% mužů.

Monogamní partnerský vztah má svůj význam podle názoru 91,8% žen a 81,4% mužů. Proti přirozenosti je podle 8,2% žen a 18,6% mužů. Příležitostného/nou milence/milenku by ke stálému partnerovi/partnerce uvítalo 12,3% žen a 35,7% mužů.

Rozdíly v odpovědích mužů a žen se lišily o 15% u otázky na příležitostné milence/milenky a otázky týkající se myšlenek na sexuální kontakt s jinou osobou než je partner/ka. Dále byl tento rozdíl patrný v absolutně kladném přesvědčení o představách strávení zbytku života s jedním člověkem ve prospěch žen, v odpovědích spíše ano se rozdíl téměř vyrovnal ve prospěch mužů a odpověď spíše ne patnáctiprocentní rozdíl nevykazovala. Po sečtení absolutně kladných a spíše kladných odpovědí se 15% rozdíl mezi muži a ženami v souvislosti s představou jednoho partnera/ky po celý zbytek života neprojevil. Názor na monogamní vztah byl kladnější u žen, ovšem mezipohlavní různost těchto odpovědí také nesplňovala kritérium. Ve všech typech četnosti nevěry kromě jednoho se prokázaly ženy o něco věrnější, jen jednou nevěrných žen bylo o něco více než jednou nevěrných mužů.

Hypotéza č. 3 se mi nepotvrdila.

Cíl č. 3 - Porovnat názory mužů a žen na rodičovství.

Hypotéza č. 4 - Domnívám se, že muži mají větší tendenci odkládat rodičovství do vyššího věku v porovnání s ženami.

K této hypotéze se vztahují otázky č. 11, 15, 18.

Nynější reakce respondentů na případného potomka se jevila jako kladná u 23,3% žen a 7,1% mužů. Kladný vztah k dětem ale zápornou reakci vzhledem k nevhodné době pro potomka vyjádřilo 49,3% žen a 60,0% mužů. Děti v současné době v žádném případě nechce 27,4% žen a 32,9% mužů. Celkem by tedy záporně reagovalo na případného potomka v současné době 76,7% žen a 92,9% mužů.

Věkové rozmezí 20-25 let, během kterého respondenti plánují založit rodinu, označilo 12,3% žen a žádný muž. Rodinu plánuje založit mezi 26-30 lety 67,1% žen a 42,9% mužů, mezi 31-36 lety 19,2% žen a 51,4% mužů. Věk nad 36 let neuváděli žádní muži ani ženy. Rodinu

neplánuje založit vůbec 1,4% žen a 5,7% mužů. Celkem tedy 79,5% žen plánuje rodinu před dovršením třicátého roku věku. Muži tuto možnost označili ve 42,9%.

Interrupci by v současné době upřednostnilo 38,4% žen a interrupci partnerky 50,0% mužů.

Výsledky dvou otázek, ve kterých se objevil rozdíl mezi odpověďmi mužů a žen větší než 15% hypotézu potvrdily, interrupci by upřednostnilo víc mužů než žen, v těchto odpovědích byl však rozdíl menší.

Hypotéza č. 4 se mi potvrdila.

6 DISKUSE

Ve své bakalářské práci jsem se věnovala problematice mužů a žen v partnerských vztazích. Srovnávala jsem obecný pohled mužů a žen na partnerský vztah a jeho důležitost, zjišťovala jsem priority mužů a žen v partnerství, mezipohlavní rozdíly v náhledech na monogamní vztah a nevěru a současný postoj respondentů k rodičovství.

Dotazník byl uzpůsoben jak pro muže tak ženy, dotazníky byly nejen cíleně zaslány respondentům splňujícím kritéria, ale i umístěny na stránky sociální sítě, kde byly k dispozici větší skupině lidí. Celkem bylo vyplněno 155 dotazníků, úplně vyplněných dotazníků splňujících kritéria zůstalo 143, z toho 70 respondentů mužského pohlaví a 73 ženského pohlaví. První otázky se týkaly sexuální orientace a věku s cílem dodržení stanoveného věkového intervalu od 20 do 30 let a vyřazení jiné než heterosexuální orientace. Respondentek ženského pohlaví ve věkovém rozmezí 20-25 let bylo 86,3% a zbylých 13,7% respondentek bylo ve věku mezi 26-30 let. Muži tvořili ze 61,4% mladší část vzorku ve věku mezi 20-25 lety, 38,6% mužů bylo ve věku mezi 26-30 lety. Další otázka zjišťovala stav respondentů, přičemž za svobodné a zadané se označilo 79,5% žen a 51,4% mužů, svobodných a nezadaných bylo 15,1% respondentek a 44,3% respondentů a zbylých 5,5% žen bylo vdaných a 4,3% mužů ženatých. V této kapitole dále rozebírám výsledky stanovených předpokladů a porovnávám je s výzkumy a závěry, ke kterým jsem dospěla při zpracování teoretické části práce.

Cílem první hypotézy bylo zjistit, zda ženy přikládají větší důležitost partnerským vztahům, zda mají ženy partnerské vztahy na vyšší příčce žebříčku hodnot než muži. Ženy jsou více definovány nejen partnerskými vztahy ale vztahy obecně. Jak popisuje Poněšický (2004, s. 40, 49-50, 60, 67), má symbióza dcery s matkou, splynutí mateřské a dceřiné identity a s tím spojená vztahová nerozlišitelnost, za následek vnímavost, nejasné hranice mezi já a ty a výrazné schopnosti vstřebávání okolí projevující se snahou o stabilitu ve vztazích. Na následné individuaci je pak závislá schopnost tolerovat jinakost druhého, snést rozdílnost názoru a z toho plynoucí samotu. Vztah může představovat pro ženu zdroj nejistot a úzkostí, ztráta vztahu se může projevit na sebeúctě ženy. Individuace u mužů, kteří vnímají svoji odlišnost od matky, probíhá snadněji, tudíž jsou vztahové hranice od jednoho k druhému ostřejší. Jak jsem se dočetla, už od narození zajímají chlapce spíše věci a tvary a dívky spíše obličej a lidi. (Pease 2003, s. 167) Z prostudované literatury i vlastního pozorování jsem vyvodila, že ženy jsou více zaměřeny na mezilidské vztahy a muži soustředí pozornost na individuální ambice, povolání, sport, tedy svou vlastní moc. Svoji úspěšnost žena hodnotí

podle kvality osobních vztahů, zatímco muži se vymezují individuálním prosazením se. Pease (2003, s. 173) uvádí, že výzkumy hodnotových preferencí dosvědčují, že 70-80% mužů po celém světě považuje za prvořadou ve svém životě práci a stejné procento žen rodinu. „Je-li žena nespokojená ve svých osobních vztazích, nemůže se soustředit na práci. Je-li muž nespokojený v práci, nemůže se soustředit na vztahy.“ (Pease 2003, s. 173)

V mém výzkumu skutečně větší procento žen (65,8%) než mužů (40,0%) hodnotilo partnerský vztah pro svůj život důležitější. Je zajímavé, že 51,4% mužů upřednostňuje práci nebo školu před partnerkou avšak 61,4% mužů nejen označilo partnerský vztah a lásku jako zdroje přinášející uspokojení, ale stejné procento udávalo založení rodiny nebo udržení partnerského vztahu jako priority do budoucna. Ženy ze 67,1% upřednostnily partnera před školou a prací, 76,7% žen kladlo důraz na partnerský vztah nebo lásku před úspěchem a do budoucna označilo udržení partnerského vztahu nebo založení rodiny jako své priority 54,8% žen.

Ve výzkumech, které zjišťovaly, co přitahuje muže, se více objevovaly tělesné a vizuální stránky, na prvních místech byla pornografie, ženská nahota a sexuální rozmanitost, u žen pak romantika, vztah a odevzdání a komunikace. V preferencích mužů u jejich dlouhodobých partnerek se objevovala na vyšších příčkách hned za osobností pěkná tvář, u žen bylo pěkné tělo až na posledním místě z pěti. (Pease 2003, s. 261, 270) Muži obecně zřejmě kladou důraz na aspekt tělesný, ženy, které, jak už bylo řečeno, na základě intenzivního spoluprožívání v raných fázích vývoje, mají snadnější přístup k emocím, pravděpodobně více na emocionální a smyslnou složku. Spolu s odložením symbiózy s matkou, se chlapečci vzdávají schopnosti vcítování se a přiznání vlastní citovosti. (Poněšický 2004, s. 54, 64) Zajímalo mě, zda mají tyto rozdílné interpohlavní ontogenetické tendence a různé určení obou pohlaví v reprodukčním procesu vliv na předpokládanou odlišnost ve vnímání citové a sexuální složky vztahu. Výsledky odpovědí mužů a žen vztahujících se k dané hypotéze se lišily jen velmi málo (ve všech o méně než 15 %). Většina žen i mužů kladla důraz více na oporu, citovou náklonnost, věrnost, ohleduplnost, empatii partnera/ky před přitažlivou postavou, hezkým vzhledem a sexuálními kvalitami. Lze předpokládat, že větší tělesné preference mužů u žen jsou znatelnější při výběru a volbě partnerky a pro dlouhodobý vztah už nemají takový význam. Dále jsem došla k závěru, že případná sexuální nedostatečnost není ani pro ženy ani pro muže ve většině případů důvodem k rozchodu s partnerem/kou, avšak 18,6% mužů by si jinou partnerku našlo kvůli ztrátě sexuální přitažlivosti nebo jiným sexuálními preferencím, stejné stanovisko zaujímá 6,9% žen a 17,8%

žen a 15,7% mužů vidí problém dlouhodobého vztahu v sexu s jednou osobou nebo v nedostatku vzrušení.

Ve třetí hypotéze jsem se snažila zjistit, zda mají muži a ženy odlišné názory na monogamní vztah a věrnost k jednomu partnerovi. Předpokládala jsem liberálnější postoj z pohledu mužů plynoucí ze všeobecné představy mužů jakožto více sexuálně aktivních a diskutované predisponované větší tendenci mužů rozšířit genetický materiál. Lippa (2009, s. 54, 55) popisuje metaanalýzu, ve které muži uváděli pohlavní styk s větším množstvím partnerů než ženy. Téměř ve všech ze zkoumaných 48 zemí se objevily mezipohlavní rozdíly v postojích k nezávaznému sexu, a ačkoliv byly výsledky v různých zemích variabilní, průměrně se 77% mužů k sexu staví nezávazněji než průměrná žena, tj. mají větší zájem o sex s více partnery s nevelkými emočními závazky. Z řad mužů 25% uvedlo, že příští měsíc touží mít více než jednoho sexuálního partnera, stejně odpovědělo 5% žen.

Z mého výzkumu vyplývá, že 35,7% mužů by uvítalo ke stálé partnerce ještě příležitostnou milenku. Milence by si přálo 12,3% žen. Na sex s jinou osobou myslí alespoň jednou za den 51,4% mužů a jen 12,3% žen. Přesto si 82,9% mužů více či méně umí představit, že stráví život s jednou partnerkou, totéž si myslí 93,2% žen, obdobné procento žen a mužů uvažuje, že monogamní vztah má svůj význam. S těmito výsledky zajímavě kontrastuje skutečnost, že za věrné se označila více než polovina respondentek a přesně polovina respondentů, dále jsem zjistila jen malý rozdíl v počtech nevěrných žen a nevěrných mužů s ohledem na četnost nevěry. Chromá (2010, s. 50) cituje Matějkovou (2007), která popisuje, že nevěru přiznalo v roce 2003 59% ženatých mužů a 40% vdaných žen. Uzel (2010, s. 58) uvádí, že u nás mělo námitky proti nevěře koncem dvacátého století 18% mužů a 31% žen a 44% mužů a 26% žen považovalo mimomanželský sex za normální. Ze současných průzkumů vyplývá, že nevěrných je u nás 60% mužů a 45% žen.

Poslední hypotéza se týkala rodičovství a předpokládané tendence mužů ho odkládat do vyššího věku. S ohledem na omezené a snadno poškoditelné genetické zdroje ženy lze předpokládat, že jejich touha mít potomstvo se objeví v mladších letech než u mužů, kteří mají neomezené a snadněji obnovitelné zdroje, dále odkazují na stereotypní představy žen jakožto milovnic dětí zaměřených na rodinu, toužících po jistotě a naproti tomu nezávislých mužů dychtících po svobodě (Karsten 2006, s. 24-25). Ve vzorku respondentů se neobjevil žádný muž, který by chtěl potomka před 25. rokem. Nejvíce mužů (51,4%) plánuje založit rodinu až po třicátém roce věku, 42,9% mužů chce mít děti mezi 26-30 rokem. Nejvíce žen (67,1%) plánuje potomka mezi 26-30 lety, 19,2% mezi 31-35 lety a nejméně žen mezi 20-25 lety. Na případnou interrupci sice negativně reagovalo 61,6% žen a 50,0% mužů, avšak

současnou situaci za nevhodnou pro potomka nebo úplně záporný postoj k představě náhlého příchodu potomka uvedlo 76,7% žen a 92,9% mužů.

ZÁVĚR

Ve své bakalářské práci jsem rozebírala biologické ukazatele mužského a ženského pólu, zabývala jsem se rozdílnou anatomií ženského a mužského mozku a odlišným hormonálním působením na strukturu a funkci mozku mužů a žen. Dále jsem se zabývala sociálními vlivy na vývoj muže a ženy, uvádím některé výzkumy mezipohlavních rozdílů ve vlastnostech a nakonec vztahy mezi mužem a ženou, kterým se věnuje i praktická část práce. V té byly navrženy čtyři hypotézy, z nichž se potvrdily dvě.

Zjistila jsem, že obecně ženy kladou větší důraz na partnerský vztah, ale rozdíly v prioritách v partnerském vztahu z hlediska mužů a žen nejsou příliš výrazné. Dále se mi z výzkumu potvrdilo, že muži jsou více polygamní, ale vztahu s jednou osobou přikládají obdobný význam jako ženy. Rozdíly v míře nevěry u mužů a žen byly malé. Z výzkumu také vyplynulo, že muži mají shovívavější postoj k interrupci a odkládají příchod potomků do vyššího věku. Cíl mé bakalářské práce byl splněn.

Pochopení rozdílů v mužské a ženské psychice je základem pro budování fungujících vztahů. Porodní asistentka má nejen provázet ženu porodem, ale její pole působnosti zahrnuje práci se ženou v celém období jejího života, ve kterém partnerské vztahy hrají nezastupitelnou roli a mnohdy mohou mít vliv nejen na psychickou pohodu, ale nespokojenost se sexuálním a partnerským životem může zahrnovat i projevy fyzického rázu. Namátkou uvedu emesis gravidarum, které se v některých případech upravuje změnou prostředí nebo protrahované nepostupující porody, kdy přítomnost partnera rodičky zabraňuje jejímu přirozenému uvolnění. Je to právě porodní asistentka, která může rozpoznat psychosomatické problémy plynoucí z konfliktního domácího prostředí a za předpokladu, že má představu o rozdílné psychice mužů a žen, bude umět ženě naslouchat a může jí poskytnout základní psychickou podporu a cenné povzbuzení.

SEZNAM BIBLIOGRAFICKÝCH ZDROJŮ

1. ARCHER, John a LLOYD, Barbara B. *Sex and gender*. 2nd ed. Cambridge: Cambridge University Press, 2002. 280 p. ISBN 0-521-63533-0. Dostupné z: http://books.google.cz/books?id=BJ1V9r_J0sUC&printsec=frontcover&hl=cs&source=gbs_ge_summary_r&cad=0#v=onepage&q&f=false.
2. BLECHOVÁ, Zdeňka. *Partnerské vztahy: co očekává žena od muže a muž od ženy: [o partnerských vztazích a sexu bez zábran]*. 3. vyd. Plzeň: Zdeňka Blechová, 2012. 164 s. ISBN 978-80-87413-12-8.
3. DALLAIRE, Yvon. *Láska a sexualita v trvalém vztahu*. 1. vyd. Praha: Portál, 2009. 163 s. ISBN 978-80-7367-523-3.
4. EAGLY, Alice H., BEALL, Anne E., STERNBERG, Robert J. *The psychology of gender*. 2nd ed. New York: The Guilford Press, 2004. 358 p. ISBN 1572309830. Dostupné z: http://books.google.cz/books?id=zt0GqUTU99oC&printsec=frontcover&hl=cs&source=gbs_ge_summary_r&cad=0#v=onepage&q&f=false.
5. GRAY, John. *Muži jsou z Marsu, ženy z Venuše: praktický návod, jak zlepšit vzájemné porozumění a dosáhnout v partnerských vztazích toho, co od nich očekáváme*. Praha: Práh, 1994. 203 s. ISBN 8085809419.
6. CHROMÁ, Svatava. *Postoje mužů a žen k nevěře*. Plzeň, 2011. Diplomová práce. 115 s. Západočeská univerzita v Plzni, Pedagogická fakulta. Dostupné z: portal.zcu.cz.
7. JANATA, Jaromír. *Dvojí svět*. Praha: Maxdorf, 1997. 157 s. ISBN 80-85800-65-9.
8. JOHNSON, Rodney M. *Proč se muži děsí manželství*. 1. vyd. Praha: Rybka, 2010. 222 s. ISBN 978-80-87067-61-1.
9. JONES, Steve. *Y - původ mužů*. 1. vyd. Praha: Paseka, 2008. 229 s. ISBN 978-80-7185-895-9.
10. KARSTEN, Hartmut. *Ženy - muži: [genderové role, jejich původ a vývoj]*. 1. vyd. Praha: Portál, 2006. 183 s. ISBN 80-7367-145-x.
11. KULIŠŤÁK, Petr. *Neuropsychologie*. 2. vyd. Praha: Portál, 2011. 380 s. ISBN 9788073678913.
12. LIPPA, Richard A. *Pohlaví: příroda a výchova*. 1. vyd. Praha: Academia, 2009. 432 s. ISBN 978-80-200-1719-2.

13. MEDINA, John. *Pravidla mozku: nejnovější vědecké poznatky pro úspěch v práci, doma i ve škole*. 1. vyd. Brno: BizBooks, 2012. 286 s. ISBN 978-80-265-0015-5.
14. NELLES, Wilfried. *Muži, ženy a láska: od dětských nároků k dospělým potřebám*. 1. vyd. Rychnov nad Kněžnou: Ježek, 2011. 134 s. ISBN 978-80-85996-43-2.
15. OAKLEYOVÁ, Ann. *Pohlaví, gender a společnost*. 1. vyd. Praha: Portál, 2000. 171 s. ISBN 80-7178-403-6.
16. PEASE, Allan a PEASE, Barbara. *Proč muži neposlouchají a ženy neumí číst v mapách*. 1. vyd. Brno: Alman, 2000. 317 s. ISBN 8086135152.
17. PONĚŠICKÝ, Jan. *Fenomén ženství a mužství: psychologie ženy a muže, rozdíly a vztahy*. 2. vyd. Praha: Triton, 2004. 147 s. ISBN 80-7254-374-1.
18. RATISLAVOVÁ, Kateřina. *Aplikovaná psychologie porodnictví: [psychologie těhotenství, porodu a šestinedělí : psychosomatická medicína : učební texty pro porodní asistentky]*. 1. vyd. Praha: Reklamní atelier Area, 2008. 106 s. ISBN 978-80-254-2186-4.
19. SEDLICKÁ, Dagmar. *Copak to mají v kalhotách?: 30 něžných ženských pohledů na mužský sex (a to, co se kolem něj odehrává)*. Praha: XYZ, 2010. 267 s. ISBN 978-80-7388-390-4.
20. SCHREIBER, Vratislav. *Hormony a lidská mysl*. 1. vyd. Praha: Triton, 2004. 129 s. ISBN 80-7254-433-0.
21. UZEL, Radim. *Nevěra a co s ní*. Praha: Petrklíč, 2010. 159 s. ISBN 978-80-7229-241-7.
22. UZEL, Radim. *Užitečné pohlaví: pozoruhodný a zajímavý pohled na lidské pohlaví a sex*. 1. vyd. Praha: Ikar, 2012. 159 s. ISBN 978-80-249-1962-1.

SEZNAM OBRÁZKŮ

Obrázek 1: Co vzrušuje ženy a muže

SEZNAM GRAFŮ

- Graf 1: Věkové zastoupení žen
- Graf 2: Věkové zastoupení mužů
- Graf 3: Rodinný stav respondentek
- Graf 4: Rodinný stav respondentů
- Graf 5: Priority v partnerství
- Graf 6: Problémy dlouhodobého vztahu
- Graf 7: Důležitost vztahu pro ženy
- Graf 8: Důležitost vztahu pro muže
- Graf 9: Myšlenková nevěra u žen
- Graf 10: Myšlenková nevěra u mužů
- Graf 11: Preferované vlastnosti partnera
- Graf 12: Upřednostnění povýšení v práci před dovolenou s partnerem
- Graf 13: Pocity při představě monogamního vztahu
- Graf 14: Důležitost partnera v porovnání s vlastními ambicemi
- Graf 15: Reakce na potomka
- Graf 16: Důležitost sexuální oblasti ve vztahu
- Graf 17: Aspekty přinášející uspokojení
- Graf 18: Důvody ke změně partnera
- Graf 19: Plánování založení rodiny
- Graf 20: Preference do budoucna
- Graf 21: Nevěra mužů a žen
- Graf 22: Upřednostnění interrupce před rodičovstvím u žen
- Graf 23: Upřednostnění interrupce před rodičovstvím u mužů
- Graf 24: Názor na monogamní partnerský vztah
- Graf 25: Postoj k polygamii u žen
- Graf 26: Postoj k polygamii u mužů

SEZNAM PŘÍLOH

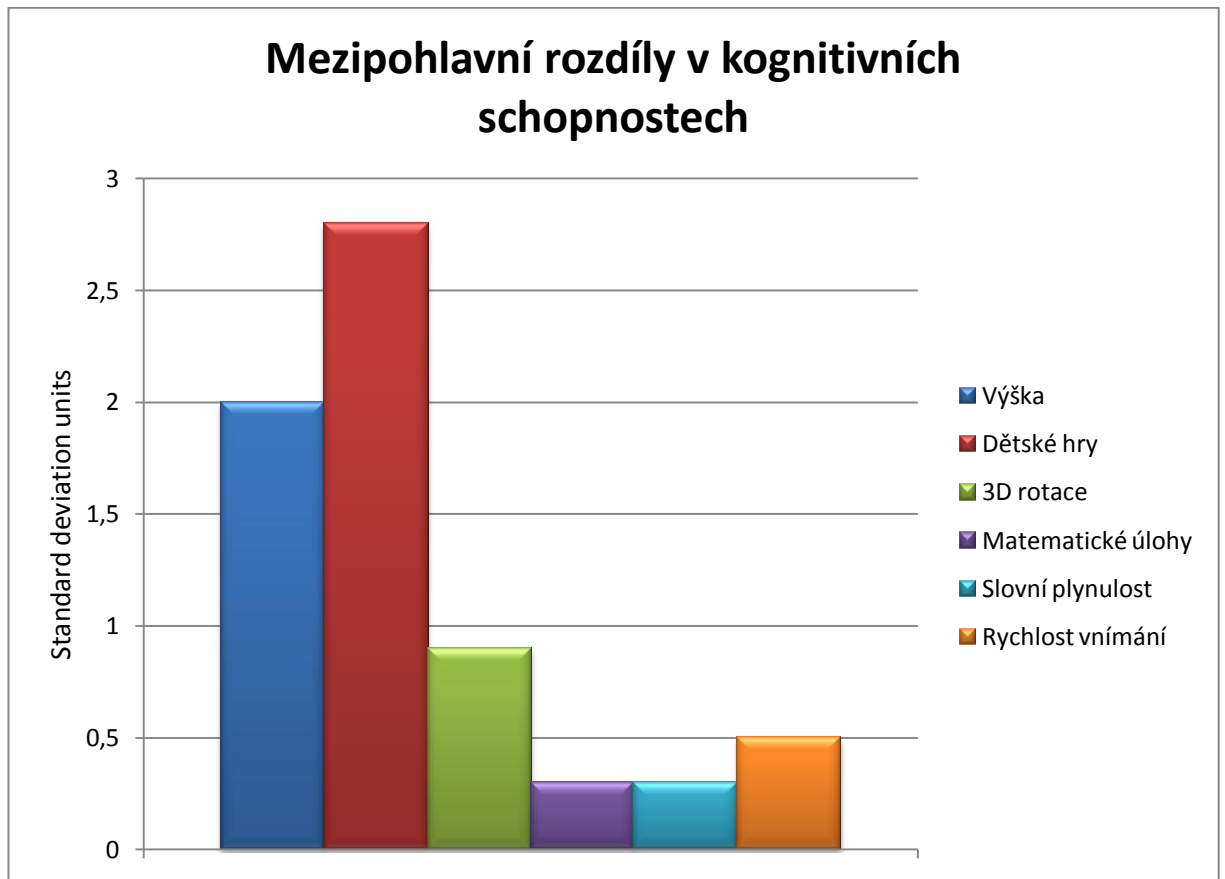
Příloha 1 - Porovnání pohlavních rozdílů v kognitivních schopnostech vzhledem k průměrnému rozdílu v tělesné výšce mužů a žen.

Příloha 2 - Preference vlastností partnera z pohledu žen a mužů

Příloha 3 - Dotazník

Příloha 1

Porovnání pohlavních rozdílů v kognitivních schopnostech vzhledem k průměrnému rozdílu v tělesné výšce mužů a žen.

Zdroj: Eagly et al. 2004, s. 23

Příloha 2

Preference vlastností partnera z pohledu žen a mužů

Preference žen	Jaké jsou preference žen podle názoru mužů
1. Osobnost	1. Osobnost
2. Smysl pro humor	2. Pěkné tělo
3. Citlivost	3. Smysl pro humor
4. Inteligence	4. Citlivost
5. Pěkné tělo	5. Pěkná tvář

Preference mužů	Jaké jsou preference mužů podle názoru žen
1. Osobnost	1. Pěkná tvář
2. Pěkná tvář	2. Pěkné tělo
3. Inteligence	3. Prsa
4. Smysl pro humor	4. Zadek
5. Pěkné tělo	5. Osobnost

Zdroj: Pease 2003, s. 261

Příloha 3

Dotazník

Tento dotazník byl sestaven v rámci výzkumné části mé bakalářské práce, která se zaměřuje na ženskou a mužskou psychiku, praktická část pak na rozdílný přístup muže a ženy k partnerskému soužití. Výzkum se soustředí na mladší generaci mužů a žen ve věkovém intervalu 20-30 let, kteří jsou bezdětní. Otázek je celkem 18, z nabídky odpovědí vybíráte jednu, která nejlépe vystihuje Váš postoj. Dotazník je anonymní, výsledky použiju pouze pro účely své bakalářské práce.

Autor: Barbora Pospíšilová, Fakulta zdravotnických studií ZČU Plzeň

Pohlaví	Sexuální orientace
a. muž	a. heterosexuální
b. žena	b. jiná

1. Zadejte svůj věk.
2. Rodinný stav
  - a. svobodný - nezadaný
  - b. svobodný – zadaný
  - c. ženatý/vdaná
3. Která z uvedených možností je pro vás v partnerství nejdůležitější?
  - a. opora
  - b. kvalita sexu
  - c. citová spřízněnost
  - d. častý sex
4. V čem vidíte největší problém dlouhodobého vztahu?
  - a. sex s jednou osobou
  - b. nedostatek vzrušení
  - c. citové ochladnutí
  - d. nedostatek pozornosti partnera/ky
  - e. jiné:
5. Ke kterému z těchto výroků se více přikláníte?
  - a. „Bez vztahu se klidně obejdu.“
  - b. „Nedovedu si představit život bez vztahu“
6. Myslíte obvykle často na sexuální kontakt s jinou osobou než je partner/ka, když jste zadaný? (alespoň jednou za den)
  - a. ano
  - b. ne
7. Kterou vlastnost byste označili u partnera za nejdůležitější?
  - a. hezký vzhled
  - b. věrnost
  - c. ohleduplnost, empatie
  - d. přitažlivá postava

- e. jiné:
8. Máte naplánovanou dovolenou s partnerem/kou, v práci požadují vaší přítomnost, ze které může plynout povýšení. Pro co se rozhodnete?
- pojedete na dovolenou
  - nepojedete na dovolenou, protože nechcete promeškat možnost povýšení
9. Jak se ztotožňujete s tvrzením: „Umím si představit, že bych byl/a s jedním člověkem celý zbytek života“?
- plně souhlasím
  - spíše ano
  - spíš ne
  - absolutně nesouhlasím
10. Vyberte, co je pro vás z uvedených položek na prvním místě.
- práce
  - partner/ka
  - škola
11. Jaká by byla vaše nynější reakce na potomka?
- měl/a bych obrovskou radost
  - dítě bych měl/a rád/a, ale není vhodná doba
  - děti v současné době v žádném případě nechci
12. Jak se ztotožňujete s tvrzením: „Pokud by partner/ka **nebyla** ochotná v sexuální oblasti zkusit to, co bych chtěl/a já, vztah by **nevydržel**.“?
- souhlasím, rozešel/a bych se s ní/ním
  - smířil/a bych se s tím
13. Co vám z uvedených možností přináší největší uspokojení? Popřípadě doplňte.
- obdiv druhých
  - fungující partnerský vztah
  - úspěch
  - láska
  - jiné:
14. Jiného partnera bych si pravděpodobně našel/a kvůli...?
- nedostatečné lásce partnera/ky
  - jiným sexuálními preferencím
  - citovému vztahu k jinému člověku
  - ztrátě sexuální přitažlivosti k partnerovi/partnerce
  - jiný důvod:
15. V jakém věku přibližně chcete založit rodinu?
- 20-25 let
  - 26-30 let
  - 31-35 let
  - 36 a více let
  - nikdy
16. Co je pro vás do budoucna nejdůležitější?
- založit rodinu
  - najít/udržet si dobrý partnerský vztah
  - vybudovat profesní kariéru
  - prosadit se v nějaké činnosti
  - jiné:
17. Byl/a jste někdy nevěrný/á?
- ne
  - jednou

- c. dvakrát
  - d. třikrát
  - e. několikrát
18. Upřednostnili byste v současné době interrupci (partnerky) před rodičovstvím?
- a. ano
  - b. ne
19. Co si myslíte o monogamním partnerském vztahu?
- a. má svůj význam
  - b. je to proti přirozenosti
20. Uvítal/a byste ke stálému partnerovi/partnerce ještě příležitostného/nou milence/milenku?
- a. ano
  - b. ne